

Bank muassasalari xodimlari, oliy o'quv yurtlari talabalari, tadqiqotchilar, malaka oshirish kurslari tinglovchilari hamda qiziquvchilar uchun lug'at

BANK-MOLIYA TERMINLARINING O'ZBEK TILIDAGI IZOHLI LUG'ATI

S.Xudoyberdiyeva

S. Muhamedova, Y. Shirinova,

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT O'ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

OLIY VA O'RTA MAHSUS TA'LIM VAZIRLIGI

MASALALARI DEPARTAMENTI

MA'NAVIYAT VA DAVLAT TILINI RIVOJLANTIRISH

gan banklar bo'lib, ushbu aksiyalarning egalari sifatida kredit muassasalari ishtirok etadi. Masalan, an'anaviy tarzda aksiyadorlik banki sifatida Federal zahira tizimi (FZT) deb nomlanuvchi AQSh Markaziy banki ishtirok etib, unga 5470 ta turli xildagi bank a'zo hisoblanadi. FZTning asosini 12 ta Federal bank (AQShning 12 okrugi) tashkil qiladi. Mazkur 12 ta bankning direktorlari FZT direktorlarining kengashiga a'zo hisoblanadi. FZT raisi kongress tomonidan 5 yil muddatga tayinlanadi. Italiya Markaziy banki ham aksiyadorlik banki hisoblanadi.

AKSIYADORLIK JAMIYATI

1. Bir nechta fuqaro, korxon va tashkilotlarning uyushmasi bo'lib, o'z kapitalini aksiyalarni ishlab chiqarish va sotish orqali shakllantiradi.
2. Aksiyadorlik kapitalini jalb qiluvchi korxon va kompaniyalarning mavjud bo'lish va faoliyat ko'rsatishining tashkiliy-huquqiy shakli.

Aksiyadorlik jamiyati ko'rsatilgan nominal qiymatga teng aksiyalarning muayyan miqdoriga bo'lingan nizam fondiga ega bo'lgan hamda majburiyatlari bo'yicha faqat o'z mol-mulki bilan javobgar bo'ladigan jamiyat.

Yopiq aksiyadorlik jamiyatlari o'z aksiyalarini ta'sis etuvchilarning qaroriga binoan yopiq obuna shaklida tarqatadi. Ochiq aksiyadorlik jamiyatlari esa o'z aksiyalarini ochiq savdo orqali tarqatadi.

AKSIYADORLIK KAPITALI

Aksiyadorlik jamiyatining aksiyalarni ishlab chiqarish va sotish orqali shakllantiradigan asosiy pul mablag'i (kapitali).

AKSIYADORLIK SERTIFIKATI

Aksiyaga nisbatan mulkdorlik yuridik huquqini tasdiqlovchi hujjat. Agar aksiya sertifikat shaklida ro'yxatga olingan bo'lsa, aksiya sohibiga dividendlar pochta orqali jo'natiladi. Aksiya qayta sotilganidan keyin firmaning transfer-agenti mulk huquqini xaridorga o'tkazadi va yangi sertifikatni taqdim qiladi.

Ispaniya va Lotin Amerikasi mamlakatlarida saqlanib ishtirokchi)

Tijorat banklari, jamg'arma institutlari va kredit ittifoqlari.

APARSERIYA (ijara) (isp. aparseria – lot. partiarus; o'zb.

amalg oshiriluvchi tashabbusli iqtisodiy faoliyat.

sobiga, javobgarlik va tavakkalni o'z zimmasiga olgan holda

dan iborat bo'lgan, o'z hisobi yoki qarzga olingan vositalar hi-

Bosh maqsadi daromad olish va o'z ishini rivojlantirish-

ANTREPRENERLIK (TADBIRKORLIK)

oshirish, tasdiqlanmasdan oldin huquqlardan foydalanish.

yati bo'yicha to'lovni belgilangan muddatdan oldin amalga

muddatidan oldin yuz berishi, masalan qarzdorlik majburi-

2. Keyinroq sodir bo'lishi kerak bo'lgan biror hodisaning

ish, ulardan zavq olish.

1. Voqealar rivojini oldindan taxmin qilish, bashorat qil-

ANTITSIPATSIYA

etish maqsadida antimonopol (antitrest) qo'mitalar yaratiladi.

lar va boshqa hukumat aktlari. Antimonopol faoliyatni tashkil

unumunolik harakatlarga to'sqinlik qiluvchi qonun-

lishiga, monopoliya tuzilma va birlashmalarining yaratil-

Raqobatni rivojlantiruvchi, monopoliyani taqiblovchi va

ANTITREST QONUNCHILIGI

amalg oshirilishini tanlash.

deyarli yo'qotishlarsiz deb sanaluvchi iqtisodiy loyihalardan va

loyihalardan ko'ra matematik hisob-kitoblarga asoslangan va

yaxshiroq, ammo tavakkalchilikka asoslangan iqtisodiy

hisob-kitob qilingan operatsiya va bitimlarni afzal ko'rish;

Muayyan, avvaldan natijasi ma'lum bo'lgan, natijalari

TAVAKKALCHILIKNI YOQTIRMASLIK

ANTIPATIYATAVAKKALGVARSHD, ya'ni

(tashkilotlar).

Antimonopol faoliyat bilan shug'ullanuvchi mitalar

ANTIMONOPOL QO'MITALAR

belgilanmagan holda chiqariladigan qiymatli qog'ozlar. Ak-

siya aksiyadorning jamiyat aksiyadorlik kapitali (ustav fon-

di)ga hissa qo'shganligidan dalolat beradi. Aksiya quyidagi

huquqlarni beradi: dividendlar ko'rinishida daromaddan

ulush olish; bozorda qiymatli qog'ozlarni sotish; aksiyador-

lik jamiyati boshqaruvida ishtirok etish; mulk huquqi.

AKSIYALAR LIKVIDLIGI

Aksiya egasining ularni pulga aylantira olish imkoniyati.

Aksiyadorlik jamiyatlari tomonidan amal qilish muddati

AKSIYALAR

chida muomalaga chiqarish.

Aksiyalarni aksiyadorlar o'rtasida bepul tarqatish maqsad-

AKSIYALARNINIG BONUSLIGEMISSIYASI

AKSEPT (lot. acceptus – rus. принятый, o'zb. qabul

qilingan) To'lovchining jo'natma veksel (tratta), to'lovga

chiqarilgan hisobni belgilangan muddatda to'lash hamda

to'lovga doir boshqa talablarni qondirish majburiyati (to-

zilikni tasdiqlash). Aksept to'lov talabnomasida "akseptlan-

gan" yozuvi hamda imzo shaklida rasmiylashtiriladi. Hujjat

akseptlangan deganda to'lovni amalga oshirish yuzasidan

to'lovchi (bank)ning to'lovga roziligi mavjudligi tushuniladi.

Shuningdek, bir tomonning shartnomani tuzishga doir taklif

(oferta)ga kelishuvchi ikkinchi tomonning roziligi ham aksept

deb yuritiladi.

Aksept – pul, hisob-kitob, tovar hujjatlarini yoki tovar

haqini to'lashga rozilik berish yoki to'lashga kafillik; taklif

etilgan shartlarda shartnoma tuzishga rozilik. Aksept yetka-

zib berilgan tovarlar ichki va xalqaro tovar-pul muomalasida

ko'rsatiladigan xizmat uchun haq to'lash shakllaridan biri si-

fatida keng qo'llanadi; veksel, chek va boshqa qimmatbaho

qog'ozlar, shuningdek, tovar hujjatlarini bo'yicha hisob-kitob

qilish shakli.

AKSEPTLANGAN VEKSEL

Qayd qilingan muddati yetganda va ko'rsatilganda

kuchli valyutaga aylantirilganlik uchun imdirlab olinadigan vositachilik haqi.

АЮ-КОНТО
Foyda va zararni aks ettiruvchi hisob taqami.

АЮТАЈ (frans. agiotage – rus. возбуджение; o'zb. ta'sirlanish)
Kon'yuktura, talab va taklif, tovarlar narxi, valyuta kurslari hamda qiymatbaho qog'ozlar kurslarining keskin o'zgarishi bilan shartlangan bozor isyoni. Tez va katta daromad olish imkoniyati, shuningdek, sezilarli yo'qotishlarning yuzaga kelishi bilan bog'liq holda yuzaga keladi.

АУЛАНМА КАССА МАВЛАГ'И МЕУОРИ
Moliya yilida respublika budgeti, Qoraqalpog'iston Respublikasi budgeti va mahalliy budgetlar hisob vaqafalarida turishi mumkin bo'lgan pul mablag'larining qonun hujjatlari bilan belgilanadigan eng kam miqdori.

АУЛАНМА МАВЛАГ'ЛАР
Korxonalar tomonidan ishlab chiqarish ehtiyojlarini qondirish uchun foydalaniladigan hamda mahsulot ishlab chiqarish va uning sotish bilan bog'liq xarajatlarga sarflanadigan mablag'lar.

АККРЕДИТIV (lot. accreditivus – fr. akkreditif; nem. akkreditiv; rus. доверительный; o'zb. ishonchi)
1. Bank hisobining bir turi. Akkreditiv kelishuvchiga akkreditiv to'rtburchig'ida ko'rsatilgan shartlarda tovar, ishlar va xizmatlar uchun majburiyat bajarilishi zahoti to'lov olish imkonini beradi.
2. Akkreditiv nomlangan qiymatli qog'oz bo'lib, unda nomi yozilgan shaxsga ko'rsatilgan miqdordagi pulni bankdan yoki omonat kassadan olish huquqini beradi.
3. Jamg'arma bankining aholiga ko'rsatladigan xizmat turlaridan biri; bank bo'limining tegishli bir shaxsga ma'lum miqdordagi so'mlarga beradigan buytug'i, maxsus blank vositasida amalga oshiriladi.

hat (konsultatsiya) xizmatlari, kompaniyalarning qayta tuzilish (qo'shilish, bo'linish) bilan bog'liq operatsiyalarda vositachilik. Aksept uy odatda aksiyadorlik yoki xususiy kompaniya huquqida amal qiladi.

АКСЕПТЧИ
Veksel, hisobni to'lash majburiyatini o'z zimmasiga olgan jismoniy yoki yuridik shaxs.

АКВИЗИТОР(ingl. асquirer) — transport tashkilotiga yangi yuklarni va yuk tashuvchilarni jalb qilish bo'yicha agent.

АКТ (lot. actus – rus. действие; o'zb. harakat) dalolatnomasi.

АКТИV (lotin tilidagi "activus" so'zidan olingan – ing. asset; rus. актив; rus. актив (действительный); o'zb. aktiv (harakatchan, faol))
1. Korxonalar, firma, kompaniyaga qarashli mulk va pul vositalari yig'indisi (bino, inshootlar, mashinalar, jihozlar, moddiy zahiralari, bank omonatlari, qiymatli qog'ozlardagi mablag'lar, patentlar, mualliflik huquqlari va boshq.). Aktivlar moddiy va pomoddiy aktivlarga bo'linadi. Pomoddiy aktivlarga intellektual mahsulot, patentlar, boshqa tashkilotlarning qarzi majburiyatlari, resurslardan foydalanishga doir asosiy huquqlar kabi kiradi.
2. Balans aktivi – hisobiyot (buxgalteriya) balansining bir qismi bo'lib, mazkur korxonalar yoki muassasaga qarashli moddiy buyuklar va pomoddiy buyuklar (pul mablag'lar, boshqa tashkilotlarga qarzi talabnomalari va h.k.)ni ularning tarkibi va joylashuvi nuqtayi nazaridan pul ko'inishida ifodalaydi. Tersi: passiv. M.: Bank aktivlarining qiymati va ulardan olinadigan foyda o'zgarib turishi mumkin (bank-moliya termini).
3. Daromadning xarajatlardan yuqori bo'lishi.
aktiv² – (ot, kishishaxs) oti) biron kollektivning ilg'or, yetakchi, faol qismi. M: Mahalla aktivlari (ijtimoiy termin).
aktiv³ – (sifat) serharakat, setg'ayrat, faol. M: Mizokarada faol ishtirok etmoq (ijtimoiy termin).

KIRISH

O'zbekistonda sodir bo'layotgan ulkan o'zgarishlar, amalga oshirilayotgan tub islohotlar, ilm-fan taraqqiyoti, boshqa davlatlar bilan olib borilayotgan yaqin ijtimoiy-iqtisodiy aloqalar tizimida o'z lisoniy ifodasini topmoqda. Jamiyat hayotini bank-moliya tizimimiz tasavvur qila olmaymiz. Shunga ko'ra, respublikamizda milliy iqtisodiyot jadal sur'atlarda rivojlanayotgan bir vaqtda bank-moliya terminlarini o'rganishga ehtiyoj katta. Zero, "O'zbek tilining davlat tili sifatidagi nufuzi va mavqeyini tubdan oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmonda: "...mamlakatimiz ijtimoiy hayotining barcha sohalarda, jumladan, davlat boshqaruvi, zamonaviy va innovatsion texnologiyalar, sanoat, bank-moliya tizimi, huquqshunoslik, diplomatiya, harbiy ish, tibbiyot va boshqa sohalarda davlat tilining imkoniyatlaridan to'liq va to'g'ri foydalanishga erishish"¹ muhim vazifalardan biri sifatida ta'kidlangan. Bugungi taraqqiyot va turmush tarzi bank tizimi faoliyatining nazariy va amaliy masalalariga, mazkur tizimning turli tarixiy bosqichlardagi rivojlanishini o'rganishga bo'lgan qiziqish tobora kuchayib borishiga sabab bo'lmoqda. Banklar faoliyatining iqtisodiy masalalari, uning tartibga solish, bank menejmentining nazariy va amaliy masalalari, bank tizimini rivojlantirish jarayonlari MDH mamlakatlarining iqtisodchi olimlaridan A.V.Aniqin, G.N.Anulova, P.Y.Voronov, I.R.Gindin, G.M.Gamidov, E.F.Jukov, O.I.Lavrushin, U.Timotti, V.M.Usoskin, A.N.Sharov, Sh.X.Toshmatov va boshqalarning ilmiy ishlarida o'rganilgan, tahlil qilingan. Bank-moliya tizimining paydo bo'lishi ancha munozarali, bahstlab masala sifatida e'tirof etiladi. Iqtisodiyotga doir aksariyat adabiyotlarda² dastlabki banklar XIV asrlarda Italiyaning Venetsiya, Genuya, Milan kabi savdo shaharlarida jamoat banklari mavjud bo'lishiga qaramasdan, XVII asrda Angliyada manufaktura ishlab chiqarishining paydo bo'lishi bilan

¹ Улобкислон Республицаси Президентининг "Улобк тилининг давлат тили сифатидати нуфузи ва мавқеини туздан ошириш чора-тадбирлари туурисида"ги Фармони /http://uz.uz/oz/documents/zbek-tilining-davlat-tili-sifatidagi-nufuzi-va-mav-eyni-tubd-22-10-2019

² Каранг: Лаврушин О.И. и др. Банковское дело (учебник).- Москва: КНОРУС, 2005. - С.14-15; Тошматов Ш.Х. Улобкислонда банк тизимининг шаклланиши ва ривожланиши тарихи: иктисодфан-док...дисс. - Тошкент, 2006. - Б.15.

Opzion asosida yotuvchi va opzion shartnomasi shartlariga asosan oldi-sotdi qilish mumkin bo'lgan qiymatbaho qog'oz.

ANDERRAYTER (ingl. underwriter – rus. подписчик; o'zb. obshachi)

Insonlarning cheksiz erkinligi va tengligi to'g'risidagi nazariya. Garchi u J.J.Russo tomonidan taklif qilingan bo'lsa-da, P.J.Prudomni mazkur nazariyaning otasi deb atashadi. Rossiyada M.A. Bakunin va P.A. Kropotkin har qanday majburiy va iqtisodiyotga qarshi chiqish qilganlar. Bunday nazariyaning asosiy tamoyillari sintf (tabaqalarning yo'qotilishi, barcha insonlarning huquqlarini tenglashtirish, hukumatning yo'q bo'lishi, xususiy mulkni shaxsiy mulkka aylantirish (bunda har kim hech kimga o'kazilmaydigan va berilmaydigan muayyan mulkka egalik qiladi). Amaliyotda anarxiya o'zini oqlamadi va uning asosidagi tamoyillar amalga oshmadi.

ANDERLAINING

Opzion asosida yotuvchi va opzion shartnomasi shartlariga asosan oldi-sotdi qilish mumkin bo'lgan qiymatbaho qog'oz.

ANDERRAYTER (ingl. underwriter – rus. подписчик; o'zb. obshachi)

oilada) va iqtisodiyotning turli sohalaridagi (ishlab chiqarish, ijtimoiy) mohiyat, qonuniyatlari va tendensiyalarini aniqlash maqsadida qo'llanadi. Analiz iqtisodiy obyektlar va ularda kechuvchi jarayonlarni bashorat qilish, rejalashtirish, boshqarishning bosh nuqtasidir. Iqtisodiy tahlil iqtisodiyotdagi qaror va harakatlarni, ijtimoiy-iqtisodiy siyosatni ilmiy nuqtayi nazardan asoslash va eng maqbul harakatlarni tanlashni ta'minlashga qaratilgan. Makroiqtisodiy tahlil butun mamlakat iqtisodiyoti, barcha xo'jalik tarmoqlarini va ijtimoiy sohami qamrab olishi mumkin.

ANALITIK SCHYOTLAR

Sintetik schyotlardagi ma'lumotlarni tafsilotlab, aniqlashirib ko'rsatuvchi schyotlarga aytiladi.

ANALITIK HISOB-KITOB

Analitik schyotlar yordamida amalga oshiriladigan hisob.

ANARXIYA (BOSH-BOSHDOQLIK) – ANARXIZM

(ушп. анархиа – rus. бэзначалне, бэзвластне, o'zb. hukmronsizlik, bosh-boshdoqlik)

Insonlarning cheksiz erkinligi va tengligi to'g'risidagi nazariya. Garchi u J.J.Russo tomonidan taklif qilingan bo'lsa-da, P.J.Prudomni mazkur nazariyaning otasi deb atashadi. Rossiyada M.A. Bakunin va P.A. Kropotkin har qanday majburiy va iqtisodiyotga qarshi chiqish qilganlar. Bunday nazariyaning asosiy tamoyillari sintf (tabaqalarning yo'qotilishi, barcha insonlarning huquqlarini tenglashtirish, hukumatning yo'q bo'lishi, xususiy mulkni shaxsiy mulkka aylantirish (bunda har kim hech kimga o'kazilmaydigan va berilmaydigan muayyan mulkka egalik qiladi). Amaliyotda anarxiya o'zini oqlamadi va uning asosidagi tamoyillar amalga oshmadi.

Lug'atdan bank muassasalari xodimlari, oliy o'quv yurtlarining talabalari, tadqiqotchilar, malaka oshirish kurslari tinglovchilari hamda barcha fiziquvchilar foydalanishi mumkin.

Mazkur lug'atni takomillashtirish yuzasidan bildiriluvchi barcha fikr-mulohazalar mammiyiyat bilan qabul qilinadi.

Lug'atdan bank muassasalari xodimlari, oliy o'quv yurtlarining talabalari, tadqiqotchilar, malaka oshirish kurslari tinglovchilari hamda barcha fiziquvchilar foydalanishi mumkin.

Mazkur lug'atni takomillashtirish yuzasidan bildiriluvchi barcha fikr-mulohazalar mammiyiyat bilan qabul qilinadi.

Lug'atdan bank muassasalari xodimlari, oliy o'quv yurtlarining talabalari, tadqiqotchilar, malaka oshirish kurslari tinglovchilari hamda barcha fiziquvchilar foydalanishi mumkin.

Mazkur lug'atni takomillashtirish yuzasidan bildiriluvchi barcha fikr-mulohazalar mammiyiyat bilan qabul qilinadi.

¹ Беделдзе, Нисеъматов Ш. Инглизча-ўзбекча-русча тижорат дугати. – Тошкент, 1977; Либман Г.И., Филатов О.К. Киссаъа иктисодий дугат. – Тошкент: Ҷўбекстон, 1988; Тухлиев Н. Ишбилармонлар дугати. – Тошкент, 1993; Дустанухамедов Ж. Инглизча-русча-ўзбекча иктисодиёт атамалари дугати. Тошкент, 1994; Хаббард М. Иктисод-банк ислоҳи дугати. – Тошкент, 1996; Мусев К.М. Иктисодиёт. Молия. Банк. Тижорат: инглизча-ўзбекча дугат. Беш жилдлик. Т.1. – Тошкент: Ҷулдузчи, 1998; Санджонов С.И. Бозор иктисодиётини доир баъан атамаларнинг ислоҳи дугати. – Тошкент: Адабиёт ва санъат, 2000; Эрдатов Т. Иктисодий атамаларнинг ўзбекча-инглизча-русча дугати. – Тошкент: Шарқ, 2001; Мусев К.М. Инглизча-русча-ўзбекча иктисодий дугат. 1-жилд. – Тошкент: Фан, 2001; Каримова И. Банк терминларининг французча-русча-ўзбекча дугати. – Тошкент: Манавият, 2002; Полюнов М. Словарь современного бизнесмена: (русско-ўзбекский) = замонавий ишбилармон дугати. – Тошкент: Адолат, 2008 - 416 б.

¹ Маликов Т. Молиявий менежмент: монография. – Тошкент: Академия 1999; Ҷўбекстон Республикаси банк тизими / Ф.М.Муллажонов таҳрири остида. – Тошкент: Ҷўбекстон, 2001; Хаббард Н. Молия. – Тошкент: Академия, 2001; Шодиев Х. Молия статистикаси (дарслик). – Тошкент: Абу Али ибн Сино, 2002; Рашидов О.Ю., Алимов И.И., Дустанухамедов И.Р., Тожиев Ф.Р. Пул. кредит ва банклар (дарслик). – Тошкент: ДПИУ, 2008.

AKTIV BALANS

Pul tushumi pul chiqimidan oshib ketishi, ya'ni muqabat qoldiq kuzatiluvchi balans.

AKTIV OPERATSIYALARI (BANKLARNING)

Bank tomonidan mavjud moliyaviy resurslarni oborotga kiritish va foyda olish maqsadida taqsimlanishi. Bunday operatsiyalarning nisbatan keng ommalashgan shakllari: pul vositalarini foiz ostida kreditga berish, qiymatbaho qog'oz sifatidagi jamg'armalar, ishlab chiqarishga investitsiyalar ajratish.

AKTSIZ (ingl. duty, excise tax) — kundalik ehtiyoj tovarlaridan tashqari boshqa tovar va mahsulotlarga ko'llaniladigan bilvosita soliqlarning bir turi.

AKTURIAT

Moliyaviy operatsiyalar hamda sug'urtada statistika va ehtimollar nazariyasidan foydalanish metodlari. Mazkur metodlar dastlab hayot sug'urtasida foydalanilgan, keyinchalik ulardan yillik tushumlar taqsimoti masalasini hal qilishda barcha turdagi sug'urtada keng foydalanila boshlandi. Akturiyat usullari moliyaviy matematika asosini tashkil etib, obli-gatsiya zaymlari nazariyasi va amaliyotida o'z aksini topadi. Bundan tashqari, aktuariat daromadlarni aktuallashtirishga asoslanganda tanlov ehtimollar nazariyasida amalga oshiriladigan moliyaviy operatsiyalar: birja siyosatini shakllantirishda, likvid vositalaridan foydalanish usullarini joriy qilishda, investitsiya (sarmoyalar)ni tanlashda ham ishlatiladi.

AKT QOQ'OZI

Alohida sifatga ega bo'lgan, akt, hujjatlar, shartnomalar, bitimlar, veksellarni yozish hamda ularni qalbakilashtirishning oldini olish uchun mo'ljallangan maxsus qog'oz. Tamg'ali belgilar rasmi tushirilgan bo'ladi.

AKTSEPT UYI — xalqaro savdoda veksel ta'minoti ostida kredit beruvchi moliyaviy institut. Aktsept uyi ko'pincha tovar ishlab chiqarish va uni realizatsiya qilish o'rtasidagi uzilishlarni tugatish uchun eskportchilarga kredit beradi.

lan bog'lik tarmoqlarni yagona kompleks tarzida ta'riflovchi bir termin.

ADAPTATSIYA (lot. adaptatio — rus. приспособление; o'zb. moslashish)

Iqtisodiy sistema va uning boshqa subyektlari, ishchilarning tashqi muhit, ishlab chiqarish, jamiyatning o'zgaruvchan sharoitlariga moslashuvi. Masalan, markazlashgan iqtisodiyotdan bozor iqtisodiyotiga o'tish jarayonida tashkilotlar va ularning ishchilari bozor muhiti va bozor munosabatlariga moslashishi muhim.

ADDENDUM (ingl. addendum) — shartnomani imzolangan tomonlar tarafidan ishlab chiqilgan shartnomaning u yoki bu shartlarini o'zgartiruvchi yoki to'ldiruvchi shartnomaga qo'shimcha.

ADMINISTRATOR

Menedjer, boshqaruvchi terminlarining sinonimi.

ADMINISTRATSIYA (lot. administratio — rus. управление, руководство; o'zb. boshqaruv)

Firma, tashkilot, korxonaning rahbariyati, boshqaruv apparati; operativ boshqaruvni amalga oshirishga mas'ul bo'lgan, yuridik shaxs sifatida tashkilot, muassasaning rasmiy vakillari doirasi. Tashkilot, firma administratsiyasiga firma rahbari (prezident), uning o'rinbosarlari (vitse-prezidentlar), bajaruvchi direktorlar, bosh buxgalter, yetakchi menedjerlar kiritiladi.

ADRESANT

Yuk uzatuvchi.

ADRESAT

Jo'natilgan yuk, tovar, xatni qabul qiluvchi.

ADVAYER (ingl. adviser) — maslahatchi, konsultant.

AJIO (lot. aggio so'zidan olingan; ing. agio rus. преемление; o'zb. ko'tarilish)

1. Valyutalar kursidagi farq.

2. Qog'oz pullarni tanga pullarga yoki kuchsiz valyutani

yollovchi shaxs manfaatlariga ko'ra uning nomidan ma'lum turdagi xizmatlar va faoliyatni amalga oshiradi. Bitim odatda yozma shaklda tuziladi va unda agent vazifalari, ularni bajarish tartibi, mukofotlash miqdori va shartlari, tomonlarning huquq va majburiyatlari, amal qilish muddati, bitim shartlari buzilgandagi sanksiya, nizolarni bartaraf etish tartibi kabi aks etadi.

AGENT MUKOFOTI

Bajaragan agentlik xizmatlari uchun agentga uni yollagan firma, tashkilot, shaxs tomonidan beriladigan to'lov. Agent mukofotining miqdori u tomonidan bajarilgan agentlik xizmatlariga bog'liq. Odatda savdo agentlarining mukofoti sotilgan tovardan yoki xizmatdan tushgan daromadning foizi asosida belgilanadi.

AGENT OPERATSIYALARI

Agent tomonidan mijoz yo'riqnomasiga muvofiq agentlik xizmatlari, odatda tovar va xizmatlarni sotish va sotib olish bilan bog'liq faoliyatning amalga oshirilishi.

AGRESSIV PORTFEL

Yuridik yoki jismoniy shaxslar tomonidan qo'lga kiritilgan, kursi keskin ko'tarilish ehtimoli bo'lgan qimmatbaho qog'ozlar yig'indisi. Ushbu tushunchaga qarama-qarshi tushuncha – himoyalalmuvchi portfel.

AGRESSIV QIMMATBAHO QOG'OZLAR

Aksiya, obligatsiya va h. ko'rinishidagi, kursi tendensiyalar, prognozlar, fond bozorining kuzatilayotgan konyunkturasiga muvofiq sezilarli darajada ko'tarilishi mumkin bo'lgan qimmatbaho qog'ozlar. Odatda bunday qog'ozlar sezilarli miqdorda daromad olish maqsadida qo'lga kiritiladi, ammo ularning sotib olinishi katta tavakkalchilik asosida amalga oshiriladi.

AGROBIZNES — yildan tarqab ketgan mamlakatlarda keng tarqala boshlagan, qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishi bi-

A

ABANDON (*frans. abandon – rus. omkas; o'zb. voz kechish*)

1. Qarz majburiyatlaridan voz kechish;
2. Shaxsiy mulkka egalik qilishdan voz kechish;
3. Kelishuv, bitimdan jarimani to'lash yo'li bilan chiqib ketish.

Sug'urtada: sug'urtalanuvchi (o'z mol-mulkini sug'urtalangan shaxs)ning mol-mulkka nisbatan o'z huquqlaridan voz kechishi va bu huquqlarni sug'urta pulini to'liq undirish maqsadida sug'urtalovchi (davlat yoki korxonalar...)ga berishi. Sug'urta summasini to'liq miqdorda undirish maqsadida mulkini sug'urta qilgan shaxsning o'zining mulkka egalik qilish huquqini sug'urtachiga taqdim qilishi. Qoidaga muvofiq, sug'urtalovchi mulkdor mulki yo'qolgan, ma'lum darajada shikastlangan, uni qayta tiklash maqsadga muvofiq bo'lmagan holatlarda abandoni qo'llaydi. Dengiz tashuv xizmatlarida tovar yoki dengiz transporti sug'urtachisi tomonidan qo'llaniladi.

AB OVO (*lot. ab ovo – eng boshidan boshlash, tuxumdan boshlash; Qadimgi Rimda ovqatlanishni tuxumdan boshlab olma bilan yakunlash odati bo'lgan*)

Avvalgi sessiya muvaffaqiyatsiz kechganda yangi birja faoliyatining boshlanishidan dalolat beruvchi tushuncha.

ABONEMENT

1. Belgilangan muddat davomida biror turdagi xizmatlardan foydalanishga doir oldindan qo'lga kiritilgan huquq.
2. Mazkur huquqni tasdiqlovchi hujjat.

ABONEMENT TO'LOVI

Tashkilotlar, korxonalar, fuqarolar tomonidan taqdim qilinuvchi xizmatlardan uzoq vaqt davomida, takroriy ravishda foydalanish, abonementga ega bo'lish uchun taqdim qilinuvchi to'lov.

shakllangan pul vositalari ko'rinishidagi fond. Yarobchi holga kelgan asosiy vositalarni ta'mirlash, qayta ishlab chiqarishga mo'ljallangan.

Amortizatsiya jamg'armasi – eskirgan asosiy fondlarining qayta tiklanish uchun mo'ljallangan pul mablag'larini to'plab borishga mo'ljallangan.

AMORTIZASIYALANADIGAN QIYMAT

Bu aktivning moliyaviy hisobotlarda ko'rsatilgan boshlang'ich qiymatidan uning taxminiy tugatish qiymatini ayirgan holdagi summasidir.

AMORTIZATSIYA CHEGIRMALARI

Qurilish, ta'mirlash yoki yangi asosiy resurslarni ishlab chiqarishga yo'naltiriluvchi pul ko'rinishidagi vositalar.

Amortizatsiya chegirmalari ishlab chiqarish xarajatlariga qo'shiladi va shu yo'l bilan narxga ko'chadi.

Ishlab chiqaruvchi sotilgan mahsulotlardan tushgan mablag' ichidan ushlab qolgan holda amortizatsiya chegirmalarini jamg'arishi kerak.

AMPLIATSIYA

Pul olinganligi haqidagi tilxatning nusxasi.

AMPLIFIKATSIYA (*lot. amplificatio – rus. расширение, увеличение, o'zb. kengaytirish, oshirish, kuchaytirish*)

Ko'p omilli iqtisodiy sistemada parametrlar va omillarning ta'sirini kuchaytirish.

AMVOL

Arabcha so'zdan olingan bo'lib, xususiy shaxsga qarashli mulk, mol-dunyo, kapital degan ma'noni anglatadi.

ANALIZ (TAHLIL) (*yunon. analysis – rus. разложение, o'zb. qismlarga ajratish*)

Hodisa va jarayonlarni o'rganilayotgan sistema elementlari, tarkibiy qismlarini o'rganish asosida ilmiy tadqiq qilish usuli. Iqtisodiyotda analiz (tahlil) iqtisodiy, ijtimoiy jarayonlar, xo'jalik faoliyatining barcha pog'onalarida (mamlakatda, tarmoqda, hududda, korxonada, xususiy tadbirkorlikda,

Shartnomaga nisbatan olinganda muddatsiz, amal qilish muddati ko'rsatilmagan ma'nolarni anglatadi.

ALLENATSIYA

1. Mulknin tasarrufdan chiqarish.

2. Biror shaxsga tegishli aksiya, kapital, boylikni, ya'ni mulknin boshqa bir shaxs tasarrufiga o'tkazish operatsiyasi.

ALLEGRI

Sotib olinishi bilan natijasi aniq bo'ladigan lotereya. Nomi yutuqsiz biletlardagi allegri, ya'ni "shodon bo'ling" dan kelib chiqqan.

ALLONI

Vekselga qisqartirilgan qo'shimcha varaq. Unda vekselning orqa tomoniga sig'may qolgan o'tkazish yozuvlari (indossament) qayd etiladi. Allonidagi bittinchi o'tkazish yozuvini vekselga boshlanadigan qilib yozish kerak. Shuningdek, undan avval ham amalga oshirilishi mumkin.

ALMENDA

G'arbiy Yevropa mamlakatlaridagi jamoaviy foydalaniladigan yer.

ALPARI (MUVOZANAT) (*ital. al pari, alla pari – rus. наравне, поровну; o'zb. teng*)

Valyuta, obligatsiya, qimmatli qog'ozlar, vekselning bozordagi (birja) kursining ularning belgilangan qiymati (tanparaxi) bilan muvofiq tengligi.

ALTERNAT (*lot. alternare – rus. чередоваться, o'zb. almashinish*)

Xalqaro shartnoma matniga tomonlarning imzo qo'yish ketma-ketligi (diplomatik protokol).

ABSORBSIYA (lot. absorption – rus. поглощение; o'zb. qo'shilish)

Chet mamlakatlardan kelgan immigrantrlarning mazkur

kompaniyalar aktivlarining o'tkazilishi. Bunda barcha qo'shiluvchi kompaniyalarning tarkibi mulloq o'zgaradi.

Ishlab chiqarish xarakteri nuqtavi nazardan bir turga bir nechta korxonaning qo'shilishi haqida gap ketganda ba'zan *fiziy*ni termi qo'llanadi.

AMANKO

Birja termi – tanqislik, qarzidorlik, kamomad.

AMBALLAJ (fran. emballage – rus. упаковка; o'zb. qadoqlash)

1. Mahsulotni qadoqlashga doir xarajatlari;
2. Qadoqlash uchun material.

AMERIKA DEPOZITAR TILXATI (ADR)

Bu AQSh bankida deponentlangan chet el aksiyalarga ekin ayirboshlanadigan tilxatdir. Hozirgi vaqtda ushbu investitsiya yordamida AQShda chet el qimmatli qog'ozlari bilan savdolar amalga oshiriladi.

AMORTIZATSIYA (lot. amortisatio – rus. погашение; o'zb. uzish, to'lash, qaytarish)

Asosiy vositalarning qo'llash, ishlab chiqarishda foydalanish jarayonida eskirishining pul shaklida hisoblanishi. Amortizatsiya eskirgan mehnat vositalarining narxini ulat yordamida ishlab chiqarilgan mahsulot narxiga o'tkazish vositi, usul, jarayonidir. Asosiy vositalar eskirishini qoplash qur'oli pul ko'rinishidagi amortizatsiya chegitmalari bo'lib, ular ta'mirlash, qurilish va yangi asosiy vositalarni ishlab chiqarishga yo'naltiriladi. Amortizatsiya chegitmalari ishlab chiqarish xarajatlarga qo'shiladi va shu yo'l bilan narxga ko'chadi. Ishlab chiqaruvchi sotilgan mahsulotlardan tushgan mablag' ichidan ushlab qolgan holda amortizatsiya chegitmalarini jang'arishi kerak. Jang'arilgan amortizatsiya chegitmalari pul vositalari ko'rinishidagi amortizatsiya fondini shakllantiradi va u yaroqsiz holga kelgan asosiy vositalarni ta'mirlash, qayta ishlab chiqarishga mo'ljallangan.

AMORTIZATSIYA FONDI (JAMG'ARMA SI)

Amortizatsiya chegitmalarini jang'arish hisobiga

ABONENT (frans. abonné – rus. подписываться; o'zb. obunachi)

Iste'molchi, keng tarqalgan ommaviy xizmatlar foydalanuvchisi; abonentga ega bo'lgan shaxs. Masalan, telefon tarmog'i abonent – telefon aloqasi xizmatlaridan foydalanuvchi shaxs.

ABONENT QARZDORLIK

Abonentning ko'rsatilgan va to'lov muddati tugagan xizmatlar uchun to'lovni amalga oshirish majburiyati. Abonent qarzidorlikni to'lamagan taqdirda, u xizmat ko'rsatishdan mahrum bo'lishi, qarzidorlik esa sud tartibiga ko'ra undirishi mumkin.

ABEKOR

«Уевтора корпоративиясининг ассотсиативаланган banklari (Ассоциированные Банки Европейской корпорации)» nomining qisqartmasi. ABEKOR xalqaro bank birlashmasini ifodalaydi va banklarga axborot almashinuvi va iqtisodiyot, moliya, bank ishi kabi sohalarda ilmiy tadqiqotlarni amalga oshirishni ta'minlaydi. 1971-yilda tuzilgan.

ABSENTIZM (lot. absentia – rus. отсутствие; o'zb. yo'qlik)

1. Mulkdorning ishtirokisiz yerdan foydalanish shakli. Mazkur holatda yer renti ko'rinishida daromad oluvchi, biron yerdan foydalanish va daromad olishda ishtirok etmaydigan mulkdordan ajratilgan bo'ladi.

2. Xodimning uzri sabablarsiz ishda bo'lmasligi.

ABSOLYUT (MULLOQ) MIQDORLAR

Kuzatilayotgan miqdor birliklarini qo'shish yoki ayirish, boshqacha av'ganda hajm va miqdor ko'rsatkichi bo'lib, ular statistik to'plarning miqdori va hajmini ifodalaydi. Absolyut ko'rsatkichlar natural, mehnat va pul o'lchamlariga bo'linaadi.

ABSORBSIYA (lot. absorption – rus. поглощение; o'zb. qo'shilish)

Chet mamlakatlardan kelgan immigrantrlarning mazkur

AGENTLIK BITIMI

Agentni yollovchi shaxs va agent o'rtasida tuziladigan bitim bo'lib, unga muvofiq agent belgilangan sharoitlarda uni

1. Nisbatan yirik tashkilot, korxonaning mazkur hudud-dagi ishlari bilan shug'ullanuvchi, ularning yo'riqnomasiga muvofiq ish yurituvchi vakil bo'limi. Masalan, firma o'zining mahsulotlarini sotish va tarqatish bilan shug'ullanuvchi agentligiga ega bo'lishi mumkin.

2. Ma'lum bir davlat, jamiyat va ijtimoiy funksiyani bajaruvchi muassasa. Misol tariqasida iste'molchilar huquqini himoya qilish agentligi, reklama agentligi, ijodiyot agentligi kabilarni keltirib o'tish mumkin.

AGENTLIK

1. Nisbatan yirik tashkilot, korxonaning mazkur hudud-dagi ishlari bilan shug'ullanuvchi, ularning yo'riqnomasiga muvofiq ish yurituvchi vakil bo'limi. Masalan, firma o'zining mahsulotlarini sotish va tarqatish bilan shug'ullanuvchi agentligiga ega bo'lishi mumkin.

2. Ma'lum bir davlat, jamiyat va ijtimoiy funksiyani bajaruvchi muassasa. Misol tariqasida iste'molchilar huquqini himoya qilish agentligi, reklama agentligi, ijodiyot agentligi kabilarni keltirib o'tish mumkin.

AGENT (lot. agens, agēns, agēns – rus. действующий) Biror shaxs (prinsipal) nomidan uning topshirig'iga muvofiq hamda manfaatlariga mos ravishda ma'lum turdagi faoliyatni amalga oshirishga mas'ul bo'lgan vositachi, ishonchli shaxs sifatida maydonga keluvchi jismoniy yoki yuridik shaxs, fuqaro yoki tashkilot. Iqtisodiy operatsiyalarda agent sifatida brokerlar, maklerlar, dilerlar, komissionerlar, dallollar faoliyat ko'rsatadi.

AGENTLIK

1. Nisbatan yirik tashkilot, korxonaning mazkur hudud-dagi ishlari bilan shug'ullanuvchi, ularning yo'riqnomasiga muvofiq ish yurituvchi vakil bo'limi. Masalan, firma o'zining mahsulotlarini sotish va tarqatish bilan shug'ullanuvchi agentligiga ega bo'lishi mumkin.

AGENT (lot. agens, agēns, agēns – rus. действующий) Biror shaxs (prinsipal) nomidan uning topshirig'iga muvofiq hamda manfaatlariga mos ravishda ma'lum turdagi faoliyatni amalga oshirishga mas'ul bo'lgan vositachi, ishonchli shaxs sifatida maydonga keluvchi jismoniy yoki yuridik shaxs, fuqaro yoki tashkilot. Iqtisodiy operatsiyalarda agent sifatida brokerlar, maklerlar, dilerlar, komissionerlar, dallollar faoliyat ko'rsatadi.

AGENTLIK

1. Nisbatan yirik tashkilot, korxonaning mazkur hudud-dagi ishlari bilan shug'ullanuvchi, ularning yo'riqnomasiga muvofiq ish yurituvchi vakil bo'limi. Masalan, firma o'zining mahsulotlarini sotish va tarqatish bilan shug'ullanuvchi agentligiga ega bo'lishi mumkin.

AGENT (lot. agens, agēns, agēns – rus. действующий) Biror shaxs (prinsipal) nomidan uning topshirig'iga muvofiq hamda manfaatlariga mos ravishda ma'lum turdagi faoliyatni amalga oshirishga mas'ul bo'lgan vositachi, ishonchli shaxs sifatida maydonga keluvchi jismoniy yoki yuridik shaxs, fuqaro yoki tashkilot. Iqtisodiy operatsiyalarda agent sifatida brokerlar, maklerlar, dilerlar, komissionerlar, dallollar faoliyat ko'rsatadi.

ABSTRAKSIYA

(lot. abstractio – rus. отвлечение; o'zb. chetlashtirish)

Iqtisodiy tahlilni undan ayrim iqtisodiy va noiqtisodiy, mazkur tahlilda ahamiyatga ega bo'lmagan va yanada yaqqol manzarani gavdalanitirish uchun istisno qilinishi mumkin bo'lgan omillarni chetlashtirish orqali amalga oshirish.

mamlakatga doimiy ro'yxatdan o'tkazilib, mamlakat iqtisodiy hayotiga qo'shilishi.

ABSTRAKSIYA

(lot. abstractio – rus. отвлечение; o'zb. chetlashtirish)

Iqtisodiy tahlilni undan ayrim iqtisodiy va noiqtisodiy, mazkur tahlilda ahamiyatga ega bo'lmagan va yanada yaqqol manzarani gavdalanitirish uchun istisno qilinishi mumkin bo'lgan omillarni chetlashtirish orqali amalga oshirish.

ALTERNATIVLIK (MUQOBILLIK) (frans. alternative – rus. альтернатива; o'zb. ikkitaasidan biri)

lot. alter; rus. альтернатива; o'zb. ikkitaasidan biri)

1. Harakatning eng maqbul usulini tanlash maqsadida boshqalari bilan teng keladigan iqtisodiy faoliyat variantlaridan birining tanlovi.

2. Biror bir qarorga qarab qaror.

isini va vaqtga qarab qaror.

isino qiluvchi boshqaruv qarori.

ALTERNATIV (MUQOBIL) VAHO

Xuddi shunday resurslar xarajatlarini sarflash orqali ishlab chiqarish mumkin bo'lgan tovar yoki xizmatni yo'qotishni inobatga olgan tovar yoki xizmatga qo'yiladigan baho; bir foyda bilan boshqasini qoplash bahosi.

Iste'molchi qo'lga kiritishi mumkin bo'lgan ikki narsadan birini tanlash vaqtida ulardan birini afzal bilgan holda, ikkinchisidan voz kechadi.

Mazkur holatda ikkinchisi birinchisining alternativ bahosidir. Narsaning alternativ bahosi deganda iste'molchi o'zi istagan mahsulotni sotib olish uchun voz kechishga tayyor narxdir.

ALTERNATIV NARX (qarang: alternativ baho)

ALYANS (Ittifoq) (fran. alliance – rus. союз; o'zb. ittifoq)

Bir nechta tashkilot, korxonalar, shaxslarning kelishuv asosida birlashishi.

AMALGAMATSIYA (lot. amalgama – rus. сплава; o'zb. qorishish)

Jamiyatlar, korporatsiyalar, ittifoq va hokozolarning kapitalni markazlashtirish maqsadida qo'shilishi. Mazkur termin AQSh va Angliyada shu ma'noda qo'llanadi (mantiqan oltin va kumushning simobda erish xususiyatini anglatadi).

Kompaniyalar qo'shilishining ikki xil metodi ma'lum:

1. Bir yirik kompaniyaning boshqa kichik kompaniyalar mulklarini to'g'ridan-to'g'ri qo'shib olishi. Bunday vaqtda qo'shiluvchi kompaniyalar tarkibi to'liq o'zgar olmaydi.
2. Yangi kompaniyaning tashkil etilishi va unga boshqa

BALANS
Bank mablag'lari va ularning tashkil topish manbalari holatini pul shaklida guruhlash va aks ettirish usulidir.
Davlat hokimiyati organlari va mahalliy o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatining moddiy-moliyaviy jihatlariga ta'biqan olganda: respublika budjeti, mahalliy budjet daromadlari va xarajatlarning rejalashtiriladigan yoki yakuniy o'zaro nisbatini; tegishli hududdagi tarmoqlar va umumiy xalq xo'jaligi ishining iqtisodiy ko'rsatkichlari o'zaro nisbatini; mol-mulkning tegishli organlar tasarrufida (mulkada) turishini (balansda bo'lish iborasi shundan kelib chiqqan) anglatishi mumkin.

BALANS AKTIVLARI
Tashkilot buxgalterlik balansining bir qismi bo'lib, unda tashkilotga taalluqli bo'lgan moddiy va nomoddiy boyliklarni pulda ifodalaydi.
BAK (ingl. tank) — dollarlarning yillarda paydo bo'lib qolgan so'zlashuvga xos nomlanishi.
BANDEROL (ingl. Bond) — tovardagi aksiz yoki boj to'langanini bildiruvchi yorliq.
BANK
Bank – pul mablag'larini (omonatlarini) to'lovchi, kreditlar (qarzar, ssudalar) beruvchi, pul hisob-kitoblarini amalga oshiruvchi, pullar va qimmatli qog'ozlarni chiqaruvchi (emissiya qiluvchi), davlatlar, korxonalar, muassasalar va alohida shaxslar o'rtasidagi o'zaro to'lovlar va hisob-kitoblarda vositachilik qiluvchi alohida iqtisodiy institutdir. Bank – tijorat tashkiloti bo'lib, bank faoliyati hisoblanadigan faoliyat turlari majmuini amalga oshiradigan yuridik shaxs. Yuridik va jismoniy shaxslardan omonatlar qabul qilish hamda qabul qilingan mablag'lardan tavakkal qilib kredit berish yoki investitsiyalash uchun foydalanish, to'lovlarni amalga oshirish shunday faoliyat turlari jumlasiga kiradi.

O'zbekiston Respublikasining Bank tizimini respublika

BANKO — bank qimmatli qog'ozlar sotuvi va xaridini amalga oshiradigan narx yoki kurs.
BANKNOT
Bank biletlari, markaziy emissiya banklari tomonidan chiqariladigan pul belgilar. Hozirda ular qog'oz pullarning asosiy turi hisoblanadi.
BANKNOTA
Bankning qarz majburiyatidir. Hozirgi vaqtda banknota markaziy bank tomonidan veksellarni qayta hisoblash, turli kredit tashkilotlari va davlatni kreditlash yo'li bilan chiqariladi.
Banknotalar, ya'ni kredit pullarning shunday turini muomalaga chiqarilishini odatda banklar turli xo'jalik jarayonlari munosabati bilan amalga oshirayotgan kredit operatsiyalarini bajarishda o'tkazishadi.
Kredit pullarning o'ziga xos xususiyati shundan iboratki, ularning muomalaga chiqarilishi muomalaning haqiqiy ehtiyojlari bilan bog'liq bo'ladi. Bu shuni anglatadiki, kredit operatsiyalari ishlab chiqarishning real jarayonlari va mahsulotlarning sotilishi munosabati bilan bajariladi.
BANKLARGA VASIVLIK QILISH — bankning muvaqqat ma'muriyatini tayinlash to'g'risida qaror qabul qilin-

qolgan chorakor ijatining bir turi. Ijratchi ma'lum muddatga yer maydoni yoki chorvani oladi va mulk egasiga hosil yoki chorvachilik mahsulotlarining bir qismini (odatda yarmini) to'lashga majbur.

APELLATSIYA (lot. appellatio, – rus. обращение, – o'zb. murojaat)

Shaxslarning qabul qilingan farmon va qarorlarga nisbatan noroziligi bo'lib, asosan mazkur shaxslar ulardan aziyat chekishi yoki ularni noqonuniy, adolatsiz deb hisoblashi mumkin. Apellatsiya qarorni qabul qilgan tashkilotga nisbatan yuqoriroq turuvchi instansiyaga beriladi.

APORTLAR

Aksiyadorlik jamiyatiga korxonaga aksiyalariga to'lov sifati beriluvchi va pul shaklidagi to'lovga teng bo'lgan mulk.

APROBATSIYA (tajriba-sinov)

Iqtisodiy jarayonlarga doir nazariy metodlar, hisob-kitoblar, sxema va modullarning real sharoitlarda, tajribada tekshirilishi.

ARALASH TADBIRKORLIK

Bitta yuridik shaxs va bir necha jismoniy shaxs mulkini birlashtirish yo'li bilan tashkil qilinadigan faoliyat.

ARBITR

Ikki tomonning bahsini hal qilishga jalb qilingan, biror manfaatga ega bo'lmagan (xolis) vositachi.

ARBITRAJ (fr. arbitrage)

1. Chet el valyutasi, qimmatli qog'oz yoki mollarni bir bozorda bir vaqtning o'zida xarid qilish va boshqa bozorda (yuqoriroq narxda) sotish.
2. Narxning, foiz stavkalarining va boshqa moliyaviy ko'rsatkichlarning turli darajasidan turli birja markazlarida foydalanish bilan bo'ladigan manfaatli birja bitimi.
3. Munozaralarni hal etish usuli bo'lib, unga ko'ra bahslashayotgan tomonlarning boshqa, vaziyatga aloqador bo'lmagan, mustaqil arbitrlarga murojaat qiladilar va ular ekspert-sudya vazifasini bajaradilar.

nomasida ko'rsatgan shaxslarga, vafot etgan vaqtga vakolatli davlat organiga taqdim etadi.
Xizmat burchi yuzasidan bank axborotidan xabardor bo'lgan shaxslar xizmat sirini oshkor qilganlik uchun o'p-nun hujjatlarida belgilangan tartibda javobgar bo'ladilar. Banklar o'z mijozlari bo'lgan korxonalarining operatsiyalari to'g'risidagi zarur ma'lumotlarni soliq organlarining so'roviga binoan ular soliqlar va boshqa majburiy to'lovlarni to'liq va to'g'ri to'layotganliklarini nazorat qilish uchun taqdim etadi. Banklar kredit axborotini kredit byurolariga kredit axboroti almashinuvi to'g'risidagi shartnoma asosida taqdim etadi.

BANK SSUDASI

Bankning foiz to'lovi sharti bilan kreditga berilgan pul mablag'i. Qisqa, o'rta va uzoq muddatli turlarga bo'linadi. Bank ssudasining to'lov ssudasi, veksellar hisobi, tovar hujjatlari va qimmatli qog'ozlar evaziga beriladigan investitsiya maqsadlaridagi turlari bor.

BANK STATISTIKASINING O'RGANISH OBYEKTI

Kredit muassasalarida bo'ladigan yalpi voqea va hodisalar hisoblanadi. Kredit muassasalariga yuklatilgan funktsiya ular bajaradigan jami operatsiyalari bilan bog'liqdir.
BANK TIZIMINING BOSH MAQSADI
Jahon talabiga mos keluvchi rivojlangan kredit tizimiga ega bo'lish, xo'jaliklar va aholining bo'sh turgan mablag'larini jalb qilish va uni samarali taqsimlash asosida aholining

mustaqil boshqaruv imkoniyatlariga ega bo'lgan hududlar, tashkilotlarda boshqaruvni tashkil etish shakli.

AVTONOM KAPITAL SARMOYALAR

Umumiy kapital sarmoyalarning mikroiqtsodiy omillar bilan emas, balki makroiqtisodiy omillar bilan belgilanuvchi qismi. Bunday sarmoyalar iqtisodiy rivojlanish jarayonlarini stabilashtiruvchi davlat sarmoyalari sirasiga kiritiladi.

AVTONOM TARIF

Mamlakat hukumati tomonidan qonunchilikka muvofiq o'rnatilgan tamoniyva tarifning bir turi; unga kelishuv tarifiga qaraganda yuqoriroq stavkalar xosdir.

AVTORITAR KAPITALIZM

Asosiy resurslar xususiy mulk tasarrufida bo'luvchi iqtisodiy sistema, hukumat esa keng masshtablarda iqtisodiy jarayonlarni yo'naltiradi va boshqaradi.

AVURLAR

Bankning o'z hisobidagi va uning topshirig'iga muvofiq moliyaviy operatsiyalarni bajaruvchi chet el korrespondent-banklari hisobidagi, chet el valyutasi shaklidagi pul vositalari; mamlakat, davlatning chet eldagi vositalari, mablag'lari xorijiy avuarlar deb ataladi. Avuarlar hisobiga chet elda istalgan turdagi to'lov majburiyatlarini amalga oshirish mumkin.

AXBOROT IZLASH (Informationsearch) — iste'molchi

tomonidan u yoki bu tovarni xarid qilish borasida optimal qaror qabul qilish maqsadida axborot izlanishi jarayoni.

AXBOROTLAR BAZASI

Shaxsiy kompyuter ichidagi axborot ta'minotining asosi bo'lib, to'planishi, saqlanishi, izlanishi, o'zgartirilishi, belgilangan tartibda taqdim qilinishi va undan foydalanuvchi insonning shaxsiy kompyuter bilan muloqot qilishi uchun zarur bo'lgan barcha ma'lumotlar to'plami.

AXBOROTLAR MASSIVI

Axborot tizimi, tashkilot hamda undagi jarayonlar haqidagi ma'lumotlar yig'indisiga aytilib, u biron-bir masalaga

AUDITOR

Auditor malaka sertifikatiga ega bo'lgan jismoniy shaxsdir. Agar auditor auditorlik tashkilotining shtatida turgan bo'lsa yoki auditorlik tashkiloti u bilan fuqarolik-huquqiy

AUDITNING MAQSADI

Taqdim qilinayotgan hisobotlar to'g'riligi, mavjud holatni aks ettirishi, uning qonuniyligi hamda moliyaviy hisobot va buxgalteriya hisobi talablariga mos kelishini aniqlashdan iborat.

AUDIT

Xo'jalik faoliyatini tekshirish, taftish va tahlil qilish.

AUDIT (AUDITOR TEKNSHRUVI) — tashkilotlardagi

moliyaviy faoliyatni, aniqrog'i, moliyaviy hisobotlarni moliyaviy mijoz ixtiyoriga binoan amalga oshiriladi. nazorat qilish shakli;

ASSORTIMENT SIYOSATI — ishlab chiqarilayotgan

mahsulot nomenklaturasi va uni maqbullashtirish yo'li muammosini hal etishni nazarda tutadigan faoliyat.

ATMOSFERA; MUHIT — ba'zan bu termini «tahririyat

muhiti» yoki «ko'ngilochar ermaklar iqlimi» deb ham atashadi.

ASOSIY FONDLAR — sanoat ishlab chiqarishi faoliyati-

da asosiy fondlarning alohida o'rni bor. Chunki ularsiz birovta ishni bajarish, xizmat kursatish va mahsulot ishlab chiqarish mumkin emas.

ASOSIY VOSITALARNING ESKIRISHI

Asosiy vosita obyektlarining dastlabki imkoniyatlarini yo'qotganliklarini tasniflovchi jarayondir (jismoniy va ma'naviy).

ASOSIY MA'LUMOTLAR — faol tadqiqot metod-

lari, masalan, joylarda tadqiqot o'tkazish, tadqiqotlar va so'rovnomalar yordamida olingan ma'lumotlar.

dan ortiq) harakatda bo'ladigan hamda ijaraga topshirilib ham foydalaniladigan moddiy aktivlardir.

Bankning veksellarni hisobga olish operatsiyalari uchun belgilangan hisob foizi.

BANK FAOLIYATINING SUBYEKTLARI

O'zbekiston Respublikasida tashkil etilgan hamma banklar bank faoliyatining subyektlaridir.

BANK FILIALI

Uni tashkil etgan bank nomidan bank faoliyatini amalga oshiruvchi alohida bo'limadir.

Filiallarning rahbarlarini ularni tashkil etgan bankning rahbari Markaziy bank bilan kelishib tayinlaydi.

BANK HISOBVARAG'I

Bu bank hisobvarag'i shartnomasini tuzish orqali bank mijoz (hisobvaraq egasi) hisobvarag'iga kelib tushgan pul mablag'larini qabul qilish, mijozning hisobvarag'idagi tegishli mablag'larni o'tkazib berish va hisobvarag'i bo'yicha boshqa operatsiyalarni amalga oshirish to'g'risidagi farmoyishlarni bajarish vazifalarni o'z zimmasiga olishi natijasida bank bilan mijoz o'rtasida vujudga keladigan munosabatlardir.

BANK INITSIATOR (TASHABBUSKOR BANK)

To'lov operatsiyasini boshlovchi bank.

BANK ISHTIROKIDAGI QIMMATLI QO'G'OZLAR KOMISSIYASI

Qimmatli qog'ozlarni mijozdan o'z mablag'lari hisobiga sotib olish yoki o'z portfelidan qimmatli qog'ozlarni sotish nazarda tutiladi.

BANKLARARO HISOB-KITOBLAR

Moliya tizimida asosiy o'rin tutadigan, ko'pchilik moliya operatsiyalarini amalga oshirish va iqtisodiy kontragentlar o'rtasidagi hisob-kitoblarning barcha shakllarini o'tkazishga imkon beruvchi yopiq tizimdir.

Chunki ularga mustaqil tashkilotlar sifatidagi banklarning tijorat siriga rioya qilish zarurati yuklanadi. Hozirgi kunda SWIFT banklararo hisob-kitob tizimi amal qiladi

AVAL
Vekselning kafolati haqidagi belgi bo'lib, avalist oddiy yoki o'tkazilgan veksel bo'yicha ushbu veksel summasini

o'rtacha korxonalar.
1. Monopolistik birlashmalarga kirmaydigan kichik va
2. Birja a'zosi bo'lmagan vositachi.
AUTSORSING (ingl. Ouytsourcing) — biznesni yuritish usuli bo'lib, bunda biznes natijalariga sezilarli va jiddiy ta'sir o'tkazmaydigan ayrim funksiyalarning ijro etilishi subpudrat asosida tashqi ixtisoslashgan tashkilotlarga beriladi.

AUTSAYDER (ing. outsider – rus. чужой; o'zb. begona)
1. Monopolistik birlashmalarga kirmaydigan kichik va o'rtacha korxonalar.
2. Birja a'zosi bo'lmagan vositachi.

AUKSION

Dastlabki minimal o'rnatilishi va mazkur bazis narxning savdo vaqtida oshirilishiga asoslanuvchi kimoshdi savdo.

Yakuniy narx savdo vaqtida xaridorlar tomonidan taklif qilingan oxirgi maksimal narx sifatida shakllanadi.

AUTSAYDER (ing. outsider – rus. чужой; o'zb. begona)
1. Monopolistik birlashmalarga kirmaydigan kichik va o'rtacha korxonalar.
2. Birja a'zosi bo'lmagan vositachi.

AUDITORLIK HISOBOTI
Auditorlik xulosasi auditorlik hisoboti asosida tuziladi.

AUDITORLIK HISOBOTI
Auditorlik tekshiruvining borishi, buxgalteriya hisobini yuritishning belgilangan tartibidan aniqlangan chetga chiqishlar, moliyaviy hisobotdagi qoidabuzarliklar to'g'risidagi mufassal ma'lumotlardan, shuningdek auditorlik tekshiruvini o'tkazish natijasida olingan boshqa axborotdan iborat bo'lgan va xo'jalik yurituvchi subyekt rahbariga, mulkdoriga, qatnashchilari (aksiyadorlari)ning umumiy kengashiga yo'llangan hujjat. Auditorlik hisobotida aniqlangan chetga chiqishlar va qoidabuzarliklarni bartaraf etish bo'yicha tavsiyalar, shuningdek xo'jalik yurituvchi subyektlarning moliyavaliy xo'jalik faoliyati samaradorligini oshirish bo'yicha tavsiyalar va takliflar mavjud bo'lishi kerak.

AUKSION
Dastlabki minimal o'rnatilishi va mazkur bazis narxning savdo vaqtida oshirilishiga asoslanuvchi kimoshdi savdo. Yakuniy narx savdo vaqtida xaridorlar tomonidan taklif qilingan oxirgi maksimal narx sifatida shakllanadi.

AUTSAYDER (ing. outsider – rus. чужой; o'zb. begona)
1. Monopolistik birlashmalarga kirmaydigan kichik va o'rtacha korxonalar.
2. Birja a'zosi bo'lmagan vositachi.

AUTSAYDER (ing. outsider – rus. чужой; o'zb. begona)
1. Monopolistik birlashmalarga kirmaydigan kichik va o'rtacha korxonalar.
2. Birja a'zosi bo'lmagan vositachi.

AVTOKRATIYA (yunon. autarkheia – rus. самодержавие; o'zb. ichki mammiyat).
Mamlakat yoki hudud tomonidan amalga oshiriladigan o'z-o'zini iqtisodiy boshqarish siyosati. Avtarkiya yopiq, mustaqil, o'z-o'zini ta'minlashga qodir iqtisodiyotni shakllantirishga yo'naltirilgan. Avtarkiya natural xo'jalikka yaqin turadi.

AVTOKRATIYA (yunon. autokrateia – rus. самодержавие; o'zb. mustaqil boshqaruv)
Bir shaxsning hukmronligiga asoslangan tashkilot, iqtisodiyotni boshqarish usuli.

AVTOMATLASHTRISH

Ishtab chiqarish samaradorligini oshirish, inson mehnatini yengillashtrish maqsadida qo'l mehnatining siqib chiqarilib, ishlab chiqarishga texnika va texnologiyalarning tatbiq etilishi. Boshqaruvni avtomatlashtrish ishlab chiqarish va iqtisodiyotni boshqarishda axborot almashinishda kompyuter va boshqa texnika vositalaridan foydalanishga yo'naltirilgan.

AVTOMATLASHTRILGAN BOSHQARUV SISTEMASI

Insonning aqliy faoliyati hamda hisoblash texnikalari,

Bank krediti – pul egalari, banklar va boshqa kredit institutlari tomonidan ishlab chiqaruvchilarga hamda boshqa qarz oluvchilarga pul shaklida beriladigan ssudalardir.

AVTOKRATIYA (yunon. autarkheia – rus. самодержавие; o'zb. ichki mammiyat).
Mamlakat yoki hudud tomonidan amalga oshiriladigan o'z-o'zini iqtisodiy boshqarish siyosati. Avtarkiya yopiq, mustaqil, o'z-o'zini ta'minlashga qodir iqtisodiyotni shakllantirishga yo'naltirilgan. Avtarkiya natural xo'jalikka yaqin turadi.

AVTOKRATIYA (yunon. autokrateia – rus. самодержавие; o'zb. mustaqil boshqaruv)
Bir shaxsning hukmronligiga asoslangan tashkilot, iqtisodiyotni boshqarish usuli.

AVTOKRATIYA (yunon. autokrateia – rus. самодержавие; o'zb. mustaqil boshqaruv)
Bir shaxsning hukmronligiga asoslangan tashkilot, iqtisodiyotni boshqarish usuli.

AVTOKRATIYA (yunon. autokrateia – rus. самодержавие; o'zb. mustaqil boshqaruv)
Bir shaxsning hukmronligiga asoslangan tashkilot, iqtisodiyotni boshqarish usuli.

AVTOKRATIYA (yunon. autokrateia – rus. самодержавие; o'zb. mustaqil boshqaruv)
Bir shaxsning hukmronligiga asoslangan tashkilot, iqtisodiyotni boshqarish usuli.

AVTOKRATIYA (yunon. autokrateia – rus. самодержавие; o'zb. mustaqil boshqaruv)
Bir shaxsning hukmronligiga asoslangan tashkilot, iqtisodiyotni boshqarish usuli.

AVTOKRATIYA (yunon. autokrateia – rus. самодержавие; o'zb. mustaqil boshqaruv)
Bir shaxsning hukmronligiga asoslangan tashkilot, iqtisodiyotni boshqarish usuli.

AVTOKRATIYA (yunon. autokrateia – rus. самодержавие; o'zb. mustaqil boshqaruv)
Bir shaxsning hukmronligiga asoslangan tashkilot, iqtisodiyotni boshqarish usuli.

AVTOKRATIYA (yunon. autokrateia – rus. самодержавие; o'zb. mustaqil boshqaruv)
Bir shaxsning hukmronligiga asoslangan tashkilot, iqtisodiyotni boshqarish usuli.

AVTOKRATIYA (yunon. autokrateia – rus. самодержавие; o'zb. mustaqil boshqaruv)
Bir shaxsning hukmronligiga asoslangan tashkilot, iqtisodiyotni boshqarish usuli.

AVTOKRATIYA (yunon. autokrateia – rus. самодержавие; o'zb. mustaqil boshqaruv)
Bir shaxsning hukmronligiga asoslangan tashkilot, iqtisodiyotni boshqarish usuli.

AVTOKRATIYA (yunon. autokrateia – rus. самодержавие; o'zb. mustaqil boshqaruv)
Bir shaxsning hukmronligiga asoslangan tashkilot, iqtisodiyotni boshqarish usuli.

AVTOKRATIYA (yunon. autokrateia – rus. самодержавие; o'zb. mustaqil boshqaruv)
Bir shaxsning hukmronligiga asoslangan tashkilot, iqtisodiyotni boshqarish usuli.

AVTOKRATIYA (yunon. autokrateia – rus. самодержавие; o'zb. mustaqil boshqaruv)
Bir shaxsning hukmronligiga asoslangan tashkilot, iqtisodiyotni boshqarish usuli.

yoki ortiqcha xarajat ko'rsatiladi.

qilingan summa, aniq sarflangan xarajatlardan qoldiq mablag' yoki ortiqcha xarajat ko'rsatiladi.

AVANS HISOBOTI

Avansning sarflanishini tasdiqlovchi hujjat. Unda qabul

qilingan summa, aniq sarflangan xarajatlardan qoldiq mablag' yoki ortiqcha xarajat ko'rsatiladi.

AVANS TO'LOVI

Tovarlardan, xizmatlardan, ish uchun ularni qo'lga kiritish yoki

bajarilishidan oldin to'lovni amalga oshirish, pul vositalarini kiritish. Bu ishga hisssadorlik qilishning shakllaridan biri bo'lib, avansni kiritgan firmaning aktivlariga qo'shildi.

AVANS SLASH

Kutilayotgan xarajatlardan hisbidan vositalarni topshirish, avansni taqdim qilish.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

to'liq yoki qisman to'lashga kafolat beradi. Aval vekselning ishonchligini oshirishga mo'ljallangan.

AVALLIST

Vekselni imzolagan yoki aval yozgan shaxslardan biri.

Avalist vazifasini bank ham bajarishi mumkin.

AVANS

Buyurtmachi tomonidan ko'rsatilishi rejalashtirilgan xizmatlar uchun umumiy to'lov summasidan ajratilgan holda amalga oshiriluvchi dastlabki to'lov. Odatda avans shaklida umumiy to'lovning 10-40% hajmi taqdim etiladi. Avans xizmat ko'rsatuvchilarni ishga jalb etishga qaratilgan bo'lib, xizmat haqining to'lanishini kafolatlaydi, xizmat ko'rsatuvchining dastlabki xarajatlarni qoplaydi. Shartnoma buzilgan taqdirda avans to'liq yoki qisman qaytariladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

AVANS LANGAN KAPITAL

Biznesdan daromad kelib boshlashidan oldin ishga sarf qilingan moddiy boyliklar yoki pul ko'rinishidagi kapital. Bunday kapital odatda biror loyha uchun uning keyinchalik amalga oshirilishi uchun ishlatiladi.

AVANS LANGAN VOSITALAR

Ma'lum bir maqsadga erishish, oldindan ko'zlangan vazifalarni bajarish uchun ajratilgan yoki berilgan pul vositalari.

Banklar qonun hujjatlariga muvofiq ichki auditorlik dasturlarini ishlab chiqishlari va amalga oshirishlari ham shart.

BANKLAR FAOLIYATINI LITSENZIYALASH

Bank, shu jumladan, chet el banki, O'zbekiston Respublikasida o'z faoliyatini O'zbekiston Respublikasining Markaziy banki tomonidan beriladigan litsenziya asosida amalga oshiradi. Litsenziyada bank bajaradigan operatsiyalar ro'yxati ko'rsatiladi.

Litsenziyasiz amalga oshiriladigan bank faoliyati g'ayriqonuniy deb hisoblanadi va bunday faoliyat natijasida olingan daromad davlat budjetiga olib qo'yilishi lozim.

BANKLAR INSPEKSIYASI

Bank nazoratining bevosita joylarda banklarning haqiqiy moliyaviy ahvolini va bank faoliyatiga o'ziga xos bo'lgan xavf-xatarlarini aniqlash maqsadida bank faoliyatini nazorat tartibida tekshirishni ko'zda tutuvchi turi(uslubidir).

BANKNING BOSHQARUV ORGANLARI

Aksiyadorlarning umumiy yig'ilishi, bank kengashi va boshqaruvi bankning boshqaruvi organlari hisoblanadi.

Bank kengashining burchlari quyidagilardan iborat:

- omonatchilar va aksiyadorlarni himoya qilish maqsadida bank faoliyatini, shu jumladan, kreditlash va mablag'larni investitsiyalashning to'g'riligini nazorat qilish;

- bank rahbarlarini ishga tayinlash va ishdan bo'shatish;

- bank kapitalining bir tekis o'sib borishini ta'minlab turish;

- bank siyosatini ishlab chiqish;

- qonun hujjatlariga rioya qilinishini ta'minlash.

Bank kengashi a'zolari kamida besh kishidan iborat bo'lishi lozim. Aksiyadorlardan tashqari bank sohasi olimlari va mutaxassislari ham bank kengashi a'zosi bo'lishlari mumkin.

Bankka operativ rahbarlik qiluvchi va uning faoliyati uchun javob beruvchi bank boshqaruvi bankning ijroiya or-

yo'nalishlari va miqdori nazarda tutiladi.

BUDJET VAKOLATLARI

Turli vazirliklar, qo'mitalar, idora va muassasalarga

riqsh manbalarini guruhlashdir.

BUDJET TIZIMI

laridan ortiq bo'lgan summasi.

BUDJET TASNIFI

riqsh manbalarini guruhlashdir.

BUDJET TAQCHILLIGI

laridan ortiq bo'lgan summasi.

BUDJET TASNIFI

riqsh manbalarini guruhlashdir.

BUDJET TIZIMI

Turli darajadagi budjetlar va budjet mablag'lari oluvchilar yig'indisi, budjetlarni tashkil etish va tuzish prinsiplarini, budjet jarayonida ular o'rtasida, shuningdek budjetlar hamda budjet mablag'lari oluvchilar o'rtasida vujudga keladigan o'zaro munosabatlarni ifoda etadi. 2000-yil 14-dekabrda qabul qilingan «Budjet tizimi to'g'risida»gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga muvofiq, davlat pul mablag'larining (shu jumladan davlat maqsadli jamg'armalari mablag'larining) markazlashtirilgan jamg'armasi bo'lib, unda daromadlar manbalari va ulardan tushumlar miqdori, shuningdek, moliya yili moybaynida aniq maqsadlar uchun ajratiladigan mablag'lar sarfi yo'nalishlari va miqdori nazarda tutiladi.

ularning budjet mablag'laridan xarajatlarni belgilangan miqdorda xarajat qilish huquqlari.

BUDJET YOYILMASI (ROSPIS)

va xarajatlarning budjet tasnifiga ko'ra choraklar bo'yicha taqsimlanishi.

BUDJET TIZIMINING ASOSIY PRINSIPLARI

Budjet tizimining asosiy prinsiplari quyidagilardan iborat: budjet tasnifi tizimi, hisob-budjet hujjatlari va budjet jarayoni tuzilishining yagonaligi; budjet tuzilishining O'zbekiston Respublikasi ma'muriy-hududiy tuzilishiga muvofiqligi; turli darajadagi budjetlarning o'zaro bog'liqligi; Davlat budjeti balansligi; davlat daromadlarini aniq manbalar bo'yicha va xarajatlarni yo'nalishlari (moddalar) bo'yicha rejalashtirish; Davlat budjeti xarajatlarini budjetdan ajratiladigan, tasdiqlangan mablag' doirasida sarflash; barcha darajadagi budjetlarning mustaqilligi.

BUDJET TRANSFERTI

vakolati organ orqali ajratiladigan, qaytarilmaydigan pul mablag'lari.

BUDJET TUZILMASI

Davlat budjeti va mamlakat budjet tizimini tashkil etish, budjet tizimiga kiruvchi alohida budjetlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar, turli darajadagi budjetlarning faoliyat ko'rsatishini huquqiy jihatdan ta'minlash, budjetlarning tuzilishi va tarkibi, budjetlarning daromadlarini shakllantirish hamda budjet mablag'larining sarflanish jarayonlarini o'zida aks ettiradi.

talabini qondirish uchun zamin yaratish va yashash sharoitini yaxshilashga erishishdan iborat.

BANK USTAVI (NIZOMI)

Banklar o'z ustavlari asosida faoliyat ko'rsatadilar.

Bank ustavi (nizomi)da:

bankning (to'la va qisqartirilgan) nomi va qayerda joylashganligi (pochta manzili);

bank operatsiyalarining ro'yxati;

ustav kapitalining miqdori, muassislar ro'yxati va ustav kapitalidagi ulushlarning taqsimoti;

bankning boshqaruv organlari, ularni tashkil etish tartibi, ularning vakolatlari hamda vazifalari haqidagi ma'lumotlar;

bank auditi tartibi, shu jumladan, buxgalteriya hisobi xalqaro standartlariga muvofiq belgilangan hisobotlar va auditorlik dasturlarining maqsadlari ko'rsatilgan bo'lishi lozim.

Bank ustavida, ushbu moddada belgilangan talablardan tashqari, qonun hujjatlarida nazarda tutilgan ma'lumotlar ham bo'lishi kerak.

Bank ustaviga kiritiladigan o'zgartirishlar belgilangan tartibda ro'yxatdan o'tkazilishi lozim.

BANK VEKSELI

Biror korxonaning mazkur bankka vekselda ko'rsatilgan summada depozit qo'yganini tasdiqlaydigan qimmatli qog'ozdir.

BANK XATAR SIYOSATI

Bu banklarning maqsadga erishish yo'lida qilgan tadbirlari hisoblanadi. Har bir bank o'zining xavfsizligini ta'minlash maqsadida himoya tadbirlarini o'tkazadi.

BARTER — bitta yoki bir necha tovarlar muayyan miqdorini valyuta- moliyaviy hisob-kitoblar mexanizmidan foydalanmasdan qiymat jihatdan ekvivalent boshqa tovar (yoki tovarlar) miqdoriga natural ayirboshlash.

BARTER BITIMI

Bitta shartnoma asosida turli xil tovarlarni pulsiz almashtirish.

DEPONENT (lot. deponentus uning o'zida olingan otkladivbaty; o'zb. olib o'yimod, qo'yimod) (boq)

1. Bankka omonatini qo'ygan jismoniy yoki yuridik shaxs.

2. Fuqarolarning nomiga yozilib, o'z vaqtida to'lanmagan pul miqdori (summa).

DEPOZIT

Bankda aniq muddat davomida, muayyan foiz bilan tutilib turiladigan va ushbu hisobvaraqdagi mablag'lardan foydalanish yuzasidan cheklanishlar amal qiladigan hisobvaraqlar depozitlar deyiladi.

DEPOZIT BANKI

Pul mablag'larini, qimmatli qog'ozlarni va boshqa boyliklarni saqlash bilan shug'ullanuvchi bank.

DEPOZIT INDOSAMENTI

Depozitlarni boshqaga o'tkazish haqidagi o'tkazma.

DEPOZIT OPERATSIYALARI

Banklarning kredit institutlarning pul mablag'larini omonatga jalb qilish va joylashtirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

DEPOZIT MUASSASI

Pul mablag'larini, qimmatli qog'ozlar va boshqa boyliklarni saqlash bilan shug'ullanuvchi muassasa.

DEPOZIT MULTIPLIKATORI

Bankka qo'yilgan mablag'larning har bir pul birligidan umumiy daromad hajmining o'zgarishi.

DEPOZIT SERTIFIKATI

1. Bu inglizcha «syertificat of dyepozit» so'zidan olingan bo'lib, u pul mablag'lari omonatga qo'yilganligi to'g'risida, omonatchiga belgilangan muddat tugaganidan keyin depozit summasi va unga tegishli foizlarni olish huquqini beruvchi kredit muassasasining guvohnomasidir.

2. Kredit muassasasining pul mablag'i saqlashga topshirilganligi haqida omonatning depozitni olish huquqini tasdiqlovchi yozma guvohnomasi.

BAZA (ingl. base) — taqqoslash uchun asos sifatida foydalaniladigan konkret vaqtga oid boʻlgan real iqtisodiy kursor-sakkichlar.) mahsulotlarni qabul qilib olish, saqlash, omborda qayta ishlash va ulgurji xaridorlarga berib yuborish boʻyicha korxonalar.

BAZIS YIL — iqtisodiy indeksni belgilayotganda baza tarixasida qabul qilingan yil.

BAHO; NARX (ingl. price) — qandaydir tovar yoki xizmat uchun talab qilinadigan, taklif qilinadigan yoki toʻlanadigan pul miqdori.

BENEFITSIAR BANK

Bu toʻlov operatsiyasini yakunlovchi bank.

BIZNES (ingl. business) — xoʻjalik subyekti faoliyat sohasi va uning iqtisodiy manfaatlarini (kishlok xujaligi, savdo, bank biznesi), faoliyat kattaligi va hajmini (kichik, yirik, oʻrta biznes), shuningdek, xoʻjalik subyekting koʻpincha iqtisodiy terminologiya doirasidan chiqib ketadigan mashgʻulotlarning baʼzi bir xususiy xarakteristikasini tavsiflovchi (masalan, nohalol biznes) umumiy iqtisodiy termin;) bitimlar, savdo operatsiyalari.

BIZNESNI AVANSLASH

Biznesmen tomonidan biznes-loyihalalar, biznes-operatsiyalar amalga oshirish, shartnomalarni bajarish uchun pul vositalarining olinishi. Avanslash loyiha (tovar) buyurtmachisi, potentsial xaridor, importer, davlat organlari yoki boshqa tashkilotlar, shuningdek mazkur biznesni amalga oshirish va yakuniy natijalarni qoʻlga kiritishdan manfaatdor boʻlgan konkret shaxslar tomonidan amalga oshirilishi mumkin.

Mohiyatan biznesni avanslash biznes rejani amalga oshirish, muayyan ish yoki topshiriqni bajarishga jalb qilingan tomon amalga oshiriladigan oldindan toʻlovni anglatadi.

BIZNES-REJA (ingl. business-plan) — biznesning konkret — aniq bir yoʻnalishini rivojlantirishga oid batafsil, aniq-raso tuzilmalash-tirilgan, asoslangan, barqaror, istiqbol-

DEBIT

Ikki tomonlama jadvalga ega boʻlgan buxgalteriya hisobi (schvyot)ning chap tomoni. Pul mablagʻlari va mol zaxiralarni qayd qilish uchun ishlatiladigan schvyotlarning debet tomonida hisobga olinayotgan boylarning haqiqiy summasi va har oy mobaynida kelib tushgan miqdori koʻrsatiladi. Mablagʻlarning manbalari, harakati va holatini qayd qiluvchi schvyotlarning debet tomonida esa oʻsha manbalarning kamayishini aks ettiruvchi xoʻjalik jarayonlari yoziladi.

DEBITOR

Korxonalar, tashkilot yoki muassasalardan qarzi boʻlgan huquqiy yoki jismoniy shaxs.

DEBITOR QARZ

Korxonaning oʻzaro munosabatlar natijasida jismoniy yoki yuridik shaxsga qaytarishi zarur boʻlgan barcha qarzlari summasi.

DEBET MEMORANDUMI — muayyan sotuvchiga mos keluvchi hisob — varagʻi pul olish uchun debetlanganligidan xabardor qilishda foydalaniladigan hujjat. Bankning omonatchiga uning bankdagi hisobvaragʻi muayyan hodisalar tufayli (masalan, bank xizmati uchun ajratmalar natijasida) kamayganligidan darak beruvchi hujjat.

DEBET-NOTA — hisob-kitob munosabatlaridagi tomonlardan birining muayyan summani talab qilish huquqini yuzaga keltiruvchi qandaydir holat paydo boʻlganligi sababli hisobvarak, debetga soʻnggi muayyan summa yozilganligi tugʻrisida boshqasiga yuboradigan xabarli hisob hujjati.

DEFITSIT TURLARI

Tuzilma, davriy, aktiv, passiv va birlamchi defitsitlar.

DEPO

Kredit muassasalarida saqlashga topshirilgan qimmatli qogʻozlar va boylıklar.

D

DAROMAD

Ishlab chiqarish omillarini ishlatishdan keladigan pul va natural tushumlar.

Xususiy daromad — alohida jismoniy shaxsning daromadi;

Milliy daromad — milliy ishlab chiqarishdan keladigan daromad; iqtisoddagi va barcha turdagi daromadlar jamgʻarmasi. U ish haqini, renta daromadini, korporatsiya daromadlari qiymatidan keladigan sof foiz va boshqa daromadlarni oʻz ichiga oladi. Yana yalpi milliy mahsulot bilan asosiy kapitalni isteʼmol xarajatlari va qoʻshimcha soliqlar tafovuti sifatida aniqlanadi.

Egallikdagi daromad — sektorlarning xarajatlari va jamgʻarmasi uchun egalik qiladigan daromadlari bevosita soliqlarning ayirmasi sifatida aniqlanadi.

Omil daromadi — ishlab chiqarish, ishchi kuchi, kapital va mulk omillarini ishlatishdan keladigan daromad.

DAVLAT BANKI

Qarang. Oʻzbekiston Respublikasi Markaziy banki.

DAVLAT BUDJETI

Davlat pul mablagʻlarining (shu jumladan, davlat maqsadli jamgʻarmalari mablagʻlarining) markazlashtirilgan jamgʻarmasi boʻlib, unda daromadlar manbalari va ulardan tushumlar miqdori, shuningdek moliya yili mobaynida aniq maqsadlar uchun ajratiladigan mablagʻlar sarfi yoʻnalishlari va miqdori nazarda tutiladi;

Davlat budjeti respublika budjetini; Qoraqalpogʻiston Respublikasi budjetini va mahalliy budjetlarni oʻz ichiga oladi. Davlat budjeti tarkibida davlat maqsadli jamgʻarmalari jamlanadi.

Davlat budjeti daromadlari: 1) qonun hujjatlarida belgilangan soliqlar, yigʻimlar, bojlar va boshqa majburiy toʻlovlar; 2) davlatning moliyaviy va boshqa aktivlari

organlari orasidagi budjet mablagʻlarini taqsimlash va qayta taqsimlash borasidagi barcha munosabatlar.

BUDJETNI REJALASHTIRISH

Bu muayyan davr uchun budjetga kelib tushadigan mablagʻlar, ularning manbalari va qonunda belgilangan miqdorda turli budjetlararo taqsimlanishi va shu davrda budjetning xarajati bilan bogʻliq aniq vaqti va maqsadlari belgilangan xarajatlarning yoʻnalishlarini oʻrnatilishidan iborat harakatlar majmuasidir.

BUDJET OLUVCHI

Budjet mablagʻlari boshqaruvchisi, bevosita olingan tovarlar, bajarilgan ishlar va koʻrsatilgan xizmatlar uchun toʻlovlarni amalga oshiruvchi.

BUDJET PROFITSITI

Muayyan davrda budjet daromadlarining budjet xarajatlardan ortiq boʻlgan summasi.

BUDJET SSUDASI

Yuqori budjetdan quyi budjetga yoxud respublika budjetidan rezident-yuridik shaxsga yoki chet el davlatiga qaytarish sharti bilan ajratiladigan mablagʻ.

BUDJET SUBVENSIYASI

Qonun hujjatlarida nazarda tutilgan tartibda muayyan maqsadlarga sarflash sharti bilan yuqori budjetdan quyi budjetga qaytarmaslik sharti bilan ajratiladigan pul mablagʻlari.

BUDJET SOʻROVI

Budjet tasnifi boʻyicha tushumlarni shakllantirish va budjetdan mablagʻ ajratish toʻgʻrisidagi soʻrov;

BUDJET TASNIFI

Daromadlar, xarajatlar va budjet taqchilligini qoplash manbalarini oʻxshashlik koʻrsatkichlariga koʻra, budjetni tuzish ijro etish va nazoratini amalga oshirish uchun guruhlashning qonun bilan tasdiqlanadigan meʼyorlari.

Budjet tasnifi davlat budjeti tuzilmasiga kiruvchi budjetlar daromadlari va xarajatlarni, shuningdek uning taqchilligini moliyalashtirish manbalarini guruhlashdan iboratdir.

BROKER
Qimmatli qog'oz, mol-mulk va valyuta birjalarida bitim tuzish paytida vositachilik bilan shug'ulanuvchi shaxs yoki firma.

Bu asosiy vositani sotib olish uchun yoki uni qurish bilan bog'liq barcha xarajatlar, shu jumladan, to'plangan soliqlar bojxona bojlari va yig'imlari hamda yetkazib berish, o'rnatish va ishga tushirish bilan bog'liq bevosita aktivdan belgilangan maqsadda foydalana olish uchun uni ishchi holatiga keltirish bilan bog'liq bo'lgan boshqa barcha xarajatlarning summasidir.

BOSHLANG'ICH QIYMAT

Operatsiyalarni boshlagan bankdagi oborotlar (aylanmalar).

BOSHLAG'ICH NARX

Sotib olingan asosiy vositalarning qiymati va obyektlarni ekspluatatsiyagacha topshirilgan xarajatlari hisoblanadi.

BOSHLANG'ICH BANK OBOROTLARI (Aylanmalari)

Operatsiyalarni boshlagan bankdagi oborotlar (aylanmalar).

BOSHQARUV APPARATI

Mamlakat, hudud, korxonalar, firma, tashkilot singari masshtablarda boshqaruv funksiyalarini bajaruvchi organlar, bo'linmalar, qismlar.

BOZORDA ISHLAYOTGAN PERSONAL

— ba'zida ana shu termin bilan keng ommadan ma'lumotlar to'plash zimmasiga yuklatilgan jamoalar yoki alohida tadqiqotchilar nazarda tutiladi.

BOZOR SUSTLASHUVI (ingl. Marketartisan)

— mijozning brendga sadoqati sustlashishi. Raqobat bobidagi faoliyat, brend rahbariyati personalni yoqirmasligi yoki qat'iysizligi, uning raqobatchilar tarafidan bo'ladigan taxdidni anglab yetmasligi yoki bartaraf etmasligi, mahsulot o'tkazish va sotishni samarali rag'batlantirish uchun mablag' yetishmasligi sababli ruy berishi mumkin. Yoki, nari borsa, bozor brendning o'ziga nisbatan shunchaki ehtiyoj sezmay qoladi. Shunaqasi ham uchraydi.

— munitasibati; mahsulotlar bilan oldi-sotdi munosabatlari; mahsulot ishlab chiqarish, mahsulot ayiriboshlash va pul muomalasi qonunlariga binoan amalga oshiriladi.

Bozorda ikki jarayon amalga oshadi: biri mahsulotlarni sotish, bunda mahsulot pulga almashadi. Ayiriboshlash ixtiyoriy va erkin shakllangan narxlarda olib boriladi.

Ayiriboshlash obyektining moddiy shakl jihatidan olganda, iste'mol mahsulotlari va xizmatlar, ishlab chiqarish vositalari, investitsiya, qimmatbaho qog'ozlar, ilmiy g'oyalari, texnikaviy ishlannmalar va mehnat bozorlari mavjud.

Ayiriboshlash miqyosi jihatidan mahalliy, hududiy, milliy va jahon bozori, ichki va tashqi bozorlarga ajratiladi.

BOZOR TAHLILI

O'z mahsulotlarining bozordagi sotilishini yaxshilash maqsadida bozor kon'yukturasi, narx dinamikasini, iste'molchilar xatti-harakatlarini, talab va taklifni, mahsulot va xizmatlar bozorini o'rganish.

BOZOR NARXI; BOZOR BAHOSI (ingl. Marketprice)

— tovar yoki xizmatga nisbatan belgilangan yagona narx, baho kategoriyasi yoki narxlar diapazoni mijozlar mahsulot uchun to'laydigan narxga ham, mahsulot yetkazib beruvchi tovar uchun belgilanishini o'rinni deb hisoblovchi bahoga ham teng ma'noda birdek oiddir.

BOZOR IQTISODIYOTI — jamiyat taraqqiyotini jadallashtruvchi iqtisodiy aloqalar majmuri; bozor iqtisodiyotining mohiyati shundan iboratki, u barcha jamiyat a'zolarini ishlab chiqarish va iste'mol orqali doimiy hamda to'xtovsiz musobaqaning ishtirokchilariga aylantiradi, shu boisdan bozor iqtisodiyoti ishlab chiqarishning kun sayin takomillashuviga, mahsulot sifatining yaxshilanib borishiga, miqdorining esa ko'payishiga sababchi bo'ladi.

BOZOR KUCHLARI — erkin bozorda talab va taklifga narxni belgilovchi darajada ta'sir kursatuvchi shart-sharoitlar (sotuvchilar va xaridorlar, kreditorlar va qarz oluvchilar xulq-atvoriga).

Davlat krediti mablag'lari takror ishlab chiqarishda ishtirok etmaydi, ya'ni ular moddiy qiymatliklar ishlab chiqarishda qatnashmaydi, faqat budjet defitsitlarini qoplash maqsadida foydalaniladi.

Davlat kreditida davlat qarzi olovchi, yuridik va jismoniy shaxslar esa qarzi beruvchi (kreditor)lar sifatida namoyon bo'ladi. Davlat krediti vositasida yuridik va jismoniy shaxslarning mablag'larini jalb etish turli shakllarda, avvalambor, davlat zayomlari, pul majburiyatlari va boshqa qimmatli qog'ozlarni chiqarish va ularni joylashtirish yo'li bilan amalga oshiriladi. Bozor munosabatlari rivojlanishi va qimmatli qog'ozlar bozorining yuzaga kelishi sharoitlarida davlat kreditining muhim shakli yuridik shaxslar orasida joylashtiriladigan davlat qisqa muddatli zayomlari hisoblanadi.

Davlat krediti vaqtincha davlat tasarrufiga tushadigan va iqtisodiyotni rivojlantirish, budjet taqchilligi va boshqa ehtiyojlarning ustuvor yo'nalishlarini moliyalashtirish uchun foydalaniladigan qo'shimcha pul mablag'larining to'planishini ta'minlaydi.

Davlat krediti vaqtincha davlat tasarrufiga tushadigan va iqtisodiyotni rivojlantirish, budjet taqchilligi va boshqa ehtiyojlarning ustuvor yo'nalishlarini moliyalashtirish uchun foydalaniladigan qo'shimcha pul mablag'larining to'planishini ta'minlaydi.

Davlat krediti vaqtincha davlat tasarrufiga tushadigan va iqtisodiyotni rivojlantirish, budjet taqchilligi va boshqa ehtiyojlarning ustuvor yo'nalishlarini moliyalashtirish uchun foydalaniladigan qo'shimcha pul mablag'larining to'planishini ta'minlaydi.

DAVLAT MAQSADLI BUDJETDAN TASHQARI

JAMG'ARMALARI

Davlat budjeti tarkibida jamlantiriladigan jamg'armalar bo'lib, ularning har biri uchun mablag'lar manbalari, har bir manbadan mablag' tushishi normalari va shartlari, shuningdek shu mablag'lardan foydalanilishi mumkin bo'lgan maqsadlar qonun hujjatlari bilan belgilanadi.

DAVLAT MAQSADLI BUDJETDAN TASHQARI

ITIMOIY JAMG'ARMALARI

O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi budjeldan tashqari Pensiya jamg'armasi; O'zbekiston Respublikasi ish bilan ta'minlashga ko'maklashuvchi davlat jamg'armasi.

DAVLAT MAQSADLI BUDJETDAN TASHQARI

IQTISODIY JAMG'ARMALARI

O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi Respublika Yo'l jamg'armasi; O'zbekiston Respublikasi Davlat mulkini boshqarish davlat qo'mitasining maxsus hisobvaragi.

DAVLAT MAQSADLI JAMG'ARMALARI

Davlat budjeti tarkibida jamlantiriladigan jamg'armalar bo'lib, ularning har biri uchun mablag'lar manbalari, har bir manbadan mablag' tushishi normalari va shartlari, shuningdek shu mablag'laridan foydalanilishi mumkin bo'lgan maqsadlar qonun hujjatlari bilan belgilanadi.

DAVLAT MOLIVAVIY SIYOSATI

Pul mablag'larining markazlashtirilgan va markazlashtirilmagan jamg'armalarini tashkil etish, taqsimlash va ulardan foydalanish, shuningdek jamiyat ijtimoiy-iqtisodiy vazifalarini muvaffaqiyatli hal etilishini ta'minlaydigan, moliyaviy nazorat bo'yicha tarmoqlararo xususiyatga ega bo'lgan davlat faoliyatining alohida turidir.

DAVLAT MOLIVAVIY FAOLIVATI TAMOVIILLARI

Faoliyat rivojlanishining obyektiv qonuniyatlarini o'zida

IJARA BERUVCHI
O'z mulkini ma'lum vaqtga beradigan mulkdor, shu jumladan, chet el jismoniy va yuridik shaxs ham bo'lishi mumkin.

H

HAMKORLIKDAGI BANKLAR

Sarmoyasi aksiyadorlarga qarashli bo'lib, lekin aksiyalarning bir qismi davlatga ham tegishli bo'lgan banklardir. Bular jumlasiga Avstriya, Yaponiya va Shveysariya markaziy banklari kiradi.

HUDDUDIV MOLLYAVIY REJALAR

Mahalliy budjetlar (Qoraqalpog'iston Respublikasi budjeti, viloyatlar, tumanlar budjetlari va boshqalar) kiradi. Barcha moliyaviy rejalar bir-biri bilan o'zaro uzviy bog'liqdir. Moliyaviy rejalar majmuyini yagona tizimga birlashtirish O'zbekiston Respublikasi davlat budjeti orqali amalga oshirilib, u mamlakat moliyaviy rejasining asosi hisoblanadi

HUJJATLI NAZORAT

Bu buxgalteriya hisobining to'g'ri yuritilishi, hisobot shakllarining to'g'ri tuzilishi va to'ldirilishi ustidan nazoratdir.

I

IMIDJMEYKER (ingl. *Imagemaker*) — muayyan shaxslar, tashkilotlar, partiyalar mashhurligi va obro'sini yanada oshirish maqsadida tashkilotlar, reklama va piar kompaniyalar imidjini yaratish bo'yicha mutaxassis.

IMPORT BITIMI — tovar yoki xizmatlarni boshqa mamlakatlardan sotib olish va mamlakat hududiga olib kelishdan iborat. Uning asosiy maqsadi alohida shaxslar, firmalar va mazkur bitimni imzolagan xukumatning vakolatli tashkilotlari tomonidan chet el valyutasi miqdorini kamaytirishga qaratiladi.

IJARA BERUVCHI
O'z mulkini ma'lum vaqtga beradigan mulkdor, shu jumladan, chet el jismoniy va yuridik shaxs ham bo'lishi mumkin.

DEVIZLAR
Chet el valyutasida ifodalangan xalqaro hisob-kitoblarda qo'llaniladigan kredit hamda to'lov hujjatlari (veksel, check, o'tkazmalar va h.k.z).

DEVIZA — xalqaro hisob-kitoblar uchun mo'ljallangan xorijiy valyutadagi to'lov mablag'i. Banklarning devizlar bilan bo'ladigan bitimlari asosan tashqi savdo, kapital harakati, qisman xalqaro turizm va boshqa nosavdo to'lovlari bo'yicha hisob-kitoblar munosabati bilan amalga oshiriladi.

DEVALVATSIYA

Mamlakat milliy valyutasining xorijiy valyuta kursiga nisbatan kamayishi.

DEHQON XO'JALIGI

Oila a'zolarining shaxsiy mehnati asosida, oila boshlig'iga meros qilib qoldiriladigan, umrbod egalik qilishiga berilgan tomorqa yer uchastkasida qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirish va sotishni amalga oshiradigan oilaviy mayda tovar xo'jalikdir.

DEFLYATSIYA

1. Ortiqcha qog'oz pulni muomaladan chiqarib olish yo'li bilan pul ko'lamini kamaytirish;

2. Pul-kredit bozoridagi narx-navoning asta-sekin pasayishi yoki ko'tarilishi.

DEPOZITARIY

Depozitlarni saqlash ishonib topshirilgan jismoniy yoki yuridik shaxs.

DENOMINATSIYA

Valyutani barqarorlashtirish va hisob-kitoblarni osonlashtirish maqsadida pul belgilarining ko'rsatilgan qiymatini yiriklashtirish. Bunda eski pul belgilari yangilarga almash-tirib boriladi, shunga muvofiq narx-navo va ish haqi qayta hisoblanadi.

DEPOZITARIY BANK

Depozitlarni saqlash ishonib topshirilgan bank.

DEPOZITARIY

Depozitlarni saqlash ishonib topshirilgan jismoniy yoki yuridik shaxs.

KREDITGA QOBILLILIK
Xo'jalik subyektlari tomonidan kreditlarni o'z vaqtida va

KREDIT BERUVCHI
Xorijdan mablag' jalb qilish to'g'risidagi shartnoma bo'yicha aktivlar bergan yoki aktivlar berish niyatida bo'lgan xorijiy davlat yoki norezident (xorijiy davlatlarning yuridik va jismoniy shaxslari). Agar norezidentlar bir nechta bo'lsa, u holda kreditorlar guruhidagi vakolatli boshqaruvchi vazifasini bajaruvchi norezident kredit beruvchi hisoblanishi mumkin.

KREDIT
Lotincha «kredit» — «qarz» so'zidan olingan bo'lib, pul mablag'lari, tovar va xizmatlarini kelishilgan foizda qaytarish sharti bilan vaqtincha foydalanish uchun pul yoki moddiy mablag'larni berish jarayonida yuzaga keladigan iqtisodiy munosabatlar tizimi (qarz, nasiya). Yuridik va jismoniy shaxslarning bo'sh turgan mablag'larini kredit resurslariga jalb etish, ularni qaytarish va foizlar to'lash sharti bilan foydalanuvchilarga berish bilan bog'liq bo'lgan o'ziga xos moliyaviy munosabatlar majmuidir.

KORXONA
Mehnatkashlar jamoasi mulkidan foydalanish asosida mahsulot ishlab chiqarib, uni iste'molchilarga sotadigan yoki sanoat xarakteridagi turli xizmat ishlarini bajaradigan yuridik shaxs huquqiga ega bo'lgan mustaqil xo'jalik subyektidir.

KORPORATIV OBLIGATSIYALAR
Ochiq aksiyadorlik jamiyatlari tomonidan chiqariladigan obligatsiyalar.

KORPORATIV PLASTIK KARTA (KARTOCHKA)

Yuridik shaxslarga xizmat ko'rsatish uchun mo'ljallangan kartochkadir. Korporativ kartochkadan ish haqi va ijtimoiy xarakterdagi boshqa to'lovlarni, shuningdek, nابد pul mablag'larini to'lash uchun foydalanish taqiblanadi.

IJTIMOIV ZARURIV VAQIT

Tovarlarning aksariyat qismini yaratishga sarflangan vaqt bo'lib, o'rtacha texnik darajasi, o'rtacha mehnat malakasi va mahorati, o'rtacha mehnat shiddati (intensivligi) sharoitidagi sarfni bildiradi.

IKKIYOQLAMA YOZUV USULI

Bank operatsiyasi summasining ikki marta schyotlar (hisob raqamlari)da aks ettirilishi.

IMTIYOZLI AKSIVALAR

Oldindan belgilangan dividendlarni olish huquqini beruvchi, ammo boshqaruv huquqidan mahrum qiluvchi aksiyalar.

INDEKS

Solishtirishning nisbiy ko'rsatkichi yoki nisbiy ko'rsatkichlarning bir turi hisoblanadi.

INDEKSATSIYA

Majburiyatlar bo'yicha to'lovlarning narx-navo ko'rsatkichi bilan o'zaro nisbatini belgilash; pul talabnomalari va turli daromadlarining haqiqiy miqdorini inflyatsiya sharoitida saqlab qolish usuli.

INDEKSATSIYA QILINADIGAN DEPOZIT

Qiyomatiga inflyatsiya darajasini qo'shib hisoblash orqali belgilangan qiymati aniqlangan depozit.

INDEKSATSIYA QILINGAN QARZ

Qiyomatiga inflyatsiya darajasini qo'shib hisoblash orqali belgilangan qiymati aniqlangan qarz.

INDOSSAMENT

Vekselning orqa tomonida yoki qo'shimcha varaqda aks ettirilgan o'tkazma yozuv bo'lib, bu yozuv orqali veksel egasi boshqa bir shaxsga vekselni hamda veksel bo'yicha undan to'liq foydalanish huquqini topshiradi.

INDOSSANT

O'zining vekselga egalik huquqini boshqaga o'tkazgan shaxs.

1. Qimmatli qog'ozning amaldagi narxi bilan qiymat qoplanishi paytidagi narxi yoki belgilangan qiymati o'rtasidagi farq.

2. Valyutaning kelgusi kursi bilan darhol yetkazib berilgan paytidagi kursi o'rtasidagi farq.

Diskont (ing. discount)

1. Veksellarni hisobga olish.
2. Qimmatli qog'ozning mazkur paytdagi narxi bilan puli

DISKONT

1. Qimmatli qog'ozning amaldagi narxi bilan qiymat qoplanishi paytidagi narxi yoki belgilangan qiymati o'rtasidagi farq.

2. Valyutaning kelgusi kursi bilan darhol yetkazib berilgan paytidagi kursi o'rtasidagi farq.

DISKONT

1. Qimmatli qog'ozning amaldagi narxi bilan qiymat qoplanishi paytidagi narxi yoki belgilangan qiymati o'rtasidagi farq.

2. Valyutaning kelgusi kursi bilan darhol yetkazib berilgan paytidagi kursi o'rtasidagi farq.

DIRHAM, DIRAM

VII-XIV asrgacha Osiyoning musulmon mamlakatlarida, Shimoliy Afrika va Ispaniyada bo'lgan asosiy pul birligi.

DINOR

VII-X asrlarda Osiyoning musulmon davlatlarida, Shimoliy Afrika va Ispaniyada bo'lgan asosiy pul birligi.

DILER

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi firma.

DILERLIK FIRMASI

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi firma.

DILERLIK KREDITI

Bank, diler vositachiligida uning hisobidan beriladigan kredit.

DILER BANK

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

DELTA

Qimmatli qog'ozlar va valyuta oldi-sotdi savdo bitimlarida vositachilik qiluvchi shaxs yoki firma.

foydasini va tovarlar xossasini izlovchi jahonning turli mamlakatlari yoki mintaqalaridan bo'lmish iste'molchilar.

GLOBAL MAHSULOT (ingl. Globalproduct) — butun dunyo buylab bitta, «Coca-Cola», «McDonald's», «Mercedes» singari markalar ostida sotiladigan mahsulot.

GOMOGEN MAHSULOTLAR — bitta bozor doirasida o'zaro raqobatlashuvchi, dizayn, sifat, xizmat muddati davomiyligi, ishonarlilik, kafolatlar va sotuvdan keyingi xizmatlar bo'yicha o'xshash xarakteristikaga ega bo'lgan mahsulotlar.

GOF-MAKLER — birja a'zolari orasidan ma'lum bir muddatga saylanadigan fond yoki tovar birjasidagi katta makler.

GRANT — ilmiy tadqiqot, konstruktorlik va tashkiliy ishlarni amalga oshirishga davlat, tashkilot yoki alohida shaxs tomonidan buyurtma berilishi.

GUDVILL (ingl. goodwill) — tashkilotning ishbilarmonlik obro-u-e'tibori, nomoddiy aktivlar turlaridan biri, yemirilmaydigan asosiy kapital.

GUMONLI KREDITLAR Mavjud ma'lumotlarga ko'ra, ssudaning to'liq qaytishi gumonli. Ssuda muddatiga nisbatan haqiqiy qaytish darajasi hali aniq emas. Zarar ko'rish ehtimoli yuqori, lekin kelgusida bu aktivlarning sifatiga ijobiy ta'sir etadigan omillarning mavjudligi uchun ularni zarar keltiruvchi deb tasniflash holati aniqlashtirilgunicha kechiktiriladi.

GURUHLARGA AJRATISH Guruh belgilariga qarab hodisalarni (ma'lumotlarni) ajratish demakdir. Guruhlarni amalga oshirishda guruhlarning soni va intervali aniqlanadi. Masalan, guruh intervali bu belgining maksimal va minimal darajasi o'rtasidagi farqdir.

INDOSSAT Vekselga egalik hukmi qilib olinib, uning boshqaruvchisi shaxsning vakolatini o'z ichiga olgan hujjatdir.

INFLYATSIYA Lotin tilidan olingan bo'lib, «shishish» degan ma'noni anglatadi.

Pulning qadrsizlanishi; pulni me'yordan ko'p qilib chiqarilishi oqibatida pul harakati kanallarida ta'minlanmagan pullarning paydo bo'lishi.

Mol va xizmatlar bahosining o'sishi, bozorda talabga javob bermaydigan mollarning ko'payishi, ortiqcha pul birliklarini muomalaga chiqarish inflyatsiyaga olib keladi.

INKASSO 1. Xalqaro savdodagi hisob-kitoblar shakllaridan biri.

Unga muvofiq bank o'z mijozining topshirig'iga ko'ra jo'natilgan mollar va xizmatlar uchun hisob-kitob hujjatlari asosida to'lanishi lozim bo'lgan pul mablag'larini haq to'lovchidan oladi hamda bu mablag'larini o'z mijozining bankdagi hisobraqamiga o'tkazadi.

2. Bankning mol yetkazib beruvchi tomonidan to'lovchining to'lovini olish majburiyatini bajarishi borasida bo'ladigan hisoblar tartibi.

INKASSO TOPSHIRIQNOMASI Korxonalar va tashkilotlarning o'z hisobiga mablag' o'tkazishi lozim bo'lgan paytlarda tuziladigan hisob-kitob hujjati. Inkasso topshiriqnomasi banka qo'yilayotganda o'sha hujjatdagi summani tasdiqlovchi kerakli hujjatlarining asli yoki nusxasi bo'lishi shart.

INTERVENSIYA Markaziy bank va davlat xazinasining kredit, qimmatli qog'ozlar, milliy hamda xorijiy valyutalarga bo'lgan talab va taklifni tartibga solish yo'li bilan moliya-kredit hamda valyuta sohasiga aralashuvi.

INVENTARIZATSIYA Dalillar asosida tashkilotning boyliklari butligi ustidan o'tqazilgan nazorat usulidir.

INVENTARIZATSIYA Dalillar asosida tashkilotning boyliklari butligi ustidan o'tqazilgan nazorat usulidir.

INVENTARIZATSIYA Dalillar asosida tashkilotning boyliklari butligi ustidan o'tqazilgan nazorat usulidir.

INVENTARIZATSIYA Dalillar asosida tashkilotning boyliklari butligi ustidan o'tqazilgan nazorat usulidir.

INVENTARIZATSIYA Dalillar asosida tashkilotning boyliklari butligi ustidan o'tqazilgan nazorat usulidir.

INVENTARIZATSIYA Dalillar asosida tashkilotning boyliklari butligi ustidan o'tqazilgan nazorat usulidir.

INVENTARIZATSIYA Dalillar asosida tashkilotning boyliklari butligi ustidan o'tqazilgan nazorat usulidir.

INVENTARIZATSIYA Dalillar asosida tashkilotning boyliklari butligi ustidan o'tqazilgan nazorat usulidir.

INVENTARIZATSIYA Dalillar asosida tashkilotning boyliklari butligi ustidan o'tqazilgan nazorat usulidir.

INVENTARIZATSIYA Dalillar asosida tashkilotning boyliklari butligi ustidan o'tqazilgan nazorat usulidir.

INVENTARIZATSIYA Dalillar asosida tashkilotning boyliklari butligi ustidan o'tqazilgan nazorat usulidir.

INVENTARIZATSIYA Dalillar asosida tashkilotning boyliklari butligi ustidan o'tqazilgan nazorat usulidir.

INVENTARIZATSIYA Dalillar asosida tashkilotning boyliklari butligi ustidan o'tqazilgan nazorat usulidir.

INVENTARIZATSIYA Dalillar asosida tashkilotning boyliklari butligi ustidan o'tqazilgan nazorat usulidir.

INVENTARIZATSIYA Dalillar asosida tashkilotning boyliklari butligi ustidan o'tqazilgan nazorat usulidir.

INVENTARIZATSIYA Dalillar asosida tashkilotning boyliklari butligi ustidan o'tqazilgan nazorat usulidir.

GLOBAL ISTE/MOLCHILAR (Globalconsumers) – bir-biriga o‘xshash ehtiyotlarga ega bolgan, o‘xshah iste‘molchilik tomon o‘rtasidagi shart.

1. Aniq bir majburiyatni, shartni bajarish, qarzni belgilangan vaqtda qaytarishni kafolatlash maqsadida qimmatbaho buyum yoki boylikni garz beruvchiga qoldirish.

2. Biror narsa yoki hodisa haqida bahslashuvchi ikki tomon o‘rtasidagi shart.

GAROV

G

FYUCHERS FOIZ STAVKALARI (foiz fyuchersi)

Bu moliyaviy fyuchers bo‘lib, bu maxsus fyuchers bozorlari – fyuchers birjalarda savdo obyekt sifatida xizmat qiladi. Ular jahonning asosiy tijorat va moliyaviy markazlarida joylashgan.

(bitim).

Xom-ashyo mollari, oltin, valyuta, moliya va kredit vositalarini bitim tuzilgan paytda belgilangan narxda xarid qilish va sotishdan iborat bo‘lgan muayyan vaqtdan (2-3 yilga qadar) keyin jiro etiladigan muddatli bitim shartnomasi (bitim).

FYUCHERS SHARTNOMASI (BITIM)

Bitim tuzilganidan so‘ng muayyan vaqt o‘tgandan keyin, mol yoki aksiya uchun shartnomada belgilangan narxda pul to‘lashni ko‘zda tutuvchi muddatli bitim turi.

FYUCHERS

Bitim tuzilganidan so‘ng muayyan vaqt o‘tgandan keyin, mol yoki aksiya uchun shartnomada belgilangan narxda pul to‘lashni ko‘zda tutuvchi muddatli bitim turi.

FYUCHERS

Bitim tuzilganidan so‘ng muayyan vaqt o‘tgandan keyin, mol yoki aksiya uchun shartnomada belgilangan narxda pul to‘lashni ko‘zda tutuvchi muddatli bitim turi.

FRANCHAYZI – franchayzer rahbarligi ostida o‘z ishini boshlovchi mayda tadbirkor. Masalan, Amerika Qo‘shma Shtatlarida restpranlar, gaxakixonalar, buxgalteriya va solik xizmatlari, yuridik markalar, kotibiyatlar, mahsulot yetkazib berish byuroolari, baholovchilar, avtoservis, oziq-ovqat va baqollik do‘konlari franchayzi taomili bo‘yicha ishlaydi.

FYUCHERS

Bitim tuzilganidan so‘ng muayyan vaqt o‘tgandan keyin, mol yoki aksiya uchun shartnomada belgilangan narxda pul to‘lashni ko‘zda tutuvchi muddatli bitim turi.

FYUCHERS

Bitim tuzilganidan so‘ng muayyan vaqt o‘tgandan keyin, mol yoki aksiya uchun shartnomada belgilangan narxda pul to‘lashni ko‘zda tutuvchi muddatli bitim turi.

3. Forvard kurs bilan valyutani shoshilinch yetkazib berish paytidagi kurs tafovuti;

4. Aynan bir tovarning turli muddatlarda yetkazib berilishi bilan bog‘liq narxlar o‘rtasidagi tafovut;

5. Birja bitimlarida tovar sifatini shartnomada ko‘rsatilganidan past bo‘lganda uning narxiga qo‘yilgan chegirma;

6. Valyuta bitimlarida valyuta kursining rasmiy kursdan pasayish tomonga og‘ishi.

DISKRETSION MARKAZLAR – ma‘muriy markaz bo‘lib, unda «xarajatlar va natijalar» me‘yorlarini qat‘iy belgilab qo‘yish imkoniyati ham yo‘q; bu yerda marketing byudjet xarajatlar moddalarini moslashuvchan bo‘lgani holda faoliyatning maksimal darajadagi yaxshi sifati talab etiladi.

DISKONTLI KREDIT

Markaziy bank tijorat banklariga foiz evaziga ajratadigan kredit.

DISKONT (FOIZ) SIYOSATI

Veksellarni hisobga olish. Chegirma (narxini tushirish), foizli chegirmalarni hisobga olish stavkasi tushuniladi.

DEMO BOZORI

Davlat qisqa muddatli obligatsiyalari bozori – davlat budjetining taqchiligini noinflyatsion yo‘l bilan qoplash maqsadida chiqariladigan qisqa muddatli obligatsiyalar sotiladigan va sotib olinadigan bozor.

DIVIDENLAR

Aksiyadorlar o‘rtasida taqsimlashga mo‘ljallangan daromadning bir qismi.

Dividendlarning oshirilishi aksiya narxining oshishini va o‘z navbatida, qo‘shimcha aksiyalarni sotish hamda o‘z sarmoyasini ko‘paytirish imkoniyatini keltirib chiqaradi.

DIREKTIV MOLIYA MEKANIZMI

Direktiv moliya mexanizmidan asosan davlatning

hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

Naqd pullarni qabul qilish va berish vaqtida tuziladigan hujjatlar.

kompaniyasi).

mulkdorga havola etadigan yirik firma (savdo yoki sanoat qo'yiladigan shaklda ishlarni yuritish huquqlarini mayda tarzda kursatib o'tilgan joyda bitim bilan aniq belgilab ko'proq xarajatlar bilan birga kechadi.

FRANCHAYZER — ma'lum bir vaqt mobaynida, maxsus hisobraqami bo'yicha forfeytor chiqimlarini kompensatsiyalash, jalb etish bo'yicha forfeytor chiqimlarini kompensatsiyalash, operatsiyasiga aynan o'xshaydi. Forfeyting, mablag'larni qo'llanadigan eksport qiluvchilarni kreditlash shakli, ochiq

FORFEYTING — ko'pincha tashqi savdo aloqalarida muddatdan so'ng yetkazib berish haqidagi shartnoma.

FORWARD SHARTNOMASI
Kelishilgan miqdordagi xorijiy valyutani bitim tuzilayotgan vaqtda kelishib olingan kursda muayyan muddatdan so'ng yetkazib berish haqidagi shartnoma.

FOIZLI MARJA
Aktiv va passiv operatsiyalar foiz stavkalari o'rtasidagi farq.

FOYDALI TADQIQOT (ingl. Hallresearch) — marketing masalalari, masalan, reklama kontseptsiyalari va reklama xabarlari tarkibi, yangi mahsulotlar va xizmatlar, brending sxemalari, kompaniya imidji va siyosiy-ijtimoiy g'oyalar yuzasidan keng jamoatchilik fikr mulohazalarini to'plash uchun mo'ljallangan tadqiqot metodi.

FOYDA

Daromad va xarajatlar o'rtasidagi farq.

va kontragentga imzolash uchun havola etiladigan ishchi shartnomadir. Bunday kontrakt taklif etilayotgan shartlarni o'zgartirish, xatto muhokama qilish imkoniyatiga ega bo'lolmaydi. Shuningdek, «formulyar» — mashinaning texnika passporti bo'lib, unda esputatsiya jarayonida amalga oshiriladigan texnik xizmat kursatish va ta'mirlash ishlanmalari, konstruktiv o'zgarishlar kursatiladi.

dilerlar sifatida investitsiya banklarining qimmatli qog'ozlar

Banklarning investitsion faoliyati nuqtayi nazaridan institutsionallashtirish uchta aspektga ta'sir ko'rsatadi: dilerlar sifatida investitsiya banklarining qimmatli qog'ozlar

va hujjatli inkasso bo'ladi.

Inkasso bo'yicha hisob-kitoblar ikki turda: oddiy inkasso

va hujjatli inkasso bo'ladi.

INSTITUTIONALLASHTIRISH
Banklarning investitsion faoliyati nuqtayi nazaridan institutsionallashtirish uchta aspektga ta'sir ko'rsatadi: dilerlar sifatida investitsiya banklarining qimmatli qog'ozlar

INKASSO BO'YICHA HISOB-KITOBLAR

Naqd pulsiz hisob-kitoblarning eng ko'p qo'llanadigan shakllaridan biri inkasso bo'yicha hisob-kitoblardir. Bunday shakl kamida uchta iqtisodiy kontragent: xaridor, sotuvchi va ushbu operatsiyani amalga oshiradigan tijorat bankning mavjud bo'lishini nazarda tutadi. Agar xalqaro bitim (turli mamlakatlarga mansub kontragentlar qatnashuvchi bitim) bo'yicha to'lovlarini amalga oshirishda hisob-kitobning ushbu uslubi tanlangan bo'lsa, unda mazkur operatsiyani bajarish jarayonida, odatda, ikkita bank: eksportchi banki va importchiga xizmat ko'rsatuvchi bank ish olib boradi.

Inkasso bo'yicha hisob-kitoblar ikki turda: oddiy inkasso va hujjatli inkasso bo'ladi.

INSTITUTIONALLASHTIRISH
Banklarning investitsion faoliyati nuqtayi nazaridan institutsionallashtirish uchta aspektga ta'sir ko'rsatadi: dilerlar sifatida investitsiya banklarining qimmatli qog'ozlar

vakolatlari tomonidan moliya munosabatlari ishlab chiqiladi. Ushbu moliya munosabatlarga soliqlar, yig'inar, davlat krediti, budjet xarajatlari, budjetdan moliyalashtirish, budjet tuzilmasini tashkil etish, budjet jarayoni, budjetlararo munosabatlar hamda moliyaviy rejalashtirish kiradi.

Direktiv moliya mexanizmi davlatning vakolatlari organlari jamiyatda moliya munosabatlarning barcha ishtirokchilari uchun bajarilishi majburiy bo'lgan tartib-qoidalar tizimini juda puxta va mukammal holda ishlab chiqadi. Ba'zan mazkur mexanizm davlat bevosita ishtirok etmaydigan moliya munosabatlari o'z tarkibiga kiritishi mumkin. Bunga qimmatli qog'ozlar bozorining faoliyatini misol qilib keltirish mumkin.

DONOR (donor) — tibbiyotdan uzlashtirilgan bir termin bo'lib, iqtisodiyotda ko'pincha moliyaviy tadbirlarda jahon mamlakatlari, mintaqalar, xududlarni repitsientlarga va moliyaviy yordam kursatish (qarz berib turish va boshqalar) bo'yicha donorlarga ajratish uchun ishlatiladi.

DOTATSIVA

O'z daromadlari va budjetni tartibga soluvchi boshqa mablag'lar yetishmagan taqdirda quyi budjetning xarajatlari bilan daromadlari o'rtasidagi farqni qoplash uchun yuqori budjetdan quyi budjetga qaytarmaslik sharti bilan ajratiladigan pul mablag'lari.

DO'STONA VEKSELLAR

Pulsiz, real tijorat bitimi bilan bog'liq bo'lmagan, kontragentlar tomonidan bunday veksellarni banklarda hisobga olish yo'li bilan pullarni olish maqsadida bir-biriga yozib beradigan veksellardir.

moliyaviy operatsiyalar va pullik bitimlar tuzilayotgan vaqtda amalga oshiriladi.

Moliyaviy nazorat ushbu shakli ma'lum hisobot davri (har dekada, oy, kvartal) nazorat qilinadigan jarayon, muomala va xatti-harakat tugagandan so'ng uning miqdori va sifat tavsifi muvofiq bajariladigan nazoratdan iborat.

Joriy moliyaviy nazorat uchun ma'lumot manbayi rejadagi tezkor-texnik, statistika va buxgalteriya axboroti xizmat qiladi.

JORIY NAZORAT

Operatsiya o'tkazish jarayonida olib boradigan nazoratdir.

JOYLARGA BORIB TEKSHIRISH

Bu moliyaviy-iqtisodiy nazoratning bir turi bo'lib, unda tekshirilayotgan obyektlarni joylashish joyiga qarab bir vaqtning o'zida hujjati va haqiqiy nazorat usullari qo'llanadi.

JO'SHQIN SAVDO; KIFIH SAVDO — ba'zan blits-sotuv (salesblitz) va diversiya-sotuv (commandosales) deb ataladi. Mahsulotni o'tkazish va sotishni tashkillashtirish va rag'batlantirish bo'yicha rosa qizg'in va juda tig'iz tadbirlar turkumidir.

K

KAFIL

Muayyan vazifalarni bajarish uchun kafillik beradigan va uning bajarilishini nazorat qiladigan shaxs, idora, tashkilot, davlat yoki davlatlar guruhi.

KAFILLIK

Bir tomonlama majburiyat ko'rsatilgan shartnoma bo'lib, kafil ular vositasida kreditor oldida qarz oluvchining qarzini zarurat bo'lib qolganida to'lab yuborish majburiyatini oladi. Bank kafillik beruvchining moliyaviy holatini hamda uning qobiliyatini tahlil etishi lozim va ijobiy hol bo'lgandagina kafillik shartnomasini berayotgan kredit ta'minoti sifatida qabul qilishi mumkin.

FAKTORING — ssuda (qarz) shakli. Faktoring asosiy maqsadi — pul olishdir. Faktoring mohiyati shundaki, bank yoki uning shu'ba faktor — firmalari mahsulot yetkazib beruvchidan xaridorning debitorlik qarzlari ni undirib olish) huquqini sotib oladilar va ikki-uch kun davomida sotuvchining hisob raqamiga qarzning butun summasi — %i miqdordagi pul mablag'larini qarzdor tomonidan ularni to'lash muddati kelguniga qadar hisoblab o'tkazadilar.

FAKTORING KOMPANIYASI

Korxon va tashkilotlarning yetkazib berilgan mollar va bajarilgan ish yoki ko'rsatilgan xizmatlarga haq to'lash bo'yicha majburiyatlarini o'z zimmasiga oluvchi kompaniya.

FANDRAYZING (Fundraising) — turlicha, shu jumladan, xayriya, ta'lim maqsadlarida, shuningdek, ijtimoiy tadbirlar, ko'pincha siyosiy tadbirlar o'tkazishga mo'ljallab mablag'lar yig'ish, moliyaviy, pul fondlari shakllantirishga qaratilgan faoliyat.

joylashtiriladigan hamda muomalada bo'ladigan qiymatli qog'ozlar.

EMISSIYAVIY QIYMATLI QOG'OZLAR CHIQARI-LISHLARINING YAGONA DAVLAT REESTRI

Ro'yxatdan o'tkazilgan emissiyaviy qiymatli qog'ozlar chiqarishlarining ro'yxati.

EMITENT

Emissiyaviy qiymatli qog'ozlar chiqaruvchi va ular yuzasidan qiymatli qog'ozlarning egalari oldida majburiyatlari bo'lgan yuridik shaxs.

EMITTENTNING OPSIONI

Emittentning muayyan miqdordagi qiymatli qog'ozlarini opsionda ko'rsatilgan muddatda qat'iy belgilangan narxda so-tib olish huquqini tasdiqlovchi emissiyaviy qiymatli qog'oz.

F

J

JAHON BOZORIDAGI XIZMATLAR

Asosan ashyolashmagan shaklga ega bo'lmaydigan va tashqi bozorlarga kelib tushadigan iste'mol qiymatlaridir.

JAMOAT MOLIIYA NAZORATI

Aksiyadorlik jamiyatlarida aksiyadorlarning umumiy yig'ilishida saylangan alohida jismoniy shaxslar jamoat moliyaviy nazoratini olib boradi.

Ayrim boshqa mulkchilik shaklidagi xo'jalik subyektlarida ushbu nazoratni ixtiyoriy ravishda mas'uliyatni olgan jismoniy shaxslar olib boradi.

Jamoat nazoratining o'ziga xos xususiyati shundan iboratki, u faqat aniq bir korxonaning xo'jalik-moliya faoliyatini nazorat qiladi.

JAMOA TADBIRKORLIGI

Fuqarolar guruhining jamlanma mulki asosida tashkil qilinadigan faoliyat.

JAMGARMA (FOND)

1. Ma'lum davlat vazifalarini amalga oshirish, tegishli sohani boshqarish, moliya resurslarini boshqarish hamda ulardan foydalanishni tashkil etish uchun tuziladigan davlat yoki davlat-jamoatchilik organi (masalan, Pensiya fondi).

2. Foydalanishni tashkil etish tegishli jiroya organlarining vakolalariga kiritilgan maqsadli yo'nalishdagi moliya mablag'lari majmuyi (masalan: Aholini ish bilan ta'minlash fondi, Yo'l fondlari va b.).

3. Maqsadli ixtiyoriy badallar, qonun bilan taqiqlanmagan boshqa tushumlar negizida mol-mulknii tarkib topitirish va undan ijtimoiy foydali maqsadlarda foydalanishdan iborat bo'lgan fuqarolar jamoat birlashmalarining tashkiliy-huquqiy shakllaridan biri.

JAMGARMA VOSITASI

Pulning jamlangan boylik shakliga kirib, o'z egasi uchun

FIDUTSIAR — vakolatli shaxs; investitsiyalarni boshqarish ishonib topshirilgan jismoniy yoki yuridik shaxs.

FIRMA — natijalar xarajatlardan ko'proq, bo'fishi uchun intilgan holda o'z faoliyati natijalarini ana shu faoliyat uchun xarajatlari bilan taqqoslaydigan iqtisodiy tashkilot; (oldi-sotdi jarayonida tovar iqtisodiy shaklini qabul qiladigan konkret iste'mol qiymati natijasi bo'lgan muayyan texnologik jarayon (texnologik zanjir) mos keluvchi texnologik tashkilot;) natijalar xarajatlardan ortiqroq bo'lishiga intilgan holda natija va xarajat nisbatini tarkib etuvchi iqtisodiy reallik, iqtisodiy subyekt;) mehnat maxsullari va xizmatlar ishlab chiq, aruvchilari ham, iste'molchilari ham mavjud bo'lgan tashkilot.

FIRMA FAOLIYATI STRATEGIYALARI — firma (korxon, kompaniya) faoliyati (maqsadlari)ni atrof muhit bilan muvofiqlashtirish va kelishtirish tamoyillariga bog'liq bo'ladi. Firma faoliyati strategiyalari portfelini, muqobil (alternativ) variantlar shodasini shakllantirish, ulardan birortasini tanlab olish korxon (firma, kompaniya) rahbariyati tomonidan tashqi muhit o'zgarishlariga bog'liq holda amalga oshiriladi, bunday tanlash esa zarur tadqiqotlar o'tkazilishi natijalariga qarab ro'yobga chiqariladi.

FIRMANING JAMOATCHILIK BILAN MUNOSA-BATLARI — jamoatchilik, matbuot, saylab qo'yiladigan muassalar va jamoat tashkilotlari bilan reklama faoliyati bi-lan chambarchas bog'langan aloqalar tizimi; reklamadan farq qilaroq, asosan notijorat asosda olib boriladi. Firmaning ja-moatchilik bilan munosabatlarini tag'in qulay muhit, nafaqat potentsial mijozlarda, qolaversasa, balki el-yurtning nixoyat-da rang-barang darajadagi keng ommasida sotuvchi firmaga (tovar ishlab chiqaruvchiga) maqbul munosabatini vujudga keltirish san'ati deb ham ta'riflash mumkin.

FIRMA NOMI

«Bank» atamasi yoki mazkur atama qo'shib yasalgan so'z

Iste'mol krediti iste'mol aholining iste'mol talablarini qondirishga beriladigan kredit. Bu kredit yo'g'oz,or buyumlarini; maishiy asbob-uskunalar, mebellar, interyer buyumlari, turar joyni ta'mirlash bilan bog'liq tovarlarni xarid qilish uchun 3 yilgacha muddatga beriladigan kredit.

IXTIYORIY TO'LOVLAR

Davlat qiymatli qog'ozlari (Respublikava mahalliy ichki zayom obligatsiyalari, xazina majburiyatlari, depozit sertifikatlari)ni muomalaga chiqarish yo'li bilan yuridik va jismoniy shaxslarning pul mablag'larini jalb etish uchun qo'llanadi.

ISH HAQI

Moliyalash manbayidan qat'iy nazar, pul yoki mahsulot shaklida hisoblangan ish haqining barcha turlari, shuningdek, ish haqi fondiga kiradigan turli mukofot, qo'shimcha to'lovlar, ustama haq, ijtimoiy imtiyozlar va boshqa to'lovlar tushuniladi.

ICHKI AUDIT

Muayyan korxonaning rahbariyatiga korxonaning iqtisodiy ahvoli to'g'risida axborot tayyorlashdir. Ichki audit xizmati bankning tuzilishi, katta-kichikligi, joylashishi va bank muomalalarining miqdoriga qarab, bir-ikki kishidan iborat mustaqil bo'lim yoki ma'lum bir boshqarma shaklida tashkil qilinishi mumkin.

ICHKI MOLIIYAVIY NAZORAT

Har bir xo'jalik yurituvchi subyekt doimiy ravishda amalga oshirib boradigan faoliyat.

MA'LUMOTLAR BANKI
Bu ma'lumotlar bazasi va uni boshqarish tizimi, uning arxivi va uni boshqarish tizimi, undagi dasturlar kutubxonasi.

MIKROFIRMA
Mulkiylik shaklidan qat'iy nazar, ish bilan band bo'lgan xodimlarning o'rtacha yillik soni ishlab chiqarish sohasida

savdo, transport korxonalariga tegishli bo'lgan materiallar oqimlarini marketing boshqaruvi bir ko'rinishi.

MAVZULI (MAQSADLI) TEKSHIRISH

Bu nazorat obyektining xo'jalik faoliyati turlari yoki belgilangan yo'nalish (mavzuli), moliyaviy-xo'jalik faoliyatining tomonlari va oldindan aniqlangan ba'zi bir masalalar doirasida aniqlash usuli bilan amalga oshiriladi. Tanlov tekshirish natijasidек mavzuli tekshirish natijalari ham mustaqil yoki umumiy hujjatda aks ettirilishi rasmiylashtiriladi.

MAXSUS (OLITIN) AKSIYA

Sohibi davlat tashkiloti bo'lgan aksiya.

Bunday aksiya muayyan muddat davonida davlat tashkilotiga aksiyalarning nazorat paketiga egalik qiluvchining huquqlariga yaqin bo'lgan keng huquqlarni beradi. Xususiy lashtiriluvchi davlat aksiyadorlik korxonalari ustidan davlat nazoratini saqlash uchun foydalaniladi.

MAXSUS KASSA

Kassalar yirik korxonalarda har kuni tushum kelib tushish hollarida ochiladi.

MAXSUS SSUDA HISOBVARAG'I

Ssuda hisobvaraqalar savdo bilan shug'ullanuvchi tashkilotlarga ochiladi.

MA'LUMOTLAR BAZASI

Avtomatlashtirilgan tizimning masalalarini yechish va boshqaruv qarorlarini qabul qilish uchun zarur bo'ladigan boshlang'ich ma'lumotlarni tashkil qiluvchi boshqariluvchan ma'lumotlar to'plamini tashkil qiladi.

Ma'lumotlar bazasi o'z ichiga avtomatlashtirilgan tizimning masalalarini yoki masalalar guruhlarini yechish uchun zarur bo'ladigan barcha axborotlarni ham qamrab olishi mumkin.

MA'LUMOTLAR BANKI

Bu ma'lumotlar bazasi va uni boshqarish tizimi, uning arxivi va uni boshqarish tizimi, undagi dasturlar kutubxonasi.

Xo'jalik yuritish amaliyotida tovar munosabatlari umumiy tus olgan sharoitda tijorat va bank krediti qo'llanishining

— bu tadbir xususiy lashtirish jarayoni bilan mantiqan bog'langan tushuncha bo'lib, davlatga oid tashkilot, korxonaga

davridagi holatini izlanish orqali xarakterlaydigan muassasa.

KREDIT PULLAR

Kredit – pul munosabatlaridagi muammolarni ma'lum bir vaqtda, ma'lum joyda hamda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish

KREDIT MUASSASALARI STATISTIKASI

moddiy boyliklari) va boshqalar.

Capital – qarz oluvchi sarmoyasining yetarliligi;

Conditions – shartlar;

Collateral – garov (kafolat, kafillik, sug'urta polisi, tovar

yetkaza olish, tegishli daromad olish, hamda bank kreditlarini qaytarib berish qobiliyati;

Capacity – qarz oluvchining boshlangan ishini oxiriga

bozordagi obro'si;

Character – qarz oluvchining xarakterini baholash hamda

KREDITLASHNING 5 "C" LAR QOIDASI

Qaytarish, muddatlilik va foizlar to'lash shartlari bilan

mablag'lar berishdir.

KREDITLASH

Qarz oluvchi qarz beruvchiga kreditdan foydalanganligi

uchun beradigan % summasi.

KREDIT QIYMATI

Qarz beruvchi qarz beruvchiga kreditdan foydalanganligi

hisoblash qobiliyati tushuniladi.

KREDITGA LAYOQATLILIK

Mijozning o'z qarz majburiyatlarini to'liq va o'z vaqtda

beriladigan baho.

to'laligicha qaytara olish qobiliyati hamda moliyaviy ahvoriga

Bu yer, yer osti boyliklari, ichki suvlar, suv havzasi,

o'simlik va hayvonot dunyosi, imoratlar va inshootlar, asbob-uskunalar, moddiy va ma'naviy madaniyat buyumlari, pullar, qimmatli qog'ozlar va boshqa mol-mulk, insonning umumiy va ijodiy mehnat qilish qobiliyatidir.

MULK SUBYEKTLARI
Davlat jamoatlari, ularning uyushmalari, jamoat va diniy tashkilotlar, fuqarolarning oilaviy va boshqa birlashmalari va h.k.

MULKIY MUNOSABATLAR
Bu ishlab chiqarish vositalari va ularning yordamida yaratilgan mehnat mahsulini o'zlashtirish borasida kishilarning bir-birlariga bo'lgan munosabatlaridir.

MULKIY MUSTAQILLIK — kishilarda mulkka egalik qilish, uni boshqarish, undan foyda olish va hokazo uchun beriladigan erkinlik, huquq – demokratik huquqiy davlat fuqarolarining eng muhim hukmlaridan biri.

MULKIY MUNOSABATLAR

Bu ishlab chiqarish vositalari va ularning yordamida yaratilgan mehnat mahsulini o'zlashtirish borasida kishilarning bir-birlariga bo'lgan munosabatlaridir.

MULKIY MUSTAQILLIK

— kishilarda mulkka egalik qilish, uni boshqarish, undan foyda olish va hokazo uchun beriladigan erkinlik, huquq – demokratik huquqiy davlat fuqarolarining eng muhim hukmlaridan biri.

MULKIY MUSTAQILLIK — kishilarda mulkka egalik qilish, uni boshqarish, undan foyda olish va hokazo uchun beriladigan erkinlik, huquq – demokratik huquqiy davlat fuqarolarining eng muhim hukmlaridan biri.

MULKIY MUNOSABATLAR
Bu ishlab chiqarish vositalari va ularning yordamida yaratilgan mehnat mahsulini o'zlashtirish borasida kishilarning bir-birlariga bo'lgan munosabatlaridir.

MULKIY MUSTAQILLIK — kishilarda mulkka egalik qilish, uni boshqarish, undan foyda olish va hokazo uchun beriladigan erkinlik, huquq – demokratik huquqiy davlat fuqarolarining eng muhim hukmlaridan biri.

MULKIY MUSTAQILLIK — kishilarda mulkka egalik qilish, uni boshqarish, undan foyda olish va hokazo uchun beriladigan erkinlik, huquq – demokratik huquqiy davlat fuqarolarining eng muhim hukmlaridan biri.

MULKIY MUSTAQILLIK — kishilarda mulkka egalik qilish, uni boshqarish, undan foyda olish va hokazo uchun beriladigan erkinlik, huquq – demokratik huquqiy davlat fuqarolarining eng muhim hukmlaridan biri.

MULKIY MUSTAQILLIK — kishilarda mulkka egalik qilish, uni boshqarish, undan foyda olish va hokazo uchun beriladigan erkinlik, huquq – demokratik huquqiy davlat fuqarolarining eng muhim hukmlaridan biri.

MULKDOR — nimagadir nisbatan mulkdorlik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

MULKDORLAR SINFI — biron-bir turdagi mulkka (ko'chmas mulk, yer maydoni, kichik korxonaga, do'kon va shu kabilarga) nisbatan to'liq yoki qisman sohiblik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

MULKDORLAR SINFI — biron-bir turdagi mulkka (ko'chmas mulk, yer maydoni, kichik korxonaga, do'kon va shu kabilarga) nisbatan to'liq yoki qisman sohiblik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

MULKDORLAR SINFI — biron-bir turdagi mulkka (ko'chmas mulk, yer maydoni, kichik korxonaga, do'kon va shu kabilarga) nisbatan to'liq yoki qisman sohiblik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

MULKDORLAR SINFI — biron-bir turdagi mulkka (ko'chmas mulk, yer maydoni, kichik korxonaga, do'kon va shu kabilarga) nisbatan to'liq yoki qisman sohiblik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

MULKDORLAR SINFI — biron-bir turdagi mulkka (ko'chmas mulk, yer maydoni, kichik korxonaga, do'kon va shu kabilarga) nisbatan to'liq yoki qisman sohiblik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

MULKDORLAR SINFI — biron-bir turdagi mulkka (ko'chmas mulk, yer maydoni, kichik korxonaga, do'kon va shu kabilarga) nisbatan to'liq yoki qisman sohiblik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

MULKDORLAR SINFI — biron-bir turdagi mulkka (ko'chmas mulk, yer maydoni, kichik korxonaga, do'kon va shu kabilarga) nisbatan to'liq yoki qisman sohiblik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

MULKDORLAR SINFI — biron-bir turdagi mulkka (ko'chmas mulk, yer maydoni, kichik korxonaga, do'kon va shu kabilarga) nisbatan to'liq yoki qisman sohiblik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

MULKDORLAR SINFI — biron-bir turdagi mulkka (ko'chmas mulk, yer maydoni, kichik korxonaga, do'kon va shu kabilarga) nisbatan to'liq yoki qisman sohiblik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

MULKDORLAR SINFI — biron-bir turdagi mulkka (ko'chmas mulk, yer maydoni, kichik korxonaga, do'kon va shu kabilarga) nisbatan to'liq yoki qisman sohiblik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

MULKDORLAR SINFI — biron-bir turdagi mulkka (ko'chmas mulk, yer maydoni, kichik korxonaga, do'kon va shu kabilarga) nisbatan to'liq yoki qisman sohiblik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

MULKDORLAR SINFI — biron-bir turdagi mulkka (ko'chmas mulk, yer maydoni, kichik korxonaga, do'kon va shu kabilarga) nisbatan to'liq yoki qisman sohiblik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

MULKDORLAR SINFI — biron-bir turdagi mulkka (ko'chmas mulk, yer maydoni, kichik korxonaga, do'kon va shu kabilarga) nisbatan to'liq yoki qisman sohiblik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

MULKDORLAR SINFI — biron-bir turdagi mulkka (ko'chmas mulk, yer maydoni, kichik korxonaga, do'kon va shu kabilarga) nisbatan to'liq yoki qisman sohiblik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

MULKDORLAR SINFI — biron-bir turdagi mulkka (ko'chmas mulk, yer maydoni, kichik korxonaga, do'kon va shu kabilarga) nisbatan to'liq yoki qisman sohiblik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

MULKDORLAR SINFI — biron-bir turdagi mulkka (ko'chmas mulk, yer maydoni, kichik korxonaga, do'kon va shu kabilarga) nisbatan to'liq yoki qisman sohiblik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

MULKDORLAR SINFI — biron-bir turdagi mulkka (ko'chmas mulk, yer maydoni, kichik korxonaga, do'kon va shu kabilarga) nisbatan to'liq yoki qisman sohiblik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

MULKDORLAR SINFI — biron-bir turdagi mulkka (ko'chmas mulk, yer maydoni, kichik korxonaga, do'kon va shu kabilarga) nisbatan to'liq yoki qisman sohiblik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

MULKDORLAR SINFI — biron-bir turdagi mulkka (ko'chmas mulk, yer maydoni, kichik korxonaga, do'kon va shu kabilarga) nisbatan to'liq yoki qisman sohiblik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

MULKDORLAR SINFI — biron-bir turdagi mulkka (ko'chmas mulk, yer maydoni, kichik korxonaga, do'kon va shu kabilarga) nisbatan to'liq yoki qisman sohiblik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

MULKDORLAR SINFI — biron-bir turdagi mulkka (ko'chmas mulk, yer maydoni, kichik korxonaga, do'kon va shu kabilarga) nisbatan to'liq yoki qisman sohiblik huquqiga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

KREDIT SIYOSATINING VAZIFASI
Siyosiy va iqtisodiy sharoit: bank qonunlarining rivojlanish darajasi, banklararo raqobat, bank infratuzilmasining rivojlanish darajasi kiritiladi.

KREDIT SIYOSATINING TASHQI OMILLARI

Mijozlar ehtiyojini qondirish va qo'shimcha foyda olish.

KREDIT SIYOSATINING MAQSADI

maxsus o'qimishli xodimlar miqdori.

tashkilotlarning ilkvidligi, banklarning ixtisoslashganligi, bank resurslarning baza va strukturasi tuzilmasi, kredit

joylashirish bilan amalga oshiriladi.

Kredit siyosatining elementlariga qo'yidagilar kiradi:

tashlash, kredit operatsiyalarining amalga oshirish

texnologiyasi, kreditlash tartibining nazorati.

KREDIT SIYOSATINING ICHKI OMILLARI

Kredit siyosatiga ta'sir etuvchi ichki manba omillarga:

Banklarning kredit faoliyati bo'lib, ssuda kapitalini

berilishi mumkin bo'lgan pullar va tovarlardir.

KREDIT SIYOSATI

Har qanday pul emas, balki fagat vaqtincha bo'sh turgan,

KREDIT OBYEKTI

hisobidagi summa ko'rsatiladi.

Biror kishi nomiga berilgan pul hujjati, unda pul egasi joriy

Bank yoki maxsus kredit (savdo) muassasasi tomonidan

KREDIT KARTALARI (KARTOCHKALARI)

pullar, kredit kartalari (kartochkalari).

Kredit pullar evolyutsiyasi: veksel, banknota, elektron

rivojlangan, oliy sohasiga xosdir.

Kredit pullar ijtimoiy-iqtisodiy jarayonning birmuncha

boshqariladigan kredit pullar umumiy tovar bo'lib qoldi.

Kredit pullar ijtimoiy-iqtisodiy jarayonning birmuncha

sohasi (chegaralari), kafolatlari va shu kabilarga oddiy

pullardan farq qiladigan, muhtaqo yangicha qoidalar bilan

Kredit pullar ijtimoiy-iqtisodiy jarayonning birmuncha

rivojlangan, oliy sohasiga xosdir.

Kredit pullar evolyutsiyasi: veksel, banknota, elektron

pullar, kredit kartalari (kartochkalari).

Kredit pullar ijtimoiy-iqtisodiy jarayonning birmuncha

rivojlangan, oliy sohasiga xosdir.

Kredit pullar evolyutsiyasi: veksel, banknota, elektron

pullar, kredit kartalari (kartochkalari).

Kredit pullar ijtimoiy-iqtisodiy jarayonning birmuncha

rivojlangan, oliy sohasiga xosdir.

Kredit pullar evolyutsiyasi: veksel, banknota, elektron

pullar, kredit kartalari (kartochkalari).

Kredit pullar ijtimoiy-iqtisodiy jarayonning birmuncha

rivojlangan, oliy sohasiga xosdir.

Kredit pullar evolyutsiyasi: veksel, banknota, elektron

pullar, kredit kartalari (kartochkalari).

Kredit pullar ijtimoiy-iqtisodiy jarayonning birmuncha

rivojlangan, oliy sohasiga xosdir.

Kredit pullar evolyutsiyasi: veksel, banknota, elektron

pullar, kredit kartalari (kartochkalari).

Kredit pullar ijtimoiy-iqtisodiy jarayonning birmuncha

rivojlangan, oliy sohasiga xosdir.

Kredit pullar evolyutsiyasi: veksel, banknota, elektron

pullar, kredit kartalari (kartochkalari).

Kredit pullar ijtimoiy-iqtisodiy jarayonning birmuncha

rivojlangan, oliy sohasiga xosdir.

Kredit pullar evolyutsiyasi: veksel, banknota, elektron

pullar, kredit kartalari (kartochkalari).

Kredit pullar ijtimoiy-iqtisodiy jarayonning birmuncha

rivojlangan, oliy sohasiga xosdir.

Kredit pullar evolyutsiyasi: veksel, banknota, elektron

pullar, kredit kartalari (kartochkalari).

Kredit pullar ijtimoiy-iqtisodiy jarayonning birmuncha

rivojlangan, oliy sohasiga xosdir.

Kredit pullar evolyutsiyasi: veksel, banknota, elektron

pullar, kredit kartalari (kartochkalari).

Kredit pullar ijtimoiy-iqtisodiy jarayonning birmuncha

rivojlangan, oliy sohasiga xosdir.

Kredit pullar evolyutsiyasi: veksel, banknota, elektron

pullar, kredit kartalari (kartochkalari).

Kredit pullar ijtimoiy-iqtisodiy jarayonning birmuncha

rivojlangan, oliy sohasiga xosdir.

Kredit pullar evolyutsiyasi: veksel, banknota, elektron

pullar, kredit kartalari (kartochkalari).

Kredit pullar ijtimoiy-iqtisodiy jarayonning birmuncha

rivojlangan, oliy sohasiga xosdir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

MULLIK

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

MUDDATSIZ JAMGARMALAR

Bu jamg'armalarga banklar tomonidan hech qanday muddat belgilanmaydi va ularning sohiblari xohlagan vaqtda jamg'armalarini istalgan miqdorida qaytarib olish huquqiga egadir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

ishlab chiqarish vositalari va ular yordamida olingan mahsulotga kishilarning huquqiy munosabatlari bilan belgilangan iqtisodiy munosabatlarning majmuasidir.

MARKAZLASHGAN PUL MABLAG'LARI RESURS-LARINING SHAKLLARI

Budjet, budjetdan tashqari har xil jamg'armalar hamda davlat krediti hisoblanadi.

MARKAZLASHGAN PUL FONDLARI

O'zbekiston Respublikasining "Budjet tizimi to'g'risi" gi qonuniga (2000-yil 14-dekabr) asosan mamlakatimizda quyidagi markazlashgan pul fondlari tashkil etildi: Davlat budjeti, Respublika yo'l jamg'armasi, davlat bandlik jamg'armasi, budjetdan tashqari pensiya jamg'armasi va O'zbekiston Respublikasi davlat mulk qo'mitasining maxsus fondi. Mazkur markazlashgan fondlardagi pullarning sarflanishi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi ixtiyorida bo'ladi.

MARKAZLASHMAGAN PUL FONDLARI

Ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish, ish bajarish faoliyatini amalga oshirayotgan xo'jalik subyektlarining ixtiyorida shakllantiriladi hamda faqatgina ana shu xo'jalik subyektlarining ijtimoiy-iqtisodiy xarajatlarini moliyalashtirishga yo'naltiriladi. Markazlashmagan pul fondlariga quyidagilar ni ko'rsatish mumkin: ish haqi fondi, amortizatsiya fondi, fan-texnikani rivojlantirish fondi, moddiy rag'batlantirish fondi, zaxira fondi va boshqalar.

MARKETING

1. Ishlab chiqarish va mahsulot sotishning muayyan iste'molchilar talablarini imkon qadar to'laroq qondirish hamda shu asosda yuqori foyda olishga qaratilgan majmuaviy tizim.

2. Bozor talabiga asoslangan va foyda olishni maqsad qilgan korxonalarining maishiy va savdo faoliyatini boshqarish tizimi. Banklarda asosiy tovar sifatida pul mablag'lari va bank xizmatlari tushuniladi.

MAKROLOGISTIKA (ingl. Macrologistics) — turli mintaqalar yoki mamlakatlarda joylashgan bir qancha sanoat,

10 kishigigacha, savdo, xizmat ko'rsatish va boshqalar chiqarish sohasi tarmoqlarida 5 kishigacha bo'lgan korxonalar.

MILLIY VALYUTA TIZIMI

Bir mamlakatda valyutaning amal qilishi bilan bog'liq bo'lgan iqtisodiy munosabatlar yig'indisi.

MILLIY DAROMAD

Mamlakat iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishini belgilab beruvchi umumlashgan muhim ko'rsatkich. Yalpi ichki mahsulotning bir qismidan iborat. Yalpi ichki mahsulot qiymatidan ishlab chiqarish xarajatlarining chegirib tashlangan qismi. Mamlakatda yil davomida vujudga kelgan barcha daromadlar yig'indisi.

MOLIYA

Moliya pul mablag'lari jamg'armalarini tashkil etish va ulardan foydalanish jarayonidagi ijtimoiy munosabatlarni aks ettiruvchi iqtisodiy kategoriyadir.

Moliya turli bo'g'inlardan tarkib topgan. Moliya - umumdavlat ehtiyolarini moliyalashtirish uchun zarur bo'lgan pul mablag'lari jamg'armalarini tashkil etish, taqsimlash va ulardan foydalanish bilan bog'liq bo'lgan iqtisodiy munosabatlar tizimidir.

Har biri davlat pul jamg'armalarini tashkil etish, taqsimlash va ulardan foydalanish bo'yicha yuzaga keladigan muayyan ijtimoiy munosabatlar doirasini aks ettiradi va shu boisdan ular bir-biridan farq qiladi. Shu bilan birga ular muayyan umumiy xususiyatlarga ega bo'lib, bu ularni alohida, nisbatan ajratilgan guruhlariga - moliya institutlariga birlashtirish uchun imkon beradi. Turli moliyaviy bo'g'inlar majmuvi O'zbekiston Respublikasi moliya tizimini tashkil etadi.

MOLIYA APPARATI

Mamlakatimizda moliyani boshqarishni joylarda ijro etuvchi barcha tashkiliy tuzilmalarning jamlanmasi.

MOLIYA BOZ

bo'ladi; Markaziy bank faoliyati masalalarini hal qiladi, Qonunga binoan Boshqaruv vakolatiga kiritilgan masalalar bundan mustasno; Boshqaruv qarorlarini imzolaydi, buyruqlar va farmoyishlar chiqaradi; Markaziy bank faoliyati va joriy operatsiyalarini operativ tarzda boshqarish bo'yicha harakatlarni amalga oshiradi; Oliy Majlisda, hukumatda, vazirliklar va idoralarda, sudlarda, banklar va muassasalarda, xalqaro va chet el tashkilotlarida bank faoliyatiga doir barcha masalalar bo'yicha Markaziy bank nomidan ish ko'radi; ayrim masalalarni hal qilishni o'zining o'rinbosarlariga, markaziy apparat tarkibiy bo'limlarining rahbarlariga, hududiy muassasalarning rahbarlariga topshiradi. Markaziy bank Raisining vakolat muddati – besh yil. Markaziy bank Raisi bo'lmagan paytda uning vazifalarini o'rinbosarlaridan biri bajaradi. Markaziy bank Raisi quyidagi asoslar bo'yicha: vakolat muddati tugaganida; iste'foga chiqishni so'rab, sabblarini ko'rsatgan holda yozgan shaxsiy arizasiga ko'ra; jinoyat sodir qilishda qonunda belgilangan tartibda aybdor deb topilganda; o'zining xizmat vazifalarini salomatliligiga ko'ra bajara olmaganda, davlat tibbiy komissiyasining xulosasi asosida; egallab turgan lavozimiga munosib bo'lmagan xatti-harakatlar qilganida, shu jumladan, Qonuni qo'pol ravishda buzganida va Markaziy bank manfaatlariga katta zarar yetkazganida egallab turgan lavozimidan ozod qilinishi mumkin. Markaziy bank Raisi qonun hujjatlarida nazarda tutilgan boshqa asoslarga ko'ra ham egallab turgan lavozimidan ozod qilinishini mumkin.

MARKAZLASHGAN MOLIVA

Moliya tizimining asosiy bo'g'ini hisoblanib, bunda moddiy ishlab chiqarish sohasida yaratilgan yalpi ijtimoiy mahsulot va milliy daromadni taqsimlash hamda qayta taqsimlash natijasida markazlashgan pul mablag'lari resurslari shakllantiriladi.

Bu jamiyadagi moliyaviy xizmatlar ko'rsatish, xususan, kreditlar berishdan iborat bo'lgan munosabatlardir. Moliya bozori banklarda, fond birjasida va auksionlarda o'tkaziladi.

MOLIVA FUNKSIONALARI

Mazkur masala bo'yicha turli qarashlar mavjud.

1. Taqsimlash va qayta taqsimlash funksiyasi.
2. Nazorat funksiyasi.
3. Tartibga solib turish funksiyasi.

MOLIVAVIY HISOB

O'zida shunday ma'lumotlarni mujassam etadiki, ushbu ma'lumotlardan nafaqat bank (firma, korxonona) faoliyatiga ichki rahbarlik qilishda foydalaniladi, balki chetdan foydalalanuvchilarga ham tegishli ma'lumotlar ma'lum qilinadi.

MOLIVAVIY-IQTISODIY NAZORAT

Korxonona, tashkilot va muassasalarning xo'jalik-moliyaviy faoliyati ustidan olib boriladigan nazorat tizimi bo'lib, uni amalga oshirishdan ko'zlangan maqsad tashkilotning moliyaviy-xo'jalik faoliyati iqtisodiy samaradorligi, qonuniyligi, maqsadliliigi, xususiy mulk va ichki xo'jalik zaxiralarning butligi, ishlab chiqarish va daromad o'sish sur'atiga xolis baho berishdan iboratdir.

MOLIVAVIY LIZING

Ijaraga oluvchi shaxsning ijara olingan asbob-uskunalarini ishlatishdan ko'rilgan foyda ulushini hamda amortizatsiyaning to'la qiymatiga teng summamni lizing kompaniyasiga shartnomaning amal qilish davri mobaynida to'lanishini ko'zda tutuvchi ijara shartnomasi. Bunda ijara oluvchi shaxs shartnomaning amal qilish muddati tugagandan keyin asbob-uskunalarini qoldiq qiymati bo'yicha sotib olish huquqini qo'lga kiritadi.

MOLIVAVIY NATIJA

Banklarda ma'lum hisobot davrida, ma'lum bir operatsiya jarayonida o'ziga qarashli mablag'ning oshishi yoki kamayishi tushuniladi.

Banklarning kredit tarkibini yaxshilash, ularning aylanishini tezlashtirish, ssudalar hajmini kengaytirish.

KREDIT SUBYEKTLARI

Korxonona, firma, tashkilot, davlat va turli toifadagi aholi kiradi.

KREDIT SUMMASI

Qarzga beriladigan pul birligining hajmi.

KREDIT TAMOYILLARI

Qaytarib berishlilik, muddatlilik, ta'minlanganlik, maqsadlilik, to'lovlilik, samaradorlik.

KREDIT SHAKLLARI

Sudxo'rlik krediti, tijorat krediti, bank krediti, iste'mol krediti, davlat krediti, xususiy kredit, xalqaro kredit, xalqaro xususiy va firma kreditlari, xalqaro bank krediti.

KUNLIK BALANS

Yig'ma varaqalarga asosanib tuziladigan hujjat. Balansning to'g'ri tuzilgani aktiv va passiv tomonlardagi summalarning tengligi bilan tasdiqlanadi.

L

LEFFER EGRISI

Soliq stavkalarini yuqoriligi va davlat budjetiga ular orqali kelib tushadigan soliqlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik aks etuvchi chizma.

LIKVID AKTIVLAR

1. Foizli daromad keltirmaydigan, shu bilan birga o'z sohiblariga joriy va kredit majburiyatlarini bo'yicha to'lovlarini muntazam amalga oshirishga imkon beruvchi, oson sotiladigan mablag'lar (qisqa muddatli davlat qimmatli qog'ozlari, yirik kompaniyalarning doimo xaridorgir aksiyalari, obligatsiyalari, naqd pul).

2. Banklarning qisqa muddatli qo'yilmasi: ssuda,

bu bank ishida raqobatni cheklashga ega berilgan bitim. tuziladigan boshqaruv organlar tomonidan nazorat qilinadi.

MUALLIFLIK BITIMI

Asar, kashfiyot mualliflari bilan foydalanuvchilar, bajaruvchilar orasida tuziladigan va mualliflik huquqi himoya qilinuvcchi ijodiy mahsulotdan foydalanish shartlari ifodalangan bitim.

MUALLIFLIK GUVOHNOMASI

Kashfiyotga nisbatan mualliflik huquqi mavjudligini tasdiqlovchi hujjat. Agar kashfiyot muallifi undan foydalanishga oid alohida huquqlarga ega bo'lsa, kashfiyot uchun patent taqdim qilinadi.

MUALLIFLIK NAZORATI

Loyiha mualliflari, loyiha tashkiloti tomonidan qurilayotgan, yaratilayotgan obyektning loyihalash jarayonidagi yoki loyiha davri o'zida belgilangan qarorga muvofiqligini nazorat qilish.

MUALLIFLIK HUQUQI

Ilm-fan, adabiyot va san'at asarlari mualliflarining qonunchilikda belgilangan o'zlar tomonidan yaratilgan ijod mahsulidan foydalanishga doir huquqlari.

Mualliflik huquqiga muvofiq faqat muallif uning ijod mahsulidan kim foydalanishi mumkinligini belgilash huquqiga ega. Mualliflik huquqi meros bo'lib qoladi.

Qonun bilan o'rnatilgan tartibda mualliflik huquqi davlatga o'tishi mumkin.

MUDDATLI KREDITLAR

Amal qilish muddati o'tmagan ssudalardir.

MUDDATI KECHIKTIRILGAN KREDITLAR

Ayrim hollarda muddati yetib kelgunga qadar qarz

qimmatbaho qog'ozlar, faktoring operatsiyasi va boshqalar kiradi.

LIKVID AKTIVLARNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH

Sarflangan mablag'lar lavakkalchiligini eng kam darajaga yetkazish maqsadida tijorat banklari mablag'larini olishga qaratilgan kredit siyosati qoidalaridan biri.

LIKVIDLAR

Firma kassasidagi naqd pullar, shuningdek boshqa naqdliklar.

LIKVIDLIK

1. Firma aktivlarini, boyliklarni naqd pulga aylantira olish imkoniyati, aktivlar mobilligi.

2. Qarz oluvchining qarz majburiyatlarini o'z vaqtida bajarilishini ta'minlay olishi, to'lov qobiliyati.

3. Keng ma'noda samaradorlik, faol harakat.

LIKVIDAT — ishi tutatlayotgani tufayli qarz undiriladigan qarzidor.

LIMIT

Chegara, cheklash.

LITSENZIYA

Davlat tomonidan berilgan ruxsatnoma.

LIZING

Mashina, asbob-uskunalar, transport vositalarini, ishlab chiqarish binolarini, inshootlarini uzoq muddatli ijaraga berish. U ijara bir turi bo'lib, muayyan davrdan keyin, ijara to'lovlarining hammasi amalga oshirilgandan keyin ijaraga olingan narsa ijarachi mulkiga aylanadi.

LIZING OBYEKTI

Tadbirkorlik faoliyati uchun foydalanadigan, iste'mol qilin-maydigan har qanday ashyolar.

Shu jumladan, korxonalar, mulkiy komplekslar, binolar, inshootlar, uskunalar, transport vositalari hamda boshqa ko'char va ko'chmas mulk lizing ob'yektlari bo'lishi mumkin.

MARKAZIY BANK RAISI

Markaziy bank va uning boshqaruvi faoliyatiga rahbarlik qiladi, bankning fondlarini tasarruf etadi va Markaziy bank zimmasiga yuklatilgan vazifalar bajarilishi uchun javobgar

qo'llanadi.

MARKAZIY BANK RAISI

MARKAZIY BANKNING OCHIQ BOZORDAGI SIYOSATI

Markaziy bank tomonidan davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Masalalarni ko'rib chiqadi va hal qiladi.

Markaziy bank tomonidan davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Soliq, kredit, valyuta, bojxona, budjetdan tashqari fondlar va sug'urta.

MOLIYAVIY NAZORAT SUBYEKTI

Davlat vakolatli organlari, xo'jalik subyekti ichidagi tarmoq, jamoa va auditorlik nazorati kiradi.

MOLIYAVIY NAZORAT OBYEKTI

Soliq, kredit, valyuta, bojxona, budjetdan tashqari fondlar va sug'urta.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

MOLIYAVIY NAZORATNING FRANSUZ MODEL

Xalqaro amaliyotda moliyaviy nazorat orqali qo'llanadigan jazo-choralar darajasi modellaridan biri. Mazkur modelni qo'llayotgan mamlakatlardagi nazorat organiga moliyaviy faoliyatda yo'l qo'yilgan qonunbuzarliklarni aniqlash va yo'l qo'yilgan zararni qoplash yuzasidan jazo qo'llash huquqi berilgan.

MODEL

Xalqaro amaliyotda moliyaviy nazorat orqali qo'llanadigan jazo-choralar darajasi modellaridan biri. Mazkur modelni qo'llayotgan mamlakatlardagi nazorat organining faoliyatida o'zi olib borgan moliyaviy nazoratning yakunlari hamda unda aniqlangan qonunbuzarlik to'g'risida hisobot tayyorlash bilan cheklanilgan. Yo'l qo'yilgan qonunbuzarlikka nisbatan qanday jazo qo'llanilishi sud organlari tomonidan belgilab beriladi.

MOLIYAVIY NAZORATNING ANGLOSAKSON MODEL

Xalqaro amaliyotda moliyaviy nazorat orqali qo'llanadigan jazo-choralar darajasi modellaridan biri. Mazkur modelni qo'llayotgan mamlakatlardagi nazorat organining faoliyatida o'zi olib borgan moliyaviy nazoratning yakunlari hamda unda aniqlangan qonunbuzarlik to'g'risida hisobot tayyorlash bilan cheklanilgan. Yo'l qo'yilgan qonunbuzarlikka nisbatan qanday jazo qo'llanilishi sud organlari tomonidan belgilab beriladi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Moliyaviy nazorat o'zbekiston davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish yoki sotishdan iborat bo'lgan pul-kredit siyosati usuli. Tijorat banklarining zaxiralarini oshirish yoki kamaytirish, bozor foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatish, davlat qimmatli qog'ozlarining kursini tartibga solish uchun qo'llanadi.

Boshqaruv quyidagi vakolatlarga ega: monetar siyosatning asosiy yo'nalishlarini, shu jumladan Markaziy bankning ochiq bozordagi operatsiyalari ko'lamini, Markaziy bankning hisob va ssuda berishdagi foiz stavkalari hamda banklarning Markaziy bankdagi majburiy rezervlari normasini belgilaydi; Markaziy bankning xalqaro

bank tizimi barqarorligini saqlab turish, omonatchilar va kreditorlarning manfaatlari himoya qilinishini ta'minlash maqsadida banklar faoliyatini nazorat qiladi va tartibga solib boradi.

Markaziy bank o'z vakolatlari doirasida qarorlar qabul qilish borasida mustaqildir. Markaziy bank o'z vakolati doirasida O'zbekiston Respublikasi hududida barcha shaxslar ijro etishi majburiy bo'lgan normativ hujjatlar chiqaradi.

Markaziy bank O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Senatiga hisob beradi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining taqdimiga binoan O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining raisini tayinlash va uni lavozimidan ozod etish Senatning mutlaq vakolatlari jumlasiga kiradi.

MARKAZIY BANK MIJOZLARI

Davlat hokimiyati va boshqaruv organlari, ularning muassasalari va tashkilotlari, O'zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligi, Ichki ishlar vazirligi, Milliy xavfsizlik xizmati, Favqulodda vaziyatlar vazirligi, Davlat bojxona qo'mitasi, shuningdek Markaziy banka qarashi korxonalar, muassasalar va tashkilotlar.

MARKAZIY BANKNING OLIY ORGANI

Markaziy bankning boshqaruvidir. Boshqaruv Markaziy bank siyosati va faoliyatining asosiy yo'nalishlarini belgilab beradi, bankni boshqaradi. Boshqaruv o'n bir kishidan iborat bo'ladi. Uning tarkibiga Markaziy bank raisi, uning o'rinbosarlari, shuningdek bankning asosiy bo'linmalari rahbarlari kiradi. Markaziy bank raisi Boshqaruvning raisi hisoblanadi.

Boshqaruv quyidagi vakolatlarga ega: monetar siyosatning asosiy yo'nalishlarini, shu jumladan Markaziy bankning ochiq bozordagi operatsiyalari ko'lamini, Markaziy bankning hisob va ssuda berishdagi foiz stavkalari hamda banklarning Markaziy bankdagi majburiy rezervlari normasini belgilaydi; Markaziy bankning xalqaro

Davlat budjetining tegishli viloyat, tuman, shahar pul mablag'lari jamg'armasini tashkil etuvchi bir qismi bo'lib, unda daromadlar manbalari va ulardan tushumlar miqdori, shuningdek moliya yili mobaynida aniq maqsadlar uchun ajratiladigan mablag'lar sarfi yo'nalishlari va miqdori nazarda tutiladi.

MAHALLIY BUDJET

Davlat budjetining tegishli viloyat, tuman, shahar pul mablag'lari jamg'armasini tashkil etuvchi bir qismi bo'lib, unda daromadlar manbalari va ulardan tushumlar miqdori, shuningdek moliya yili mobaynida aniq maqsadlar uchun ajratiladigan mablag'lar sarfi yo'nalishlari va miqdori nazarda tutiladi.

MAHAK TOSHI

Kumush va oltinning tozaligini aniqlab beradigan qora tusli bir tosh.

Davlat budjeti daromadlarining qolgan qismi boshqa majburiy to'lovlar hisobidan shakllanib, ularga davlat boji, davlat majburiy mulkiy sug'urtasi, shaxsiy sug'urta va h.k. kiradi.

MAJBURIY TO'LOVLAR

Qonunchilik bilan nazarda tutilgan, yuridik va jismoniy shaxslardan olinadigan soliqlar hamda bojxona bojlarini.

Ayni mana shu majburiy to'lovlar hisobidan davlat markazlashtirilgan pul jamg'armalarining asosiy qismi hosil bo'ladi.

Davlat budjeti daromadlarining qolgan qismi boshqa majburiy to'lovlar hisobidan shakllanib, ularga davlat boji, davlat majburiy mulkiy sug'urtasi, shaxsiy sug'urta va h.k. kiradi.

M

Oson sotiladigan, ko'char mulkni garovga olib, qisqa muddatga beriladigan qarz.

LOT (nem. lot – o'zb. to'p)

1. Ma'lum sifat andazasi va miqdoriga ega bir guruh mollar to'plami.
2. Birjadagi bitta kontrakt.
3. Har qanday molning yaxlit deb savdoga qo'yilishi.

LOMBARD SSUDASI

Yer uchastkalari va boshqa tabiat obyektlari lizing obyektlari bo'la olmaydi.

Yer uchastkalari va boshqa tabiat obyektlari lizing obyektlari bo'la olmaydi.

Oson sotiladigan, ko'char mulkni garovga olib, qisqa muddatga beriladigan qarz.

Yer uchastkalari va boshqa tabiat obyektlari lizing obyektlari bo'la olmaydi.

Oson sotiladigan, ko'char mulkni garovga olib, qisqa muddatga beriladigan qarz.

Yer uchastkalari va boshqa tabiat obyektlari lizing obyektlari bo'la olmaydi.

Oson sotiladigan, ko'char mulkni garovga olib, qisqa muddatga beriladigan qarz.

Yer uchastkalari va boshqa tabiat obyektlari lizing obyektlari bo'la olmaydi.

Oson sotiladigan, ko'char mulkni garovga olib, qisqa muddatga beriladigan qarz.

Yer uchastkalari va boshqa tabiat obyektlari lizing obyektlari bo'la olmaydi.

Davlat iqtisodiy siyosatining asosiy tarkibiy qismi hisoblanadi. Ushbu siyosatda iqtisodiyotni rivojlantirish yo'nalishlari aniqlashtiriladi, moliya resurslarining umumiy

MOLIYA SIYOSATI

Davlat iqtisodiy siyosatining asosiy tarkibiy qismi hisoblanadi. Ushbu siyosatda iqtisodiyotni rivojlantirish yo'nalishlari aniqlashtiriladi, moliya resurslarining umumiy

LASH FUNKSIYASI

Jamiyatning barcha sohalarida: moddiy ishlab chiqarish, nomoddiy ishlab chiqarish va muomala sohalarida amalga oshadi. Ushbu funktsiya mamlakatda yaratilayotgan va pul shaklidagi yalpi ijtimoiy mahsulot hamda milliy daromadning shakllanishida namoyon bo'ladi. Taqsimlash va qayta taqsimlash subyektlari mikrodarajada mamlakatda faoliyat ko'rsatayotgan xo'jalik subyektlari va aholi hisoblanasa, makrodarajada davlat hisoblanadi.

Jamiyatning barcha sohalarida: moddiy ishlab chiqarish, nomoddiy ishlab chiqarish va muomala sohalarida amalga oshadi. Ushbu funktsiya mamlakatda yaratilayotgan va pul shaklidagi yalpi ijtimoiy mahsulot hamda milliy daromadning shakllanishida namoyon bo'ladi. Taqsimlash va qayta taqsimlash subyektlari mikrodarajada mamlakatda faoliyat ko'rsatayotgan xo'jalik subyektlari va aholi hisoblanasa, makrodarajada davlat hisoblanadi.

Jamiyatning barcha sohalarida: moddiy ishlab chiqarish, nomoddiy ishlab chiqarish va muomala sohalarida amalga oshadi. Ushbu funktsiya mamlakatda yaratilayotgan va pul shaklidagi yalpi ijtimoiy mahsulot hamda milliy daromadning shakllanishida namoyon bo'ladi. Taqsimlash va qayta taqsimlash subyektlari mikrodarajada mamlakatda faoliyat ko'rsatayotgan xo'jalik subyektlari va aholi hisoblanasa, makrodarajada davlat hisoblanadi.

Jamiyatning barcha sohalarida: moddiy ishlab chiqarish, nomoddiy ishlab chiqarish va muomala sohalarida amalga oshadi. Ushbu funktsiya mamlakatda yaratilayotgan va pul shaklidagi yalpi ijtimoiy mahsulot hamda milliy daromadning shakllanishida namoyon bo'ladi. Taqsimlash va qayta taqsimlash subyektlari mikrodarajada mamlakatda faoliyat ko'rsatayotgan xo'jalik subyektlari va aholi hisoblanasa, makrodarajada davlat hisoblanadi.

Jamiyatning barcha sohalarida: moddiy ishlab chiqarish, nomoddiy ishlab chiqarish va muomala sohalarida amalga oshadi. Ushbu funktsiya mamlakatda yaratilayotgan va pul shaklidagi yalpi ijtimoiy mahsulot hamda milliy daromadning shakllanishida namoyon bo'ladi. Taqsimlash va qayta taqsimlash subyektlari mikrodarajada mamlakatda faoliyat ko'rsatayotgan xo'jalik subyektlari va aholi hisoblanasa, makrodarajada davlat hisoblanadi.

Jamiyatning barcha sohalarida: moddiy ishlab chiqarish, nomoddiy ishlab chiqarish va muomala sohalarida amalga oshadi. Ushbu funktsiya mamlakatda yaratilayotgan va pul shaklidagi yalpi ijtimoiy mahsulot hamda milliy daromadning shakllanishida namoyon bo'ladi. Taqsimlash va qayta taqsimlash subyektlari mikrodarajada mamlakatda faoliyat ko'rsatayotgan xo'jalik subyektlari va aholi hisoblanasa, makrodarajada davlat hisoblanadi.

Jamiyatning barcha sohalarida: moddiy ishlab chiqarish, nomoddiy ishlab chiqarish va muomala sohalarida amalga oshadi. Ushbu funktsiya mamlakatda yaratilayotgan va pul shaklidagi yalpi ijtimoiy mahsulot hamda milliy daromadning shakllanishida namoyon bo'ladi. Taqsimlash va qayta taqsimlash subyektlari mikrodarajada mamlakatda faoliyat ko'rsatayotgan xo'jalik subyektlari va aholi hisoblanasa, makrodarajada davlat hisoblanadi.

Jamiyatning barcha sohalarida: moddiy ishlab chiqarish, nomoddiy ishlab chiqarish va muomala sohalarida amalga oshadi. Ushbu funktsiya mamlakatda yaratilayotgan va pul shaklidagi yalpi ijtimoiy mahsulot hamda milliy daromadning shakllanishida namoyon bo'ladi. Taqsimlash va qayta taqsimlash subyektlari mikrodarajada mamlakatda faoliyat ko'rsatayotgan xo'jalik subyektlari va aholi hisoblanasa, makrodarajada davlat hisoblanadi.

Jamiyatning barcha sohalarida: moddiy ishlab chiqarish, nomoddiy ishlab chiqarish va muomala sohalarida amalga oshadi. Ushbu funktsiya mamlakatda yaratilayotgan va pul shaklidagi yalpi ijtimoiy mahsulot hamda milliy daromadning shakllanishida namoyon bo'ladi. Taqsimlash va qayta taqsimlash subyektlari mikrodarajada mamlakatda faoliyat ko'rsatayotgan xo'jalik subyektlari va aholi hisoblanasa, makrodarajada davlat hisoblanadi.

Jamiyatning barcha sohalarida: moddiy ishlab chiqarish, nomoddiy ishlab chiqarish va muomala sohalarida amalga oshadi. Ushbu funktsiya mamlakatda yaratilayotgan va pul shaklidagi yalpi ijtimoiy mahsulot hamda milliy daromadning shakllanishida namoyon bo'ladi. Taqsimlash va qayta taqsimlash subyektlari mikrodarajada mamlakatda faoliyat ko'rsatayotgan xo'jalik subyektlari va aholi hisoblanasa, makrodarajada davlat hisoblanadi.

Jamiyatning barcha sohalarida: moddiy ishlab chiqarish, nomoddiy ishlab chiqarish va muomala sohalarida amalga oshadi. Ushbu funktsiya mamlakatda yaratilayotgan va pul shaklidagi yalpi ijtimoiy mahsulot hamda milliy daromadning shakllanishida namoyon bo'ladi. Taqsimlash va qayta taqsimlash subyektlari mikrodarajada mamlakatda faoliyat ko'rsatayotgan xo'jalik subyektlari va aholi hisoblanasa, makrodarajada davlat hisoblanadi.

Jamiyatning barcha sohalarida: moddiy ishlab chiqarish, nomoddiy ishlab chiqarish va muomala sohalarida amalga oshadi. Ushbu funktsiya mamlakatda yaratilayotgan va pul shaklidagi yalpi ijtimoiy mahsulot hamda milliy daromadning shakllanishida namoyon bo'ladi. Taqsimlash va qayta taqsimlash subyektlari mikrodarajada mamlakatda faoliyat ko'rsatayotgan xo'jalik subyektlari va aholi hisoblanasa, makrodarajada davlat hisoblanadi.

Jamiyatning barcha sohalarida: moddiy ishlab chiqarish, nomoddiy ishlab chiqarish va muomala sohalarida amalga oshadi. Ushbu funktsiya mamlakatda yaratilayotgan va pul shaklidagi yalpi ijtimoiy mahsulot hamda milliy daromadning shakllanishida namoyon bo'ladi. Taqsimlash va qayta taqsimlash subyektlari mikrodarajada mamlakatda faoliyat ko'rsatayotgan xo'jalik subyektlari va aholi hisoblanasa, makrodarajada davlat hisoblanadi.

Jamiyatning barcha sohalarida: moddiy ishlab chiqarish, nomoddiy ishlab chiqarish va muomala sohalarida amalga oshadi. Ushbu funktsiya mamlakatda yaratilayotgan va pul shaklidagi yalpi ijtimoiy mahsulot hamda milliy daromadning shakllanishida namoyon bo'ladi. Taqsimlash va qayta taqsimlash subyektlari mikrodarajada mamlakatda faoliyat ko'rsatayotgan xo'jalik subyektlari va aholi hisoblanasa, makrodarajada davlat hisoblanadi.

Jamiyatning barcha sohalarida: moddiy ishlab chiqarish, nomoddiy ishlab chiqarish va muomala sohalarida amalga oshadi. Ushbu funktsiya mamlakatda yaratilayotgan va pul shaklidagi yalpi ijtimoiy mahsulot hamda milliy daromadning shakllanishida namoyon bo'ladi. Taqsimlash va qayta taqsimlash subyektlari mikrodarajada mamlakatda faoliyat ko'rsatayotgan xo'jalik subyektlari va aholi hisoblanasa, makrodarajada davlat hisoblanadi.

Jamiyatning barcha sohalarida: moddiy ishlab chiqarish, nomoddiy ishlab chiqarish va muomala sohalarida amalga oshadi. Ushbu funktsiya mamlakatda yaratilayotgan va pul shaklidagi yalpi ijtimoiy mahsulot hamda milliy daromadning shakllanishida namoyon bo'ladi. Taqsimlash va qayta taqsimlash subyektlari mikrodarajada mamlakatda faoliyat ko'rsatayotgan xo'jalik subyektlari va aholi hisoblanasa, makrodarajada davlat hisoblanadi.

MAJBURIY ZAXIRALAR SIYOSATI
Markaziy bank tomonidan tijorat banklarining depozit bazasiga foiz darajasida o'rnatiladigan majburiy zaxiralar yaratish talabi. Majburiy zaxiralar siyosati birinchi navbatda tijorat banklarining kredit berish qobiliyatini susaytirib, muomaladagi pul massasini tartibga solishga xizmat qiladi.

MANGONIZATSIVA – tovarlarni soxtalashtirish, mahsulotlarni qalbaklashtirish.

MARJA
1. Bankda, birja savdosida va sug'urtalash jarayonida foiz stavkalari, qimmatbaho qog'oz kurslari bahosi o'rtasidagi farqlar va boshqa ko'rsatkichlarni anglatish uchun qo'llanadigan ibora.

Bank terminologiyasida marja jalb qilinayotgan va berilayotgan qarzlarning summasini turli xil toifadagi qarzlarning o'rtasidagi farqlar va boshqa ko'rsatkichlarni anglatish uchun qo'llanadigan ibora.

2. Depozit, garov ta'minoti yoki valyutalar kursining yo'l qo'yilishi mumkin bo'lgan tebranishlar bo'yicha qo'shimcha ulushi.

3. Narxlar, kurslar, stavkalar o'rtasidagi farq.

4. Qarz oluvchi kredit qiymatiga qo'shib to'laydigan ustama.

MARJALI SSUDALAR
Qarz oluvchiga kredit qiymatiga ustama qo'shish evaziga beriladigan ssuda.

MARKAZIY BANK
O'zbekiston Respublikasining Markaziy banki. Uning huquqiy maqomi, vazifalari, vakolatlari, tashkil etilishi va faoliyati prinsiplari O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi, "O'zbekiston Respublikasining Markaziy banki to'g'risida"gi Qonun (1995-yil 2-dekabrda qabul qilingan) hamda boshqa qonunlar bilan belgilanadi.

Markaziy bankning bosh maqsadi milliy valyutaning barqarorligini ta'minlashdan iborat. Asosiy vazifalari: monetar siyosatni hamda valyutani tartibga solish sohasidagi siyosatni shakllantirish, qabul qilish va amalga oshirish; O'zbekiston Respublikasida hisob-kitobning samarali tizimini tashkil etish va ta'minlash; banklar faoliyatini tartibga solish va banklarni nazorat qilish; O'zbekistonning rasmiy oltin valyuta rezervlarini, shu jumladan, kelishuv bo'yicha hukumat rezervlarini saqlash va tasarruf etish; davlat budgetining kassa ijrosini Moliya vazirligi bilan birgalikda tashkil etishdan iborat.

Markaziy bank O'zbekiston Respublikasi hukumatining bankiri, maslahatchisi va fiskal agenti (xazina vakili) sifatida ish ko'radi; hukumatga o'z vazifalariga hamda vakolatlarga daxldor barcha masalalar bo'yicha maslahat beradi; har yili hukumatga iqtisodiy va moliyaviy masalalar bo'yicha, davlat budgetini tayyorlashga doir tavsiyalarni o'z ichiga olgan ma'ruzani taqdim etadi.

Markaziy bank O'zbekiston Respublikasidagi pul-kredit, moliya, valyuta va narx munosabatlarining ahvoriga asoslanib, muomaladagi pul massasining bitta yoki bir qancha ko'rsatkichlari o'zgarishining aniq maqsadli mo'ljallarini belgilashi mumkin. Markaziy bank O'zbekiston Respublikasi hududida qonuniy to'lov vositasi sifatida banknotlar va tangalar ko'rinishidagi pul belgilarini muomalaga chiqarishda mutlaq huquqqa ega. Markaziy bank valyutani tartibga solish va valyutani nazorat qilish davlat organidir. Markaziy bank

21. Unga davlat hisobdagi muddatli hisoblangan pul mablag'lar ajratiladi.

MOLIYALASHTIRISH

Qaytarilmasdan va beg'araz ravishda mablag'lar ajratish.

MOLIYA MEXANIZMI

Davlat tomonidan jamiyatda moliya munosabatlarini tashkil etishdagi shakl, turlar hamda usullarning yig'indisi hisoblanadi. Moliya mexanizmi moliya amaliyotida yuzaga chiqadigan moliya tarkibidagi elementlarni mujassamlashtirgan. Moliya resurslarining shakllari, ularni shakllantirish usullari, qonunchilik asosidagi me'yor va ularning tizimi, budget tizimini tashkil etish, xo'jalik subyektlarining moliyasi hamda qimmatli qog'ozlar bozori ushbu elementlarga kiradi. Shuni ta'kidlash lozimki, moliya mexanizmining elementlari o'zaro bog'liqlikda faoliyat ko'rsatadi. Moliya mexanizmi moliya siyosatining aksari hollarda o'zgarib turuvchi qismi.

Moliya mexanizmi o'z mohiyatiga ko'ra asosan ikkiga bo'linadi:

- Direktiv moliya mexanizmi;
- Tartibga solib turuvchi moliya mexanizmi.

MOLIYA MUNOSABATLARI

Huquqiy asosga ega va tartibga solib turiladigan pul munosabatlaridir.

MOLIYANI BOSHQARISH TIZIMI

Mamlakat iqtisodiyotini boshqarishning tarkibiy qismi hisoblanadi. Hozirgi davrda moliya tizimi – real iqtisodiyotni rivojlantirish, ijtimoiy muammolarni hal qilishga qaratilgan chora-tadbirlar, dastaklar hamda moliya institutlarining barcha bo'g'inlari faoliyatining yig'indisidan iborat. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasiga asosan moliyani boshqarish oliy qonunchilik organlari hisoblangan Oliy Majlisning ikki

Ushbu funksiyaning mohiyati davlat tomonidan mavjud moliya dastaklari orqali jamiyat uchun zarur alohida olingan korxonalar va ba'zan butun iqtisodiyotning ayrim tarmoqlarini rivojlantirishga ta'sir etilishi hisoblanadi. Shunga ko'ra mazkur funktsiya mikro iqtisodiy (xo'jalik subyektlari darajasida) va makroiqtisodiy (davlat) darajalarda yuzaga chiqadi. Davlat moliya dastaklari orqali iqtisodiyotdagi ayrim sohalarni rivojlantirishga va o'z vaqtida ayrim sohalarni faoliyatini cheklab turishga erishadi. Moliyani tartibga solib turish funktsiyasi quyidagi ko'rinishda yuzaga chiqadi:

1. Davlat budgeti orqali. Budget mablag'larining ayrim

Kriminal usullar bilan qo'lga kiritilgan mol-mulkning o'zi bilan emas, balki bunday mol-mulkdan olingan daromadlar bilan bog'liq.

“Pullarni yuvish” (yoki jinoyi faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirish) tushunchasining bir necha turli ta'rif mavjud. Ko'plab mamlakatlar BMTning “Narkotik

“PULLARNI YUVISH”

Muomala (yoki ayrboshlash) vositasi sifatida jamiyatni barterli (muvoza) ayrboshlashning noqulayliklaridan xalos qiladi.

Hozirgi vaqtda kredit pullar deb ataladigan pullar: vekselar, banknotalar, cheklar, banklarning kredit kartalari (kartochkalari) pul muomalasida yetakchi vaziyatni egallab turibdi.

PULLAR

PUL EMISSIVASI

Ma'lum bir davlatning o'z pul birligini ishlab chiqishi va muomalaga kiritishi. O'zbekiston Respublikasi pul birligi – so'mni ishlab chiqish va muomalaga kiritish Markaziy Bank tomonidan amalga oshiriladi. Shuningdek, pul emissiyasi eskirgan qog'oz pullar o'rninga yangilarini chiqarishdir.

PUL BIRLIGI

Konstitutsiya va qonunlarda belgilab qo'yilgan ma'lum bir davlatning davlat pul belgisi. Mamlakatdagi to'lov vositasi birligi bo'lib, asosan tovarlar qiymatini o'lchash roliga va muomala vositasi sifatida xizmat qiladi. O'zbekistonda 1994-yilning 1-iyulidan davlat pul birligi – «so'm» muomalaga kiritilgan.

PUL EMISSIVASI

Ma'lum bir davlatning o'z pul birligini ishlab chiqishi va muomalaga kiritishi. O'zbekiston Respublikasi pul birligi – so'mni ishlab chiqish va muomalaga kiritish Markaziy Bank tomonidan amalga oshiriladi. Shuningdek, pul emissiyasi eskirgan qog'oz pullar o'rninga yangilarini chiqarishdir.

vositalar va psixotrop moddalarning noqonuniy aylanuviga qarshi ko'rash to'g'risida”gi Konvensiyasida (1988-yilgi Vena Konvensiyasi) va “Transnatsional uyushgan jinoyatchilikka qarshi BMTning konvensiyasi”da (2000-yilgi Palermo Konvensiyasi) qabul qilingan ta'ridan foydalanishadi: istagan turdagi narkotiklarning noqonuniy muomalasi bilan bog'liq bo'lgan) huquqbuzarliklar natijasida, huquqbuzarliklarda ishtirok etish natijasida qo'lga kiritilgan mol-mulkning noqonuniy manbaini yashirish yoki sir saqlash maqsadida yoki shunday huquqbuzarliklarni sodir etishda ishtirok etayotgan har qanday boshqa shaxsga (u o'z harakatlari uchun javobgarlikdan qutulib qolishi uchun) yordam ko'rsatish maqsadida mol-mulkni o'tkazish yoki konversiya qilish.

PUL MABLAGLARI JAMG'ARMALARINI TASHKIL ETISH

Turli usullar, xususan, majburiy va ixtiyoriy to'lovlar tizimini belgilash yo'li bilan amalga oshirilishi mumkin bo'lib, ular davlat pul jamg'armalariga mablag'larni jalb etish usulining o'ziga xosligi bilan ajralib turadi.

PUL MASSASI

Tijorat banklari tizimidagi pul bazasining oshishi natijasida vujudga keladi va muomaladagi naqd pullardan va mijoz hisobvaraqalaridan pullar qoldiqlaridan iborat bo'ladi.

PUL MUOMALASI

Muayyan davlat hududida mazkur davlat pul birligining, shuningdek, chet davlatlar valyutalarining muomalada bo'lishi.

Pul muomalasi – bu pullarning mamlakatning ichki iqtisodiy aylanishida, tashqi iqtisodiy aloqalar tizimida, tovarlar va xizmatlarning sotilishida, shuningdek uy xo'jaligidagi tovarsiz to'lovlarga xizmat ko'rsatadigan naqd pullik va naqd pulsiz shakllardagi harakatidir.

Tovar ishlab chiqarish pul muomalasining obyektiv

muassasalarni hamda birlashmalarni davlat tasarrufidan, ya'ni davlat ixtiyoridan chiqarib, xususiy mulk egalarga bo'lib berish, aniqrog'i, uni sotish tushuniladi Davlat tasarrufidan chiqarish – yangi boshqaruv tuzilmalarini barpo etish demakdir.

MULTIPLIKATIVLIK — yirik tizimlar xossasi. Bu xossa tizim- dagi samarani qandaydir boshqaruvchilik xarakatlari yoki stixiyali jarayonlar hisobiga ko'paytirishni anglatadi. Masalan, firmada «nou-xau» ishlab chiqarishni tez tatbiq etdilar. Foyda keskin tarzda parabolik ravishda yuqoriga ko'tarila boshladi, firma bozorda ijobiy reputatsiyani qo'lga kiritdi, investitsiyalar ortdi va kengaydi, ishlab chiqarilayotgan mahsulotlar hajmini va nomenklaturasini oshira boshladi.

MUOMALA

Mehnat mahsulotlarini oldi-sotdi vositasida ayirboshlash muno-sabati.

MUROSASIZ O'YIN

Qarama-qarshi manfaatlariga ega ikki tomonning raqobat, ko'rash, ziddiyat kabi iqtisodiy vaziyatlarni modellashtiruvchi, yuzaga chiqaruvchi o'yin.

MUSTAQIL (AUDITORLIK) MOLIYA NAZORATI

Ushbu nazoratning eng asosiy xususiyati shundaki, auditorlik faoliyatini olib boruvchi firma o'z faoliyati uchun maxsus litsenziyaga ega bo'lishi bilan birga unda ishlovchi xizmatchilar ham maxsus shahodatnomaga ega bo'lishi shart. Auditorlik moliya nazoratining obyekti barcha xo'jalik subyektlarining xo'jalik-moliya faoliyati hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasida amaldagi qonunchilikka asosan, mulkchilik shaklidan qat'iy nazar har bir faoliyat yurituvchi xo'jalik subyekti yillik xo'jalik-moliya faoliyatining auditorlik moliya nazoratini o'tkazishi shart.

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASRI — raba-ml i texnologiyalar global ravishda tarqalganda yuzaga kelgan atama. Bu jarayon zamonaviy hayotning ijtimoiy-madaniy jihatlarga sezilarli ta'sir kursatadi.

RAQOBATDAGI USTUNLIK — tashkilot va ishlab chiqarilayotgan mahsulotning uni boshqa ishlab chiqaruvchilardan foydali ajratib farqlab turuvchi va raqobatchilarga qiyosan olganda xaridorlar ko'proq miqdorini jalb etuvchi bir sifati, marketingdagi muhim omil.

RAQOBATCHILARNI URGANISH — raqobatchi firmalar (korxonalar, kompaniyalar) o'rganilayotganda ular to'g'risidagi umumiy ma'lumotlardan tashqari ularning faoliyatini taxlil qilish uchun quyidagi axborotlar ma'lum qilinadi: bozorda raqobatchilarning pozitsiyasi (sotuvlar hajmi, mazkur mamlakat va jahon bozorida firmaning tutgan o'ri, o'rganilayotgan bozordagi ulushi), ishlab chiqarilayotgan mahsulot xarakteri, uning texnikaviy parametrlari, narxi, raqobatbardoshlik omillari, kadokdash, bozor yangiligi bo'lgan tovarlar; xizmatlar turlari va xarakteri; reklama faoliyati amaliyoti va sotishni rag'batlantirish turlari, tovar xarakatlanishi amaliyoti transportirovka turlari, omborlar mavjudligi, saqlash sharoitlari); marketing faoliyati (strategiya, assortiment siyosati, yangi tovarlar ishlab chiqish bo'yicha ilmiy-texnikaviy faoliyat yo'nalishlari); mahsulot sotish va o'tkazish tarmoqlari tashkillashtirilishi, vositachilar xizmatlaridan foydalanilishi, raqobatchilarning bozorda o'z poz- itsiyasini himoya qilish va saqlab qolishga qodirligi, faoliyatning miqdoriy kursatkichlari (ishlab chiqarilayotgan mahsulotlar, kapital sarfi, ITTKIga xarajatlar, ishlab chiqarish xarajatlari, foyda va hokazo); ilmiy-texnikaviy salohiyat; ishlab chiqarish quvvatlarining ish yuklanmasi, buyurtmalar portfeli; bitimlarning tijorat shartlari, shuningdek, u yoki bu manbalardan olishga muvassar bo'lingan boshqa ma'lumotlar.

NAQD PULLI HISOB-KITOBLAR

Fuqarolarning turli guruhlari o'rtasida yoki fuqarolar va tuzilmalar (masalan, xizmat ko'rsatuvchi tuzilmalar) o'rtasida amalga oshiriladi.

Fuqarolar o'rtasidagi hisob-kitoblar va tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirish bilan bog'liq bo'lmagan, fuqarolar ishtirokidagi hisob-kitoblar naqd pullar bilan cheklanmagan summada amalga oshirilishi mumkin.

NAQD PUL MUOMALASI

Mamlakat pul tizimida amaldagi qonunchilik bo'yicha naqd pullarning muomalaga chiqarilishi (kiritilishi), aylanishi (harakati) va muomaladan chiqarilishi tushuniladi.

NAQD PULSIZ HISOB-KITOBLAR

Yuridik shaxslar o'rtasidagi to'lovlar, shuningdek, amaldagi qonunchilik bilan belgilangan tartib va shakllarda tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirish bilan bog'liq bo'lgan fuqarolar ishtirokidagi hisob-kitoblar naqd pulsiz tartibda amalga oshiriladi. Naqd pulsiz to'lovlar, xususan, plastik kartochkalar bilan amalga oshiriladigan to'lovlar mavjud bo'lishi mumkin, bunday to'lovlar jahonning ko'pgina mamlakatlarida amalda qo'llanmoqda va bizning qonunchiligimizda ham nazarda tutilgan.

NAQD PULSIZ HISOB-KITOBLAR STATISTIKASI

Bu naqd pulsiz hisob-kitoblarning tarkibi, hajmi va dinamikasini belgilash. Naqd pulsiz hisob-kitoblarda qatnashuvchi ularning o'z majburiyatlarini bajarishlarini tahlil qilishdan, ya'ni to'lov intizomiga rioya qilishlarini tahlil qilishdan iborat.

NAQD PULSIZ OBOROT (AYLANMA)

Pul oborotining bir qismi bo'lib, unda pullar harakati o'zaro talablar hisobiga kredit muassasalaridagi hisobvaraqalar

kelgan.

PULNING NAZARIYALARI

XX asr boshigacha pullarning iqtisodiy nazariyasida quyidagicha ikki masala: 1) pullarning kelib chiqishi va mohiyati haqidagi hamda 2) pullarning qiymati va xarid qilish kuchi haqidagi masalalar markaziy o'rin egallab kelgan.

Birinchi masala bo'yicha siyosiy iqtisodda ikkita yo'nalish: pullarning metallistik va nominalistik nazariyalari amal qilib

edi.

PULNING METALLISTIK NAZARIYASI
G'arbiy Yevropada boshlang'ich kapital jamg'arish davrida savdo burjuaziyasining manfaatlari obyektiv aks ettiradigan pullarning metallistik nazariyasi vujudga keldi. Metallistik nazariya tarafdorlari: U.Stafford (1554-1612), T.Men (1571-1641), D.Nors (1641-1691) va boshqalar tangalarning ishdan chiqishiga qarshi bo'lib, metallarning barqaror muomalada bo'lishini yoqlab chiqishdi. Ularning nazariyasi uchun davlatning boyligini pullar bilan, pullarning o'zini esa asl metallar bilan bir xil deb tushunish xarakterli edi.

PULNING QIYMATI
Pul birligining xarid etish qurbi-qobiliyati, ya'ni unga qancha tovar va xizmatlar xarid qilish mumkinligi tushuniladi.

PULNING MUOMALASI STATISTIKASI
Naqd pul muomalasi bilan bog'liq operatsiyalar statistikasini tashkil qilish, shular bilan bog'liq barcha operatsiyalar to'g'risida ma'lumot yig'ib borishdir.

PULNING MUOMALASI QONUNI

Muomala uchun zarur bo'lgan pul miqdorini belgilaydigan, tovar-pul munosabatlarini o'zida aks ettiradigan qonundir.

PULNING MUOMALASI STATISTIKASI
Naqd pul muomalasi bilan bog'liq operatsiyalar statistikasini tashkil qilish, shular bilan bog'liq barcha operatsiyalar to'g'risida ma'lumot yig'ib borishdir.

PULNING MUOMALASI STATISTIKASI
Naqd pul muomalasi bilan bog'liq operatsiyalar statistikasini tashkil qilish, shular bilan bog'liq barcha operatsiyalar to'g'risida ma'lumot yig'ib borishdir.

negizi bo'lib, undagi tovar olami tovarlarning ikki turiga: tovarlarning o'ziga va tovar-pullarga bo'linadi.

Naqd pullik va naqd pulsiz shakllardagi pullar yordamida tovarlar, shuningdek ssuda va fiktiv (soxta) kapitalarning muomalasi jarayoni amalga oshiriladi.

negizi bo'lib, undagi tovar olami tovarlarning ikki turiga: tovarlarning o'ziga va tovar-pullarga bo'linadi.

Naqd pullik va naqd pulsiz shakllardagi pullar yordamida tovarlar, shuningdek ssuda va fiktiv (soxta) kapitalarning muomalasi jarayoni amalga oshiriladi.

PUL MUOMALASI QONUNI

Muomala uchun zarur bo'lgan pul miqdorini belgilaydigan, tovar-pul munosabatlarini o'zida aks ettiradigan qonundir.

PULNING MUOMALASI STATISTIKASI

Muomala uchun zarur bo'lgan pul miqdorini belgilaydigan, tovar-pul munosabatlarini o'zida aks ettiradigan qonundir.

PULNING MUOMALASI STATISTIKASI
Naqd pul muomalasi bilan bog'liq operatsiyalar statistikasini tashkil qilish, shular bilan bog'liq barcha operatsiyalar to'g'risida ma'lumot yig'ib borishdir.

PULNING MUOMALASI STATISTIKASI
Naqd pul muomalasi bilan bog'liq operatsiyalar statistikasini tashkil qilish, shular bilan bog'liq barcha operatsiyalar to'g'risida ma'lumot yig'ib borishdir.

NAQD PULLI HISOB-KITOBLAR

Fuqarolarning turli guruhlari o'rtasida yoki fuqarolar va tuzilmalar (masalan, xizmat ko'rsatuvchi tuzilmalar) o'rtasida amalga oshiriladi.

Fuqarolar o'rtasidagi hisob-kitoblar va tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirish bilan bog'liq bo'lmagan, fuqarolar ishtirokidagi hisob-kitoblar naqd pullar bilan cheklanmagan summada amalga oshirilishi mumkin.

NAQD PUL MUOMALASI

Mamlakat pul tizimida amaldagi qonunchilik bo'yicha naqd pullarning muomalaga chiqarilishi (kiritilishi), aylanishi (harakati) va muomaladan chiqarilishi tushuniladi.

NAQD PULSIZ HISOB-KITOBLAR

Yuridik shaxslar o'rtasidagi to'lovlar, shuningdek, amaldagi qonunchilik bilan belgilangan tartib va shakllarda tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirish bilan bog'liq bo'lgan fuqarolar ishtirokidagi hisob-kitoblar naqd pulsiz tartibda amalga oshiriladi. Naqd pulsiz to'lovlar, xususan, plastik kartochkalar bilan amalga oshiriladigan to'lovlar mavjud bo'lishi mumkin, bunday to'lovlar jahonning ko'pgina mamlakatlarida amalda qo'llanmoqda va bizning qonunchiligimizda ham nazarda tutilgan.

NAQD PULSIZ HISOB-KITOBLAR STATISTIKASI

Bu naqd pulsiz hisob-kitoblarning tarkibi, hajmi va dinamikasini belgilash. Naqd pulsiz hisob-kitoblarda qatnashuvchi ularning o'z majburiyatlarini bajarishlarini tahlil qilishdan, ya'ni to'lov intizomiga rioya qilishlarini tahlil qilishdan iborat.

NAQD PULSIZ OBOROT (AYLANMA)

Pul oborotining bir qismi bo'lib, unda pullar harakati o'zaro talablar hisobiga kredit muassasalaridagi hisobvaraqalar

Ma'lum bir davr ichida, vaqtincha muomalada ishritrok etayotgan pul massasi. Bularga xo'jalik subyektlari va boshqa turli korxonona, muassasalardagi vaqtincha bo'sh turgan pul mablag'lari, shuningdek aholining jamg'armalari kiradi.

PAGAMENT — naqd pul bilan haq to'lash.

PLASTIK KARTALAR (KARTOCHKALAR)
Hisob-kitoblarning naqd pullar va cheklarning o'rmini bosadigan, shuningdek, uning egasiga bankdan qisqa muddatli ssuda olishga imkon beradigan vositadir.

Plastik kartalar (kartochkalar) chakana savdo va xizmat ko'rsatish sohaslarida eng ko'p qo'llanilmoqda.

PLURAL AKSIYA
Aksiyadorga aksiyadorlar yig'ilishida bir nechta ovoz huquqini beruvchi aksiya.

PRINCIPAL (lot. principalis so'zidan olingan — rus. главный; o'zb. asosiy, muhim)

1. Majburiyatga ko'ra asosiy, bosh qarzdor.
2. Agent, vakilni o'z nomidan ishga oluvchi shaxs.

PUL
Umumiy ekvivalent sifatida qo'llaniladigan universal tovarning alohida turi bo'lib, boshqa barcha tovarlarning qiymati u orqali ifodalanadi. Pul ayrboshlash, to'lov qiymatini o'lchash, boylikni to'plash vositasi funksiyalarini bajaradigan noyob tovardir.

Pul bu mutlaqo likvidlikka ega bo'lgan ne'matdir.

Ma'lumki, turli davrlarda metallar: bronza, temir, mis, kumush, oltin tovar ayrboshlash uchun ekvivalent vazifasini bajargan. Universal hisob-kitob ekvivalentiga bo'lgan ehtiyoj eramizdan oldingi VIII asrdayoq katolatlangan vaznli va tarkibli standartlashtirilgan yombilar paydo bo'lishiga olib keladi.

Birmuncha keyingi davrdagi yombilarning ayrim turlari ularni bo'laklarga bo'lishda qulay bo'lishi uchun belgili

Shaxs, firma, davlat tomonidan pul resurslarining asla-sekinlik bilan jamg'arilish jarayoni.

PUL-VOSTALARI AKKUMULYATSIYASI
Shaxs, firma, davlat tomonidan pul resurslarining asla-sekinlik bilan jamg'arilish jarayoni.

PUL-TOLOV AYLANISHI
Pul aylanishining bir qismi bo'lib, unda pullar qanday shaklda taqdim etilganidan qat'iy nazar to'lov vositasi sifatida faoliyat yuritadi.

PASSIV PUL OBOROTI (AYLANMASI)

Ma'lum bir davr ichida, vaqtincha muomalada ishritrok etayotgan pul massasi. Bularga xo'jalik subyektlari va boshqa turli korxonona, muassasalardagi vaqtincha bo'sh turgan pul mablag'lari, shuningdek aholining jamg'armalari kiradi.

PAGAMENT — naqd pul bilan haq to'lash.

PLASTIK KARTALAR (KARTOCHKALAR)
Hisob-kitoblarning naqd pullar va cheklarning o'rmini bosadigan, shuningdek, uning egasiga bankdan qisqa muddatli ssuda olishga imkon beradigan vositadir.

Plastik kartalar (kartochkalar) chakana savdo va xizmat ko'rsatish sohaslarida eng ko'p qo'llanilmoqda.

PLURAL AKSIYA
Aksiyadorga aksiyadorlar yig'ilishida bir nechta ovoz huquqini beruvchi aksiya.

PRINCIPAL (lot. principalis so'zidan olingan — rus. главный; o'zb. asosiy, muhim)

1. Majburiyatga ko'ra asosiy, bosh qarzdor.
2. Agent, vakilni o'z nomidan ishga oluvchi shaxs.

PUL
Umumiy ekvivalent sifatida qo'llaniladigan universal tovarning alohida turi bo'lib, boshqa barcha tovarlarning qiymati u orqali ifodalanadi. Pul ayrboshlash, to'lov qiymatini o'lchash, boylikni to'plash vositasi funksiyalarini bajaradigan noyob tovardir.

Pul bu mutlaqo likvidlikka ega bo'lgan ne'matdir.

Ma'lumki, turli davrlarda metallar: bronza, temir, mis, kumush, oltin tovar ayrboshlash uchun ekvivalent vazifasini bajargan. Universal hisob-kitob ekvivalentiga bo'lgan ehtiyoj eramizdan oldingi VIII asrdayoq katolatlangan vaznli va tarkibli standartlashtirilgan yombilar paydo bo'lishiga olib keladi.

Birmuncha keyingi davrdagi yombilarning ayrim turlari ularni bo'laklarga bo'lishda qulay bo'lishi uchun belgili

Shaxs, firma, davlat tomonidan pul resurslarining asla-sekinlik bilan jamg'arilish jarayoni.

PUL-VOSTALARI AKKUMULYATSIYASI
Shaxs, firma, davlat tomonidan pul resurslarining asla-sekinlik bilan jamg'arilish jarayoni.

PUL-TOLOV AYLANISHI
Pul aylanishining bir qismi bo'lib, unda pullar qanday shaklda taqdim etilganidan qat'iy nazar to'lov vositasi sifatida faoliyat yuritadi.

bo'yicha pul o'tkazish yo'li bilan amalga oshiriladi va bunda naqd pullar ishlatilmaydi.

NARX

Tovarning pulda ifodalangan qiymati. Narx tovarlarni ishlab chiqarish va sotish uchun zarur ijtimoiy mehnat xarajatlari bilan belgilanadi. Tovarlarning narxi va ularning harakati negizida qiymat qonuni yotadi.

NARX TAYINLASH TAKTIKASI; NARX BELGILASH TAKTIKASI; NARX TAKTIKASI (ingl. Pricingtactics) — zamonning qisqa davrida narxlar vaqtinchalik o'zgarishlarini boshqarish. Narx tayinlash taktikasi o'zining moslashuvchanligi va moslashish layoqati bilan birga raqobatchilar hammalariga, pestik ta'sir omillari ko'rinishida bozorda ishchanlik faolligi susayishiga qarshi samarasiz aksilchoradir. Taktik usullar potentsial mijozlar uchun tovarni sotib olish uchun, mavjud mijozlar uchun ko'proq sotib olish uchun, boshqa brendlar tovarlaridan foydalanuvchilar uchun esa brendni almashtirish uchun rag'bat bo'lishi mumkin.

NARXGA NISBATAN SEZGIRLIK (ingl. Pricensitiwinty) — tovar yoki xizmat narxi narxdagi o'zgarishlarga javob qaytarishiga qadar bo'lgan bir daraja yoki chegara.

NARXDAGI SIYLOVLAR; NARXDAN SKIDKALAR (ingl. pricediscouunts) — bozor axvoli va kontrakt shartlarini inobatga olgan holda narxlar ustida savdolashish metodi.

NARXLARDAN TASHQARI RAQOBAT (ingl. Non-pricecompetition) — narxdan tashqari har qanday milga asoslangan, deylik, tovarlar tanlashga yoki alohida xizmatlar taklif etishga yo'naltirilgan raqobatli marketing va u bilan bog'liq bo'lgan faoliyat, har qanday raqobat, ayniqsa, iste'mol va korporativ bozorlardagi raqobat alaloqibat narxga borib boshlanadi. Ular o'zaro raqobatdosh tovarlar butun boshli assortimentiga belgilangan narxlar farqi unchalik salmoqli

hisobidan chiqarish huquqini berish yo'li bilan naqd pul bankka ochiladi.

QOPLASH FONDI

Moddiy jihatdan ilgari sarflanib ketgan vositalar o'rnini qoplashga yaraydigan tovarlar va xizmatlardan iborat.

QO'G'ZOZ-PULLAR

To'laqonli pullarni taqdim etuvchi pul belgilaridir. Tarixiy jihatdan olganda, qog'oz pul metall pullar muomalasi asosida kelib chiqqan. Ilk qog'oz pul eramizning XII asrida Xitoyda, Yevropa va Amerikada esa faqat XII-XIII asrlarda paydo bo'ldi. Rossiyada qog'oz pul (assignatsiyalar) 1769-yilda joriy etilgan.

Davlatning moliya muassasasi yoki markaziy banklar qog'oz pullarning emitentlari bo'lishadi.

Qog'oz pul emissiyasi miqdorlari, afsuski, tovar va to'lov aylanishlarining pullarga bo'lgan ehtiyoji bilan bog'liq emas. Ular odatda davlat xarajatlarini moliyalashtirish, budget taqchilligini qoplash uchun chiqariladi.

Qog'oz pul massasining ko'payishi qog'oz pullarning haddan ortiq chiqarilganligini bildiradi, bu pullarning qadsizlanishiga olib keladi. Qog'oz pullarning haddan tashqari ko'p emissiyasi bilan bog'liq bo'lgan bunday pullarning inflyatsion qadsizlanishibuning tipik ko'rinishidir. Qog'oz pullarning qadsizlanishi, to'lov balansining yaxshi emashligi (mamlakat chet ellardan o'zi amalga oshirgan to'lovlarga nisbatan kamroq to'lovlarni olgan) milliy valyuta kursining pasayishi bilan ham bog'liq bo'lishi mumkin. Buning oqibatida qog'oz pullarga ularning tabiatiga ko'ra beqarorlik xos bo'ladi. Bunday sharoitda qog'oz pullar, shubhasiz, xazina funksiyasini bajarishga yaroqsiz bo'ladi.

QO'G'ZOZ-PUL STANDARTI

Oltin bilan ta'minlanmagan qog'oz pul muomalasiga asoslangan pul munosabatlarini shakli.

bo'lmasa, marketologlar boshqa omillarni reklama qilgan holda ustunlikni qo'lga kiritish payida bo'ladi.

NARXLARNI PASAYTIRISH — marketingdagi bir usul bo'lib, bozordagi xissani oshirish maqsadida tovar yoki xizmatga tayinlangan narxni vaqtincha pasaytirishdan iborat. Ayrim tashkilotlar, masalan, supermarketlar narxlarini tanlab-tanlab hamda qisqa muddatga pasaytiradi, bunda ko'pincha geografik xossa va ihatlar inobatga olinadi.

NARXLAR MASSHTABI

Qiymatiga ko'ra turlicha bo'lgan tovarlarning narxlarini solishtirish uchun ularni bir masshtabga kelirish, ya'ni ularni bir xildagi pul birliklarida ifodalash zarur. Metall pullar muomalasida narxlar masshtabi deb ushbu mamlakatda pul birligi sifatida qabul etilgan va boshqa barcha tovarlarning narxlarini o'lchash uchun xizmat qiladigan pullik metallning vazni miqdoriga aytiladi.

NATIJA GA YO'NALTIRILGAN BUDJETLASH TIRISH

Xarajat qilishdan avval amalga oshirilishi kerak bo'lgan xizmatlar miqdori va ularning sifati belgilab olinadi. Belgilangan natijaga erishish uchun kerak bo'lgan barcha resurslarni baholashga asoslangan budjetni rejalashtirish uslubii.

NIU`SEN CHAKANA INDEKSI — A.S.NielsenLtd.

xalqaro tadqiqotchilik kompaniyasi tomonidan taklif etiladigan chakana savdo auditi bo'yicha xizmatlar. Indeks chakanachi kompaniya xaridlari, uning aksiyalari, narxlar va reklama-tashviqot faoliyati to'g'risidagi axborotlarni (shuningdek, ularning taxilini) o'z ichiga oladi.

NOEMISSIVAVIY QIMMATLI QO'G'OZLAR

Qonunga muvofiq emissiyaviy qiymatli qog'ozlar tushunchasiga oid bo'lmagan qiymatli qog'ozlar.

NOLIKVID AKTIVLAR

Korxonada keragidan ortiqcha yoki korxonaga zarur bo'lmagan xom-ashyo aktivlari, shuningdek qiyin sotiladigan tayyor mahsulotlar.

sifatida qiymatli qog'ozlar paydo bo'lishiga qaratilgan harakatlari.

QIMMATLI QO'G'OZLAR PORTFELI

Investor tasarrufidagi barcha qiymatli qog'ozlar.

QISQA MUDDATLI KREDITLAR

Amal qilish muddati 12 oydan oshmaydigan ssuda bo'lib, uning uzaytirilishi kreditlanayotgan tadbirlarni o'lkazish muddati, ularning qoplanishi va boshqa shartlardan kelib chiqqan holda belgilanadi. Qisqa muddatli ssudalar kreditlarning boshqa turlariga nisbatan likvidlroq hisoblanadi.

QIYMAT

Tovarda mujassamlashgan ijimoiy mehnat sarfidir. Faqatgina ijimoiy zaruriy ish vaqti jamiyat ehtiyojini qondirish uchun kerak bo'lgan vaqtdir. Shu sababli, bu vaqtni anglatuvchi qiymatni bozor tan oladi.

QOLDIQ QIYMAT

Aktivning boshlang'ich qiymatidan yig'ilgan eskirish summasini ayirish orqali aniqlanadigan qiymatdir.

QORA BOZOR— muayyan tovarlar yoki xizmatlarni juda yuqori narxlarda sotish asnosida nolegal savdo-sotiq yuritish. Taqchilik, ratsionlashitirish va narxlar ustidan qat'iy nazorat qora bozor paydo bo'lishiga olib keladi.

QONIQARLI KREDITLAR

Mijozning moliyaviy yoki kreditga layoqatligi zaifligining aniqligi.

QOPLANGAN VEKSEL

Aniq bitimlarga asoslangan veksell.

QOPLANMAGAN AKKREDITIV

Bank emitent bilan to'g'ridan-to'g'ri vakillik munosabatlari mavjud bo'lganda ijrochi banka bank-emitentning unda yuritilayotgan vakillik hisobvarag'idan (mol yetkazib beruvchi tomonidan akkreditivning barcha shartlari bajarilgan holda) akkreditivning butun summasini

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot. paritas so'zidan olingan – rus. равенство; o'zb. tenglik, barobarlik)

1. Tenglik, teng munosabat, bir xil mavqe'.
2. Turli mamlakatlar pul birliklari o'rtasidagi qonuniy tartibda o'rnatiladigan qiymat nisbati – valyuta pariteti.
3. Tomonlaning teng vakillik tamoyili.

PASSIV

Buxgalteriya balansining bir (o'ng) qismi, to'lov balansidagi kamomad.

PASSIV OPERATSIYALARI

Bank resurslarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan operatsiyalar.

P

PARITET (lot.

1. Chek bo'yicha olingan joriy hisobraqamdagi qoldiqdan ortiqcha summa.

128

Bankdagi kreditning oshib ketishi.

137

Bankning muvofiq keluvchi bo'limi aynan ushbu termin bilan nomlanadi.

muammolar.

Qimmatbaho qog'ozlarni boshqarish bilan bog'liq barcha

QIMMATBAHO QOG'OZLAR ADMINISTRATSIYASI
milliy valyutasida ifodalanaadi.

Qimmatli qog'ozlarning qiymati O'zbekiston Respublikasi

imkoniyatini nazarda tutadi.

QIMMATLI QOG'OZLAR
Hujjatlar bo'lib, ular bu hujjatlarni chiqargan yuridik shaxs bilan ularning egasi o'rtasidagi mulkiy huquqlarni yoki qarz munosabatlarini tasdiqlaydi, dividendlar yoki foizlar tarzida daromad to'lashni hamda ushbu hujjatlardan kelib chiqadigan huquqlarni boshqa shaxslarga o'tkazish imkoniyatini nazarda tutadi.

QIMMATLI QOG'OZLAR

Qimmatli qog'ozlarning qiymati O'zbekiston Respublikasi

imkoniyatini nazarda tutadi.

QAYTARILMAS QARZ; CHORASIZ QARZ — o'ziga havola etilgan hisob – kitobni to'lamagan mijoz. «Qaytarilmas qarz» termini qarzlarni to'lamasdan o'z faoliyatini to'xtatgan kompaniyani ham nazarda tutadi. Buxgalteriya hisobida qaytarilmas qarz to'lamagan qarzlar natijasida boy berilgan nollardir.

QAYTA SANASH KASSASI

Kechki kassadan kelib tushgan pullarni qayta sanashdan iborat. Qayta sanalgandan keyin pullar bankning oborot kassasiga topshiriladi.

QAYTA MOLIVALLASH SIYOSATI
Markaziy Bankning o'zi belgilangan shartlarda tijorat banklariga uch oygacha bo'lgan muddatga beradigan kreditlarni tartibga solish siyosati. Markaziy bank o'zining qayta moliyalash tizimida banklarning ishtirok etish shartlarini e'lon qiladi.

QAYTA SANASH KASSASI

Kechki kassadan kelib tushgan pullarni qayta sanashdan iborat. Qayta sanalgandan keyin pullar bankning oborot kassasiga topshiriladi.

QAYTARILMAS QARZ; CHORASIZ QARZ — o'ziga havola etilgan hisob – kitobni to'lamagan mijoz. «Qaytarilmas qarz» termini qarzlarni to'lamasdan o'z faoliyatini to'xtatgan kompaniyani ham nazarda tutadi. Buxgalteriya hisobida qaytarilmas qarz to'lamagan qarzlar natijasida boy berilgan nollardir.

QAYTA SANASH KASSASI

Kechki kassadan kelib tushgan pullarni qayta sanashdan

iborat. Qayta sanalgandan keyin pullar bankning oborot

kassasiga topshiriladi.

QAYTARILMAS QARZ; CHORASIZ QARZ — o'ziga

havola etilgan hisob – kitobni to'lamagan mijoz. «Qaytarilmas

qarz» termini qarzlarni to'lamasdan o'z faoliyatini to'xtatgan

kompaniyani ham nazarda tutadi. Buxgalteriya hisobida

qaytarilmas qarz to'lamagan qarzlar natijasida boy berilgan

nollardir.

QAYTA SANASH KASSASI

Kechki kassadan kelib tushgan pullarni qayta sanashdan

iborat. Qayta sanalgandan keyin pullar bankning oborot

kassasiga topshiriladi.

QAYTARILMAS QARZ; CHORASIZ QARZ — o'ziga

havola etilgan hisob – kitobni to'lamagan mijoz. «Qaytarilmas

qarz» termini qarzlarni to'lamasdan o'z faoliyatini to'xtatgan

kompaniyani ham nazarda tutadi. Buxgalteriya hisobida

qaytarilmas qarz to'lamagan qarzlar natijasida boy berilgan

nollardir.

QAYTA SANASH KASSASI

Kechki kassadan kelib tushgan pullarni qayta sanashdan

iborat. Qayta sanalgandan keyin pullar bankning oborot

kassasiga topshiriladi.

QAYTARILMAS QARZ; CHORASIZ QARZ — o'ziga

havola etilgan hisob – kitobni to'lamagan mijoz. «Qaytarilmas

qarz» termini qarzlarni to'lamasdan o'z faoliyatini to'xtatgan

kompaniyani ham nazarda tutadi. Buxgalteriya hisobida

qaytarilmas qarz to'lamagan qarzlar natijasida boy berilgan

nollardir.

QAYTA SANASH KASSASI

Kechki kassadan kelib tushgan pullarni qayta sanashdan

iborat. Qayta sanalgandan keyin pullar bankning oborot

kassasiga topshiriladi.

QAYTARILMAS QARZ; CHORASIZ QARZ — o'ziga

havola etilgan hisob – kitobni to'lamagan mijoz. «Qaytarilmas

qarz» termini qarzlarni to'lamasdan o'z faoliyatini to'xtatgan

kompaniyani ham nazarda tutadi. Buxgalteriya hisobida

qaytarilmas qarz to'lamagan qarzlar natijasida boy berilgan

nollardir.

QAYTA SANASH KASSASI

Kechki kassadan kelib tushgan pullarni qayta sanashdan

iborat. Qayta sanalgandan keyin pullar bankning oborot

kassasiga topshiriladi.

QAYTARILMAS QARZ; CHORASIZ QARZ — o'ziga

havola etilgan hisob – kitobni to'lamagan mijoz. «Qaytarilmas

datfarchasini olgan shaxsdir.

OPERATIV HISOB

Ma'lum xo'jalik jarayoni va operatsiyalarini ular yuz bergan joyning o'zida kechiktirmay nazorat qilib boradi.

Xo'jalik operatsiyalarini amalga oshirishda bu hisob yordamida rejalashtiriladigan ko'rsatkichlar bilan ham son, ham sifat jihatidan solishtiriladi.

OPERATIV LIZING

Bu shunday ijara munosabatlari, bunda lizing obyektleri (mulk) amortizatsiya muddatidan kamroq muddatga ijaraga olinadi. Ijarachi (arendator) mulkni o'z ixtiyoriga ma'lum muddatga yoki bir ishlab chiqarish davriga oladi; odatda shartnoma 5 yilga tuziladi.

Bu muddat tugaganidan so'ng ijarchi to'lovni to'lashni to'xtatishga va mulkni ijaraga bergan egasiga topshirishga haqli, yoki shartnomani yangidan tiklash, yoxud shartnomani tuzish vaqtidagi kelishilgan bahoda lizing obyektini sotib olishi mumkin.

OPSION

Nemischa «option» so'zidan olingan bo'lib, bu bitimda ishtirok etayotgan tomonlarning biriga qimmatli qog'ozlarning ma'lum bir miqdorini muayyan vaqt mobaynida belgilangan narxda sotib olish yoki kontragentga sotish huquqini beruvchi shartnomadir.

Kontragent esa mukofot evaziga ushbu huquqni amalga oshirish majburiyatini o'z zimmasiga oladi.

OVERDRAFT

1. Chek bo'yicha olingan joriy hisobraqamdagi qoldiqdan ortiqcha summa.

128

Bankdagi kreditning oshib ketishi.

137

Bankning muvofiq keluvchi bo'limi aynan ushbu termin bilan nomlanadi.

muammolar.

Qimmatbaho qog'ozlarni boshqarish bilan bog'liq barcha

QIMMATBAHO QOG'OZLAR ADMINISTRATSIYASI
milliy valyutasida ifodalanaadi.

Qimmatli qog'ozlarning qiymati O'zbekiston Respublikasi

imkoniyatini nazarda tutadi.

QIMMATLI QOG'OZLAR
Hujjatlar bo'lib, ular bu hujjatlarni chiqargan yuridik shaxs bilan ularning egasi o'rtasidagi mulkiy huquqlarni yoki qarz munosabatlarini tasdiqlaydi, dividendlar yoki foizlar tarzida daromad to'lashni hamda ushbu hujjatlardan kelib chiqadigan huquqlarni boshqa shaxslarga o'tkazish imkoniyatini nazarda tutadi.

QIMMATLI QOG'OZLAR

Qimmatli qog'ozlarning qiymati O'zbekiston Respublikasi

imkoniyatini nazarda tutadi.

QAYTARILMAS QARZ; CHORASIZ QARZ — o'ziga havola etilgan hisob – kitobni to'lamagan mijoz. «Qaytarilmas qarz» termini qarzlarni to'lamasdan o'z faoliyatini to'xtatgan kompaniyani ham nazarda tutadi. Buxgalteriya hisobida qaytarilmas qarz to'lamagan qarzlar natijasida boy berilgan nollardir.

QAYTA SANASH KASSASI

Kechki kassadan kelib tushgan pullarni qayta sanashdan iborat. Qayta sanalgandan keyin pullar bankning oborot kassasiga topshiriladi.

QAYTA MOLIVALLASH SIYOSATI
Markaziy Bankning o'zi belgilangan shartlarda tijorat banklariga uch oygacha bo'lgan muddatga beradigan kreditlarni tartibga solish siyosati. Markaziy bank o'zining qayta moliyalash tizimida banklarning ishtirok etish shartlarini e'lon qiladi.

QAYTA SANASH KASSASI

Kechki kassadan kelib tushgan pullarni qayta sanashdan iborat. Qayta sanalgandan keyin pullar bankning oborot kassasiga topshiriladi.

QAYTARILMAS QARZ; CHORASIZ QARZ — o'ziga havola etilgan hisob – kitobni to'lamagan mijoz. «Qaytarilmas qarz» termini qarzlarni to'lamasdan o'z faoliyatini to'xtatgan kompaniyani ham nazarda tutadi. Buxgalteriya hisobida qaytarilmas qarz to'lamagan qarzlar natijasida boy berilgan nollardir.

QAYTA SANASH KASSASI

Kechki kassadan kelib tushgan pullarni qayta sanashdan

iborat. Qayta sanalgandan keyin pullar bankning oborot

kassasiga topshiriladi.

QAYTARILMAS QARZ; CHORASIZ QARZ — o'ziga

havola etilgan hisob – kitobni to'lamagan mijoz. «Qaytarilmas

qarz» termini qarzlarni to'lamasdan o'z faoliyatini to'xtatgan

kompaniyani ham nazarda tutadi. Buxgalteriya hisobida

qaytarilmas qarz to'lamagan qarzlar natijasida boy berilgan

nollardir.

QAYTA SANASH KASSASI

Kechki kassadan kelib tushgan pullarni qayta sanashdan

iborat. Qayta sanalgandan keyin pullar bankning oborot

kassasiga topshiriladi.

QAYTARILMAS QARZ; CHORASIZ QARZ — o'ziga

havola etilgan hisob – kitobni to'lamagan mijoz. «Qaytarilmas

qarz» termini qarzlarni to'lamasdan o'z faoliyatini to'xtatgan

kompaniyani ham nazarda tutadi. Buxgalteriya hisobida

qaytarilmas qarz to'lamagan qarzlar natijasida boy berilgan

nollardir.

QAYTA SANASH KASSASI

Kechki kassadan kelib tushgan pullarni qayta sanashdan

iborat. Qayta sanalgandan keyin pullar bankning oborot

kassasiga topshiriladi.

QAYTARILMAS QARZ; CHORASIZ QARZ — o'ziga

havola etilgan hisob – kitobni to'lamagan mijoz. «Qaytarilmas

qarz» termini qarzlarni to'lamasdan o'z faoliyatini to'xtatgan

kompaniyani ham nazarda tutadi. Buxgalteriya hisobida

qaytarilmas qarz to'lamagan qarzlar natijasida boy berilgan

nollardir.

QAYTA SANASH KASSASI

Kechki kassadan kelib tushgan pullarni qayta sanashdan

iborat. Qayta sanalgandan keyin pullar bankning oborot

kassasiga topshiriladi.

QAYTARILMAS QARZ; CHORASIZ QARZ — o'ziga

havola etilgan hisob – kitobni to'lamagan mijoz. «Qaytarilmas

qarz» termini qarzlarni to'lamasdan o'z faoliyatini to'xtatgan

kompaniyani ham nazarda tutadi. Buxgalteriya hisobida

qaytarilmas qarz to'lamagan qarzlar natijasida boy berilgan

nollardir.

QAYTA SANASH KASSASI

Kechki kassadan kelib tushgan pullarni qayta sanashdan

iborat. Qayta sanalgandan keyin pullar bankning oborot

kassasiga topshiriladi.

QAYTARILMAS QARZ; CHORASIZ QARZ — o'ziga

havola etilgan hisob – kitobni to'lamagan mijoz. «Qaytarilmas

NOMINALLAR

Metall pulning muayyan vaznli standartini ifodalovchi va pullarning nomlari sifatida muqim o'rin olgan tushunchalar. Asrlar qa'ridan bizgacha yetib kelgan tangalarning nomlari – dirhamlar, franklar, markalar, talerlar (muayyan vaznli metall pullar).

NOMINATIV AKSIYA

Aniq bir shaxs nomiga berilgan va mazkur aksiyadorming nomiga reestr kitobida rasmiylashtirilgan aksiya. Aksiyador mazkur aksiyani boshqa shaxsга sotsa yoki bersa, u bunday aksiyaning orqa tarafiga mazkur aksiyaga nisbatan egalik huquqidan voz kechganligini anglatuvchi imzo qo'yishi kerak. Bunday o'tkazish harakati xalqaro terminlarda indossament, jiro deb ataladi.

NOMLI AKSIYA

Aksiyador egasining nomi yoziladigan qimmatli qog'ozdir.

NOMODDIY AKTIVLAR

Korxonaning uzoq muddatli xarajatlari bo'lib, u uzoq muddat davomida yuqori daromad olish uchun sharoit yaratadi. Nomoddiy aktivlar tarkibiga yer, suv va boshqa tabiiat resurslaridan foydalanish huquqi, patentlar, nou-xau, firma bahosi, elektron hisoblash mashinalari va boshqalar kiradi.

NOMULKIY HUQUQ

Aksiyadorlik jamiyatining umumiy yig'ilishida ovoz berish, emitentning faoliyati haqida axborot berilishini talab qilish singari huquqidir.

NOREZIDENTLAR

Chet el davlatlarida ro'yxatdan o'tib, boshqa joyda yashayotgan, masalan, O'zbekiston Respublikasida yashayotgan jismoniy va yuridik shaxslar.

NOREZIDENT BANK

Xorijiy davlatlar hududida ro'yxatga olingan bank.

125

140

NORMAL KREDIT
Qarzorning moliyaviy ahvoli bargaror, rentabellik darajasi yuqori, debitor qarzlari qisqa muddatlarda undiriladi, garovga qo'yilgan mulki tez sotilishi mumkin. Mijozning moliyaviy holati kredit foizlarini to'lash uchun yetarli. Mazkur kreditlar bo'yicha bankning zarar ko'rish ehtimoli juda past darajada bo'ladi.

NORMATIV MOLIYAVIY-HUQUQIY HUJJATLAR
Bir turdagi moliyaviy munosabatlarni tartibga solish maqsadida nashr etiladi. Ular ushbu munosabatlar subyektlari xulq-atvorining muayyan qoidalari (huquq me'yorlari)ni o'z ichiga olgan bo'lib, uzox vaqt qo'llanishga mo'ljallangan va kimga qaratilgani ko'rsatilmagan. Normativ hujjat bilan tartibga solinadigan sohada hamma unda ko'rsatilgan talablarni bajarishi, xulq-atvor qoidalariga rioya etishi shart (masalan, hisob-kitob operatsiyalarini amalga oshirish qoidalari).

Shunday qilib, normativ moliyaviy-huquqiy hujjatlar ularda nazarda tutilgan barcha hollarda ko'p martalab qo'llanishi uchun mo'ljallangan. Ushbu hujjatlar belgilangan tartibda bekor qilinishiga qadar yoki ularning o'rniga boshqa yangi hujjatlar chiqqunigacha amal qiladi. Ular bevosita moliyaviy-huquqiy munosabatlarni yuzaga keltirmaydi, balki bunday munosabatlarning vujudga kelishi uchun yuridik asos bo'lib xizmat qiladi. Masalan, Soliq kodeksidagi me'yorlarga asosan, bir tomondan, yuridik va jismoniy shaxslar, ikkinchi tomondan, soliq organlari o'rtasida soliqlarni to'lash va boshqa majburiy to'lovlarni undirib olish bo'yicha muayyan huquqiy munosabatlar yuzaga kelishi mumkin. Normativ moliyaviy-huquqiy hujjatlarga, masalan, qonunlar, Prezident farmonlari, Hukumat qarorlari, turli yo'riqnomalar, qoidalar va nizomlar kiradi. Ular budjet qurilishi va jarayoni, soliq tizimi, bank faoliyati, hisob-kitob va valyuta munosabatlari, moliyaviy nazorat va h.k. masalalarni tartibga soladi.

QIMMATLI QOG'OZLAR EMISSIYASI
Emissiyaviy qimmatli qog'ozlarni chiqarish va joylashtirish.

QIMMATLI QOG'OZLAR EMISSIYA RISOLASI
Emittent va u chiqaradigan qimmatli qog'ozlar to'g'risidagi ma'lumotlarni, shuningdek, investorning qimmatli qog'ozlar olish to'g'risidagi qaroriga ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan boshqa axborotni aks ettiruvchi hujjat.

QIMMATLI QOG'OZLARGA DOIR BITIMLAR
Qimmatli qog'ozlar oldi-sotdisi, ularni hadya qilish, meros qilib olish, ularni ustav fondiga kiritish va qimmatli qog'ozlarning egasi almashuviga olib keladigan boshqa aktlar, shuningdek qimmatli qog'ozlar garovi.

QIMMATLI QOG'OZLARGA DOIR FYUCHERS
O'zida nazarda tutilgan muddatda muayyan miqdordagi qimmatli qog'ozlarni qat'iy belgilangan narxda sotib olish yoki sotish majburiyatini tasdiqlovchi emissiyaviy qimmatli qog'oz.

QIMMATLI QOG'OZLARNI JOYLASHTIRISH
Qimmatli qog'ozlarni bitimlar tuzish orqali ularning dastlabki egalariга berish.

QIMMATLI QOG'OZLARNING BIRLAMCHI BOZORI
Qimmatli qog'ozlar emissiyasini va birlamchi joylashtirishini amalga oshirish, ya'ni qimmatli qog'ozlarni emittent yoki uning vakili tomondan dastlabki sarmoyaga sotish bozoridir.

QIMMATLI QOG'OZLARNING IKQILAMCHI BOZORI
Ilgari chiqarilgan va hech bo'lmaganda bir mara xarid qilingan qimmatli qog'ozlar oldi-sotdisi (muomalasi) amalga oshiriladigan bozordir.

QIMMATLI QOG'OZLARNING MILLIY BOZORI
Fond boyliklari bilan davlat doirasida oldi-sotdi qilish

O

OBLIGATSIYA

Obligatsiyani saqlovchining obligatsiyaning nominal qiymatini yoki boshqa mulkiy ekvivalentini obligatsiyani chiqargan shaxsdan obligatsiyada nazarda tutilgan muddatda olishga, obligatsiyaning nominal qiymatidan qayd etilgan foizni olishga bo'lgan huquqini yoxud boshqa mulkiy huquqlarini tasdiqlovchi emissiyaviy qimmatli qog'oz.

ODDIY AKSIYALAR

Yillik xo'jalik faoliyati natijalari bo'yicha aniqlanadigan dividendlarni olish imkonini hamda aksiyadorlar yig'ilishida ovoz huquqini beruvchi aksiyalar.

ODDIY HUJJATLAR

Bu hujjatlarda faqat bitta operatsiya aks etiriladi. Bu hujjatlarga to'lov talabnomasi, to'lov topshiriqnomasi, akkreditiv ochish uchun ariza, kirim orderi, pul cheki va boshqalar kiradi.

ODDIY SSUDA HISOBVARAG'I

Ssuda bir maromda mijozning hisobvarag'iga o'tkaziladi, shu hisobvara qda foizlar hisoblanadi va to'lanadi.

OLTINNING DENOMINALLASHUVI

XX asrning 70-yillarida oltinning denominallashuvi yuz berib, buning natijasida oltin avvaliga mamlakatning ichki aylanishida muomala va to'lov vositasi funksiyalarini, so'ngra 1976-yildan boshlab jahon pullari funksiyasini ham bajarmay qo'ydi. Ichki aylanishda va jahon bozorida ham qog'oz va kredit pullari oltinni siqib chiqarib tashladi.

OMONAT

Omonat (depozit) — talab qilinishi bilanoq yoki to'lovni amalga oshiruvchi shaxs bilan to'lovni oluvchi shaxs yoxud ularning qonuniy vakillari o'rtasida kelishilgan muddatda foizlar yoki ustama haq to'lagan holda yoki bunday to'lovlarsiz hammasini qaytarib berish sharti bilan topshiriladigan pul summasi.

QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORI

Yuridik va jismonlarning qimmatli qog'ozlarni chiqarish, joylashtirish va ularning muomalasi bilan bog'liq huquqiy munosabatlari tizimi.

QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORI

Qimmatli qog'ozlar emittentlari, qimmatli qog'ozlarning egalari, investorlar, qimmatli qog'ozlar bozorining professional ishtirokchilari, shuningdek qonun hujjatlarida belgilangan tartibda birjalar.

QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORINING

PROFESSIONAL ISHTIROKCHISI

Qimmatli qog'ozlar bozorida professional faoliyatni amalga oshiruvchi yuridik shaxs.

QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORI PROFESSIONAL

ISHTIROKCHISINING MIJOZI (MIJOZ)

Deponent yoki qimmatli qog'ozlar bozori professional ishtirokchisining xizmatlaridan foydalanuvchi boshqa shaxs.

QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORIDA

PROFESSIONAL FAOLIYAT

Qimmatli qog'ozlarni chiqarish, joylashtirish va ularning muomalasi bilan bog'liq xizmatlar ko'rsatish bo'yicha litsenziyalanadigan faoliyat turi.

QIMMATLI QOG'OZLAR EGASI

Qimmatli qog'ozlar o'ziga mulk huquqi yoki boshqa ashyoviy huquq asosida tegishli bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

QIMMATLI QOG'OZLAR EGALARI REESTRI

Ro'yxatdan o'tkazilgan qimmatli qog'ozlar egalari ning belgilangan sanadagi holatga ko'ra shakllantirilgan, ularga qarashli egasining nomi yozilgan qimmatli qog'ozlarning nomi, miqdori, nominal qiymati va toifasi, shuningdek reestrda ro'yxatdan o'tkazilgan shaxslarga axborotni yuborish imkoniyatini beradigan ma'lumotlar ko'rsatilgan ro'yxati.

kelishuviga yoki yuridik shaxs jiroiya organining qaroriga ko'ra baholanadi va hisobga olinadi.

UYUSHTRILMAGAN JAMG'ARMALAR

Bu aholi qo'liga saqlanayotgan jamg'armalardir. Bu jamg'armalar turli ko'rinishda saqlanishi mumkin. Masalan: pul ko'rinishida, tovar-moddiy boyliklar shaklida, qimmatbaho metall shaklida, ko'chmas mulk shaklida va boshqa ko'rinishlarda saqlanishi mumkin.

UZANS, UZANTSIYA — ma'lum ma'noda shartnoma shartlarini to'ldiruvchi tijoriy savdo odati.

UZURA — pora.

UYDAGI ZAXIRALARNI TAFTISH QILISH — mijozlar tomonidan amalga oshiriladigan xaridlar, xarakteri, sifati va miqdorini aniqlash uchun ishlab chiqilgan tadqiqot metodikasi.

ULGURI SAVDO — ishlab chiqaruvchi va iste'molchi (chakana savdo va tovarning pirovard iste'molchilari) o'rtasidagi umumlashgan vositachini ifodalovchi termin. Ulguri savdo firmalari tovarni ishlab chiqaruvchi yoki boshqa vositachilardan ulguri sotib olib, o'z vazifalariga muvofiq boshqa vositachilar: chakana savdo korxonalari yoki xususiy savdo tadbirkorlariga, ishlab chiqaruvchilar, xizmat kursatuvchilarga yetkazib beradi.

ULGURI TOVAR PARTIVASINI QAYTA TAQSIMLASH — ko'p miqdordagi tovarlarni keyinchalik boshqa sotuvchilarga kam miqdorda qayta sotish uchun xarid qilish.

UMUMIY MAHSULOT muayyan brendni emas, balki mahsulotning ma'lum bir turini tavsiflovchi umumiy termin. Umumiy mahsulotlar orasida eng zeke va mashhuri aspirindir. Bu preparat (dori-darmon) ko'pgina turlicha brendlar va leyblar tarkibida sotiladi, ammo barcha xollarda muayyan dorida aspirin aktiv modda hisoblanadi.

UNIVERSAL BIRJA — nafaqat tovarlar keng doirasi,

qolaversa, valyuta, qimmatli qog'ozlar, shuningdek, faqat kontraktlari bilan opera-siyalar amalga oshiriladigan birja.

UNIVERSAL TOVAR KODI — muayyan mahsulot, jumladan, ovqatlanish mahsulotlari yoki muomalada tez aylanadigan boshqa mahsulotlarni identifikatsiyalash uchun raqamlar jamlamasi.

UNIYA — I) hozirgi zamonda uchramaydigan davlatlar birlashishi turi; texnikaviy, axborot, ma'muriy va shunga o'xshash xarakterdagi doimiy xalqaro tashkilot.

UORANT — tovarlar ogirliigi, sifati va miqdori kursatilgan holda tovarlarni sakdovga olayotganda yozib beriladigan guvohnoma.

USTUVOR VA OSHKORA ISTE'MOL (ingl. **Conspicuous consumption**) — amerikalik iqtisodchi Torsteyn Veblen mahsulotlarni xarid qilishga olib keluvchi motivlardagi kuchli emosional impulsni aniqlagan edi.

UYALI ALOQA ORQALI REKLAMA — hozirgi kunda juda rivojlanib ketgan zamonaviy reklama turi. Reklama beruvchilar uyali aloqa kompaniyalari bilan shartnoma tuzgan holda ma'lum mablag'ni to'lab o'z mahsuloti yoki xizmatlari to'g'risida reklama matini shu kompaniya abonyentlariga SMSlarzida uzatadi.

V

VALYUTA (ital. valuta – rus. бyквалыно цена, стоимость; o'zb. pul birligi)

1. Muayyan davlatning pul birligi va uning turlari (oltin, kumush, qog'oz).

2. Xorijiy davlatlarning xalqaro hisob-kitoblarda qo'llanadigan pul birligi.

Valyuta – davlat hududida muomalada bo'lib turgan va qonuniy to'lov vositasi hisoblanuvchi banknotlar, xazina biletlari, tangalar tariqasidagi pul belgilari.

doirasi, soliq tortish va davlat bojlari stavkalarini belgilash va o'zgartirish to'g'risidagi takliflarni ko'rib chiqadi

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT SOLIQ IZMOTI

Soliqlar to'g'risidagi qonun hujjatlariga rioya etilishi, soliqlar to'g'ri hisoblab chiqarilishi, to'liq va o'z vaqtida to'lanishi ustidan yagona nazorat tizimi.

Davlat soliq xizmati organlari faoliyatining huviy bnbun asoslari "Davlat soliq xizmati to'g'risida" gi Qonunda (1997-yil 29-avgustda qabul qilingan) belgilab berilgan. Chunonchi, soliq nazorati davlat soliq xizmati organlari tomonidan soliqqa tortilishi lozim bo'lgan subyektlar va obyektlarni hisobga olish, soliqlarga doir tekshiruvlar o'tkazish, soliq to'lovchilar, boshqa shaxslarni so'rab surishtirish vositasida hamda qonun hujjatlarida nazarda tutilgan boshqa shakllarida amalga oshiriladi. Davlat soliq xizmati organlari quyidagilardir: O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi, Qoraqalpog'iston Respublikasi hamda Toshkent shahar davlat soliq bosh boshqarmalari, viloyatlar davlat soliq boshqarmalari, shuningdek tumanlar, shaharlar va shaharlardagi tumanlarning davlat soliq inspeksiyalari. O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi tarkibida hududiy tuzilmalarga ega bo'lgan maxsus nazorat-taftish bo'linmasi tuzilib, u davlat soliq xizmati organlarida soliqlar bo'yicha huquqbuzarliklar sodir etilishining oldini olish, ularni aniqlash va bartaraf etish sohasida faoliyat olib boradi. Davlat soliq xizmati organlari o'z faoliyatlarini davlat hokimiyati va boshqaruvi mahalliy organlaridan mustaqil tarzda qonun hujjatlariga muvofiq amalga oshiradilar. Davlat soliq xizmati organlarining o'z vakolatlari doirasida qabul qiladigan qarorlari barcha yuridik va jismoniy shaxslar uchun majburiydir. O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksida (masalan, Kodeksning 87-moddasida) nazarda tutilgan hollarda bojxona organlari soliq organlarining vakolatlariga ega bo'lishi mumkin.

REAL QIYMAT

Aktivning joriy bozor qiymati yoki qonunchilikka muvofiq holda baholash faoliyati bilan shug'ullanish huquqiga ega bo'lgan, mustaqil ekspertlar tomonidan aniqlangan qiymatdir.

REMARKETING (ingl. Remarketing) — mahsulot xaddan tashqari ko'payishi oqibatida unga bo'lgan talab pasaygan davrda qo'llanadigan marketing turi Remarketing faoliyatining asosiy vazifasi — bozorda talabni qondirishning yangi imkoniyatlarini izlab topishdan iborat.

REMEDIUM — oltin standartida tanga tarkibidagi valyutabop metall qiymatining uning nominal qiymatidan chetga oshirishning oxirgi chegarasi.

RESPUBLIKA BUDJETI

Davlat budjetining mamlakat miqyosidagi tadbirlarni moliyalashtirishda foydalaniladigan qismi.

Davlat budjetning umumdavlat tusidagi tadbirlarni moliyalashtirishda foydalaniladigan qismi bo'lib, unda daromadlar manbalari va ulardan tushumlar miqdori, shuningdek moliya yili mobaynida aniq maqsadlar uchun ajratiladigan mablag'lar sarfi yo'nalishlari va miqdori nazarda tutiladi.

REVALVATSIYA

Lotincha so'zdan olingan bo'lib, «ahamiyatga egaman», «arziyman» degan ma'noni anglatadi. Mamlakat milliy valyutasining xorijiy valyuta kursiga nisbatan o'sishi.

Revalvatsiya mamlakat iqtisodini izga solish vositalaridan biri bo'lib, mamlakat pul tizimini muvofiqlashtiradi, pulning xarid qobiliyatini mustahkamlaydi.

REZIDENTLAR

O'zbekiston Respublikasi hududida ro'yxatdan o'tgan jismoniy va yuridik shaxslar.

REZIDENT BANK

Muayyan mamlakatda doimiy manzilga ega bo'lgan va uning qonunlariga bo'ysunuvchi bank.

almashtirib beruvchi shaxs.

Yirik pullarini maydalab, qimmatbaho buyumlarini pulga almashtirib beruvchi shaxs.

REZIDENTLIK HISOBRAQAMI
Muayyan mamlakatda doimiy turar joyga ega bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxsga ochilgan hisobraqam.

REZIDENTNING TASHQI QARZI
Rezidentning xorijdan mablag' jalb qilishi natijasida yuzaga kelgan majburiyatlari yig'indisi.

REKLAMA AGENTLIGI (ingl. Advertisingagency) — o'z mijozlari uchun reklama kampaniyalari tadqiqoti, rejalashtirish, tayyorlash va reklama materiallarini joylashtirish bilan shug'ullanuvchi ixtisoslashgan tashkilot.

RENTING — mashina, uskuna va asboblarni qisqa muddatga — olti oygacha ijaraga olish (ammo, keyinchalik sotib olish huquqiga ega emaslik sharti bilan).

S

SALDO
Qoldiq.

SANATSIVA
Korxonalarining bankrotga chidamliligi yoki raqobatchilik bo'lishini oshirish maqsadida moliyaviy ahvolini yaxshilash bo'yicha chora-tadbirlar tizimidir.

SARMOYA
Asosiy savdo mablag'i. Kichik savdoda harakat qiluvchi mablag' dastmoya deb yuritilgan.

SARMOYADOR
Qimmatli qog'ozlarni o'z nomidan va o'z hisobidan sotib oluvchi jismoniy yoki yuridik shaxslardir (davlatdir).

SARROF
Pul almashtiruvchi, pulni maydalovchi.
Savdo rastalari va ko'chalarda o'tirib, kishilarning yirik pullarini maydalab, qimmatbaho buyumlarini pulga almashtirib beruvchi shaxs.

kishidan yuqori bo'lmagan, qurilishda 50 kishidan, qishloq xo'jaligi va boshqa ishlab chiqarish sohalarida, ulgurji savdo 30 kishidan, chakana savdoda, xizmat ko'rsatish sohasi va boshqa noislah chiqarish tarmoqlarida 20 kishidan ko'p bo'lmagan korxonalar.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BUDJET TIZIMI
Turli darajadagi budjetlar va budjet mablag'lari oluvchilar yig'indisini, budjetlarni tashkil etishni va tuzish prinsiplarini, budjet jarayonida ular o'rtasida, shuningdek budjetlar hamda budjet mablag'lari oluvchilar o'rtasida vujudga keladigan o'zaro munosabatlarni o'zida ifodalaydi.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASI

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasiga asosan mamlakatimizda moliyani boshqarishda juda katta vakolatlarga ega bo'lgan organ. Ushbu vakolatlari organ tomonidan davlat budjetini ishlab chiqish, uning ijrosini nazorat etish hamda mamlakatimizda moliya, pul, kredit va fond bozorida yagona siyosat olib boriladi. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi mamlakatdagi barcha vazirliklar va idoralarning moliya faoliyatini nazorat qiladi va tartibga solib turadi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi davlat budjetining ishlab chiqilishi va uning ijro etilishini tashkil etadi, davlat pul va kredit siyosatini mustahkamlash bo'yicha chora-tadbirlarning amalga oshirilishiga ko'maklashadi, O'zbekiston Respublikasi Hukumatini tasarrufdagi davlat budjetdan tashqari jamg'armalarini shakllantirish va ulardan foydalanishga oid masalalarni hal etadi, O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi va davlat budjetining ijrosi bo'yicha boshqa davlat boshqaruv organlarining faoliyatini nazorat qiladi. Bundan tashqari, Vazirlar Mahkamasi majlislarida davlat qimmatli qog'ozlarini chiqarish hajmi va O'zbekiston Respublikasi ichki va tashqi qarzarlarini oshirish

davlat boshqaruv organlari tomonidan amalga oshiriladigan nazorat tushumiladi.

UMUMDAVLAT MOLIYA NAZORATI

Vakolatli davlat organlari amalga oshiradi. Moliya tizimi va soliq xizmati xodimlari davlat budjeti daromadlari hamda xarajatlarning bajarilishi nazoratini olib boradilar.

O'zbekiston Respublikasi Moliya Vazirligi huzuridagi nazorat taftish departamenti va uning viloyatdagi bo'limlariga davlat budjeti mablag'larining maqsadli va to'liq sarflanayotganligini nazorat qilish vakolati berilgan.

O'zbekiston Respublikasi Soliq Qo'mitasi va uning joylardagi bo'limlariga mulkchilik shakldan qat'iy nazar xo'jalik yurituvchi subyektlarda davlat budjetiga undiriladigan soliqlar va tushumlarni nazorat etish vakolati berilgan.

UMUMIY TASHQI QARZ

Rezidentlarning davlat tomonidan kafolatlanmagan tashqi qarzlari hamda davlat tashqi qarzi summasi.

UMUMIQTISODIY VAZIYAT

Mamlakatdagi joriy va kelajakdagi iqtisodiy holat, siyosiy ahvol, soliqlar, xom-ashyo va kredit qaytarilishiga boshqa ta'sir etuvchi bilvosita omillarni o'rganish tushumiladi.

USTAV FONDI

1. Pul mablag'larining yig'indisi, korxonalar yoki tashkilotlarning o'z ish faoliyatini olib borish uchun o'rnatilgan ma'lum bir summa.

2. Bank faoliyatini tashkil etish uning ustav fondini yaratishdan boshlanadi. Ustav fondi yuridik va jismoniy shaxslarning jamg'armasi hisobidan yaratiladi va majburiyatlarini bajarish uchun xizmat qiladi.

USTAV KAPITALI

Ta'sis hujjatlarida belgilangan hissalarining (pul ifodasidagi) yig'indisidir. Ustav kapitaliga hissa shaklida qo'shiladigan moddiy va nomoddiy aktivlar ta'sisshilar

VALYUTA BOZORI

Moliya bozorining bir ko'rinishidir. Bunday bozorda turli mamlakatlar valyutasi oldi-sotdi qilinadi. Bozorda korxonalar, davlat idoralari va fuqarolar qatnashadi. O'zbekistonda valyuta oldi-sotdi qilish operatsiyalari bilan Respublika Markaziy banki, Respublika tashqi iqtisodiy milliy banki va shunday faoliyat uchun ruxsat berilgan boshqa banklar shug'ullanadi.

VALYUTA BROKERI

Valyuta birjalarida bitim tuzish paytida vositachilik bilan shug'ullanadigan shaxs yoki firma.

VALYUTA DEVALVATSIYASI

Milliy valyuta kursini xorijiy valyutaga nisbatan rasmiy tarzda pasaytirish.

VALYUTA KOTIROVKASI

Joriy qonun asoslari va amaliy faoliyatidan kelib chiqqan holda banklarda chet el valyutasi kursining belgilanishi.

VALYUTA IZOHI — xalqaro to'lov va kredit bitimlari, tashqi savdo kontraktlariga kiritiladigan shartlardan biri. Undan maqsad eksportchini yoki kreditorni valyuta kursi pasayishi oqibatida yetishi mumkin bo'lgan zarardan muhofaza qilishdan iborat.

VALYUTA OPERATSIYALARI

Valyuta operatsiyalariga quyidagilar kiradi: valyuta boyliklariga bo'lgan mulk huquqining va boshqa huquqlarning o'ziga shaxsga o'tishi hamda valyuta boyliklarini to'lov vositasi sifatida ishlatish bilan bog'liq operatsiyalar; valyuta boyliklarini O'zbekiston Respublikasiga olib kirish va jo'natish, shuningdek O'zbekiston Respublikasidan olib chiqish va jo'natish; xalqaro pul jo'natmalarini amalga oshirish; rezidentlar va norezidentlar o'rtasida milliy valyutadagi operatsiyalar.

Valyuta operatsiyalari joriy xalqaro operatsiyalarga hamda kapital harakati bilan bog'liq valyuta operatsiyalariga bo'linadi.

UMUMDAVLAT NAZORATI
Umudavlat nazorati barcha xo'jalik yurituvchi subyektlardan va mulkchilik shakli, qaysi vazirlik yoki idoraga bo'yusinishidan qat'iy nazar davlat hokimiyati va

154

TRAST
Mijozning qimmatli qog'ozlari portfeli yoki portfelinig bir qismini hamda u bilan bog'liq bo'lgan pul mablag'larini ehtimolli boshqarish (dividendlarni, foizlarni inkassatsiya qilish, ularni qayta investitsiyalash, qimmatli qog'ozlar sotuvidan pul tushishi va h.) kiradi.

TRAST OPERATSIYALARI
Bumijozlarning pul mablag'larini boshqarish, mijozlarning fond portfellarini shakllantirish va qimmatli qog'ozlar paketlarini boshqarish; metroslar va xususiy trastlarni tassaruf etish; agentlik vazifalarini bajarish, obligatsiyalarni muomalaga chiqarish va to'lov muddati kelganda to'lash, fondlarni boshqarish; qimmatli qog'ozlarni saqlash ularning harakatini hisobga olish, ularni boshqa qimmatli qog'ozlarga almashtirish va h.k. vazifalarni bajarishdir.

U

VASIYNING VAKOLATLARI
Vasiy bankning mansabdor shaxslari va uning aksiyadorlari vakolatlariga, shuningdek bank ahvolini me'yoriylashtirish uchun zarur choralar ko'rish, jumladan qonun hujjatlariga muvofiq filiallarni yopish, mansabdor shaxslarni va xizmatchilarni ishdan bo'shatish huquqiga ega

159

TRATTA
O'tkazma veksel.

TRANZAKSIYA
Pul mablag'larini har qanday maqsadlarda foydalanish uchun amalga oshiriladigan o'tkazma bank operatsiyasi.

TRANZIT KOMMISSION BITMLAR
Birjada qatnashish huquqiga ega bo'lgan banklarning boshqa, ya'ni bunday operatsiyalarda qatnashishga ruxsat berilmagan banklar va boshqa kredit institutlarining topshirig'iga binoan amalga oshiradigan operatsiyalari tushuniladi.

TRAST

TRAST OPERATSIYALARI

Sarroflar chet eldan kelgan savdogarlarning pullarini mahalliy pullarga almashtirib berish; qimmabaho toshlar, oltin, kumush va boshqalarning bahosini belgilash, pul va buyumlarni ma'lum vaqtgacha omonatga saqlash bilan ham shug'ullangan.

SEKYURITIZATSIYA

Qimmatli qog'ozlar sifatida rasmiylashtirilgan va aynan shu turidagi sarmoyadorlarga sotilgan ssudalarning sotilishini anglatadi. Bunday qimmatli qog'ozlar investorlar uchun ahamiyatli, chunki ular odatda qayta nominallashtirishni, yillik daromadni, likvidlilikni va shaxsiy aktivlarning oddiy egasi ega bo'lishi mumkin bo'lganiga qaraganda ancha qulayroq shartlardagi tavaqqalni nazarda tutadi.

SOLIQ INSPEKSIYASI

O'zbekiston Respublikasi davlat soliq organlarining quyi tizimidagi (tuman, shahar, shahardagi tuman) tuzilma. O'z faoliyatini O'zbekiston Respublikasining «Davlat soliq xizmat to'g'risida»gi qonuni (29.08.1997-yil.), O'zbekiston Respublikasining Soliq kodeksi (24.04.1997-yil), shuningdek davlat soliq inspeksiyalari to'g'risidagi nizom va boshqa normativ-huquqiy hujjatlar asosida olib boradi. Soliq inspeksiyasi maxsus nazorat-taftish bo'limi, savdo va xizmat ko'rsatish sohasini nazorat qilish bo'limi, yuridik shaxslarga soliq solish bo'limi, tushumlarni hisobga olish va hisobotlarni qabul qilish kabi bo'limlaridan tashkil topgan. Soliq inspeksiyasi boshliqlari O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi raisi tomonidan lavozimiga tayinlanadi va lavozimidan ozod etiladi.

Bugungi kunda Davlat soliq inspeksiyalariga O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksiga va amaldagi boshqa qonun hujjatlariga muvofiq soliq to'lovchilardan soliqlar, yig'imlar va boshqa majburiy to'lovlar (soliqlar) undirish yo'li bilan davlat budjetiga, shuningdek, O'zbekiston Respublikasining budjetdan tashqari Pensiya jamg'armasiga daromadlar to'liq

147

yuqori narx belgilanishi va sotishni rag'batlantirishga ko'plab mablag'lar sarflanishi bilan ajralib turadi.

YIL BOSHIGA QOLGAN ERKIN QOLDIQ
Respublika budjeti, Qoraqalpog'iston Respublikasi budjeti, viloyatlar va Toshkent shahar budjetlari hisobvabaralarida moliya yili boshiga mavjud bo'lgan mablag' qoldiqlaridan yangi moliya yilidagi tegishli budjet uchun tasdiqlangan ayllanma kassa mablag'lari miqdoridan ortgan qismi.

YILLIK HISOBOT

Bir yillik davlat budjeti, xo'jalik yurituvchi subyektlarning daromadlari va xarajatlarini aks ettirgan hujjat.

YIG'MA VARAQAALAR

Har kuni tegishli balans hisob raqamlarida ochilgan analitik hisobining shaxsiy varaqlari bo'yicha, kunlik debet va kredit bo'yicha oborotlar va kun oxiridagi qoldiq hisoblab chiqiladigan varaq.

YIG'MA HUJJATLAR

Ushbu hujjatlarda bir nechta operatsiyalar amalga oshiriladi. Bu hujjatlarga: yig'ma to'lov topshiriqnomalar, to'lov talabnomalarning ro'yxati, cheklar ro'yxati, kassa kirim jurnallari, kassaning chiqim jurnallari va h.

YUQORI BUDJET

Yuqori darajadagi budjet.

O'

O'TKAZMA AKKREDITIV

Bu akkreditivning xususiyati shundaki, buni boshqa shaxsga o'tkazish mumkin.

O'RTA KORXONALAR

Mulkchilik shaklidan qat'iy nazar, ish bilan band bo'lgan xodimlarning o'rtacha yillik hisobida kichik korxonalar uchun belgilanganidan ortiq, biroq sanoat sohasida 100

166

Chunki, davlat jamiyatni boshqarish uchun o'zining vazifalar qonun hujjatlariga muvofiq o'zgarib turishi mumkin.

SOLIQLAR

Davlatning markazlashgan pul mablag'i fondlarini tashkil etishda soliqqlarning ahamiyati kattadir. Soliqlar yordamida esa davlat jamiyatda yaratilgan milliy daromadni taqsimlash va qayta taqsimlashni amalga oshiradi. Shuni alohida ta'kidlash lozimki, soliqlar davlatning qaysi tuzumiga ega bo'lishidan qat'iy nazar mavjud bo'ladi.

ulardan foydalanishga doir munosabatlarni ifodalaydi.

Y

YAGONA G'AZNA HISOB VARAG'I

G'aznachilik tomonidan boshqariladigan maxsus bank hisobvarag'i bo'lib, bu hisobvaraqqa Davlat budjeti mablag'lari hamda budjet tashkilotlarining budjetdan tashqari mablag'lari kiritiladi. Yagona g'azna hisobvarag'idan Davlat budjetida mablag'lar nazarda tutilgan yuridik va jismoniy shaxslarning xarajatlari to'lanadi, shuningdek davlat maqsadli jamg'armalarining xarajatlari amalga oshiriladi, Yagona g'azna hisobvarag'i belgilangan tartibda O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankida G'aznachilik tomonidan ochiladi, G'aznachilik O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankida va o'zga banklarda boshqa bank hisobvaraqlari ochish huquqiga ega. G'aznachilikning bank hisobvaraqlaridan mablag'larning so'zsiz tartibda hisobdan chiqarilishiga yo'l qo'yilmaydi.

YANGI TOVARLAR BILAN BOZORGA CHIQUISH

STRATEGIYALARI — xari-dorlarning tovarga munosabati, raqobatchilik darajasi, reklama gay daraja tashkillashtirilganligi va va boshqa omillarga bog'liq holda to'rtta asosiy turga ajratiladi. Intensiv marketing strategiyasi

doira-sida trest tarkibiga kirgan ishtirokchilar bitta firmaning tuzilmaviy bo'linmalariga aylangan holda o'z ishlab chiqarish-texnikaviy mustaqilligini yuqotadi.

TROYA UNTSIYASI — bozorlarda tillaning narxini bilib, pul bilan Hisob-kitob qilish uchun tilla ogirligining an'anaviy ulchov birligi

TIJORAT BANKI

Bo'sh pul mablag'larini jalb qiluvchi, saqlovchi, kredit, hisob-kitob va boshqa turli xil vositachilik operatsiyalarini amalga oshiruvchi muassasa. Bu bank asosan o'z mablag'laridan va jalb qilingan mablag'lar bilan turli xil hisob-kitob operatsiyalarini amalga oshiradi.

TIJORAT KREDITI

Bu faoliyat ko'rsatuvchilar tomonidan bir-birlariga o'zaro to'lovni kechiktirish sharti bilan tovar shaklida beriladigan kreditdir. Tijorat kreditining obyekt — tovar kapitalidir. Tijorat kreditida kreditor va qarzdorlar faoliyat ko'rsatuvchilar (ishlab chiqaruvchilar)dir.

TUSHUNCHALAR — tajriba ma'lumotlarini umumlashtirish; tushunchalar tizimi o'zgarishi va rivojlanishidan ajratib olgan holda voqelik fragmentlarini (lavhalarini) aks etdirish.

TO'LOV TALABNOMASI

Mahsulot yetkazib beruvchi va mablag' oluvchilarning belgilangan summaning to'lovchi bank orqali to'lash to'g'risidagi talabnomani o'z ichiga olgan hisob-kitob hujjatidir. To'lov talabnomasi bo'yicha hisob-kitoblar «aksept» shaklidagi hisob-kitoblar deb ham yuritiladi.

TO'LOV TOPSHIRIQNOMASI

Mijoz o'z hisobvarag'idan unga xizmat ko'rsatuvchi bankka ma'lum bir summani boshqa mijozning hisobvarag'iga o'tkazish to'g'risidagi topshirig'idir.

«**TO'RTINCHI BOZOR**» — istisno tariqasida faqat institutsional investorlarga qarab mo'ljal oluvchi birjadan tashqari bozor.

bo'ladi. Vasiy istalgan paytda fuqarolarning depozitlari va investitsiyalari bir yildan ko'p bo'lmagan muddatga qisman yoki to'la to'xtatib qo'yilganligini e'lon qilishi mumkin, bunda depozitlar va investitsiyalarning taxminiy qiymatini saqlab qoladigan choralar ko'rinishi shart. Bosharti, vasiylik vaqtida yoki vasiylik davrining oxirida bankni sog'lomlashtirishning iloji yo'qligi Markaziy bank tomonidan aniqlansa, u litsenziyani chaqirib oladi va belgilangan tartibda bankni tugatadi.

VAUCHERLAR

Sertifikatlar yoki oldindan beriladigan guvohnomalar bo'lib, ular aholi o'rtasida taqsimlanadi va o'z egalariga ular uchun kimoshdi savdosida sotuvga qo'yiladigan davlat korxonalarining aksiyalarini olish yoxud ularni vaucherlardan foydalanish bo'yicha vositachilik vazifalarini bajarishga tayinlangan investisiya fondlariga qo'yish huquqini beradi.

VEKSEL

Qarzdorning yozma majburiyati (oddiy veksel) yoki kreditorning qarzdorga vekselda yozilgan summani muayyan muddatdan keyin to'lash to'g'risidagi buyrug'i (o'tkazma veksel — tratta). Oddiy va o'tkazma veksellar — Bular tijorat vekseli, ya'ni savdo bitimi asosida vujudga keladigan qarz majburiyatining turlaridir. Shuningdek moliyaviy veksellar, ya'ni muayyan summadagi pullarni qarzga berishda kelib chiqadigan qarz majburiyatlarini ham amal qiladi. Xazina veksellari ularning bir turidir. Bunday veksel hukumatning qisqa muddatli qog'ozi bo'lib, uning amal qilish muddati bir yildan oshmaydi (odatda 3-6 oy bo'ladi). Bu yerda davlat qarzdor rolini bajaradi. Do'stona veksellar — pulsiz, real tijorat bitimi bilan bog'liq bo'lmagan, kontregentlar tomonidan bunday veksellarni banklarda hisobga olish yo'li bilan pullarni olish maqsadida bir-biriga yozib beradigan veksellardir.

Vekselning o'ziga xos xususiyatlari:

A) abstraktilik (vekselda bitimning aniq turi ko'rsatilmagan);

SUBVENSIYA
Qonun hujjatlarida nazarda tutilgan tartibda muayyan maqsadlarga sarflash sharti bilan yuqori budjetdan quyvi

SSUDA KAPITALNING MANBALARI

Bu sanoat va savdo kapitalari aylanishi jarayonida bo'sh qoladigan pul kapitalidir.

SSUDA KAPITALI
Bu faoliyat ko'rsatuvchi kapital aylanishiga xizmat qiluvchi va foiz keltiruvchi ssudaga (qarzga) beriladigan pul kapitalidir.

afzalligidir.

SSUDA
Odatda, zaviralarning muayyan turlari ta'minot bo'lib xizmat qiladigan ta'minot asosida beriladi. Bu qarzдорlarga beriladigan to'lov vositalarining hajmini muomalaning pullarga bo'lgan haqiqiy ehtiyoji bilan bog'lashga imkon beradi. Ayni shu xususiyat kredit pullarning eng muhim afzalligidir.

SSUDA

Odatda, zaviralarning muayyan turlari ta'minot bo'lib

xizmat qiladigan ta'minot asosida beriladi. Bu qarzдорlarga beriladigan to'lov vositalarining hajmini muomalaning pullarga bo'lgan haqiqiy ehtiyoji bilan bog'lashga imkon beradi. Ayni shu xususiyat kredit pullarning eng muhim afzalligidir.

SOLIQ TIZIMI

Soliqlar, yig'imlar, bojlar va boshqa majburiy to'lovlarni belgilangan tartibda yig'ish, bunda qatnashuvchi muassasalar, soliq ma'murchiligi, me'yoriy-huquqiy ta'minoti va barcha qatnashuvchilarni o'zida aks ettiradi.

SOLIQ NAZORATI
Davlat soliq qo'mitasi va uning joylardagi organlari bilan amalga oshiriladi.

Bu nazorat soliq qonunchiligini, davlat va mahalliy budjetlarga barcha soliq to'lovchilar (tashkilotlar, muassasalar, korxonalar va jismoniy shaxslar) tomonidan tushumlarning o'z vaqtida va to'liq tushishini ta'minlash maqsadida amalga oshiriladi.

SOLIQ NAZORATI
Davlat soliq qo'mitasi va uning joylardagi organlari bilan amalga oshiriladi.

Bu nazorat soliq qonunchiligini, davlat va mahalliy budjetlarga barcha soliq to'lovchilar (tashkilotlar, muassasalar, korxonalar va jismoniy shaxslar) tomonidan tushumlarning o'z vaqtida va to'liq tushishini ta'minlash maqsadida amalga oshiriladi.

+

oldida turgan vazifalarni bajarish maqsadida zarur bo'lgan moliya mablag'larini aynan soliqlar hamda soliq funksiyalarini bajaruvchi boshqa majburiy to'lovlar yordamida shakllantiradi.

XO'JALIK SUBYEKTLARI MOLIYASI

Markazlashmagan moliya tizimiga kirib, moliya tizimining asosini tashkil etadi. Chunki xo'jalik subyektlarining moliyasida, ya'ni asosan moddiy ishlab chiqarish sohasida moliya resurslarining asosiy qismi shakllanadi. Xo'jalik subyektlarining moliyasida mamlakatdagi pul mablag'larini jamg'armalarining manbaviy hisoblangan milliy daromad yaratiladi. Xo'jalik subyektlari o'ziga xos guruhlardan, ya'ni sanoat, savdo, qishloq xo'jaligi, xizmat ko'rsatish, transport va boshqa sohalardan tashkil topgan. O'z navbatida xo'jalik subyektlari o'zlarining mulkchilik shakliga asosan davlat korxonalari, davlat unitar korxonalari, ochiq aksiyadorlik jamiyatlari, xorijiy sarmoya ishtirokidagi qo'shma korxonalar, mas'uliyati cheklangan jamiyatlar va xususiy korxonalar moliyasidan iborat. Agar xo'jalik subyektlari faoliyatini tijorat asosida yuritishiga ko'ra guruhlasak, bu holatda:

Tijorat asosida faoliyat yuritayotgan subyektlarning moliyasi;
Notijorat asosida faoliyat yuritayotgan subyektlarning moliyasi;

Jamoat (homiylilik asosida) subyektlarining moliyasiga ajratishimiz mumkin.

XO'JALIK FAOLIYATI TAHLILI

Iqtisodiy tahlilning korxonalar, firma, uy xo'jaliklarining ishlab chiqarish, moliyaviy va oldi-sotdi faoliyatini o'rganish bilan bog'liq bo'lgan iqtisodiy tahlilning bir tarmog'i. Bunday tahlil tovar va xizmatlarning ishlab chiqarilishini, aylanishini, iste'molini, resurslardan foydalanish samaradorligini, ishlab

dalolatnomani tuzganidan keyin to'laburlovchi choralarini qo'llashgacha qarzni majburiy ravishda to'lanishi);

D) aylanishlik (vekselning to'lov vositasi sifatida uning orqa tomonida berish haqidagi yozuvni yozib (firo yoki indossament) boshqa shaxslarga berilishi. Bu veksellar majburiyatlarining o'zaro hisobga olinish imkoniyatini yaratadi).

VEKSELNI AKSEPTLASH

Veksellarni qabul qilish va to'lashga rozilik berish.

VEKSEL PORTEFELI

Muayyan davrda bank yoki korxonalar tomonidan jamlangan veksellar to'plami.

VORIS

Meros olish huquqiga ega bo'lgan shaxs, merosxo'r, bo'lgu'si meros egasi. Bobolardan meros qolgan moddiy va ma'naviy boyliklarga egalik qiluvchilar.

VORISLIK HUQUQI

Meros qoldirilgan mulkning vorislar qo'liga o'tishini ta'minlaydigan shartiy va huquqiy me'yorlar majmuri.

XAZINA VEKSELLARI

Veksellarning bir turidir. Bunday veksellarning moliyasiga qisqa muddatli qog'oz bo'lib, uning amal qilish muddati bir yildan oshmaydi (odatda 3-6 oy bo'ladi). Bu yerda davlat qarzdor rolini bajaradi.

XALQARO BANK KREDITI

Bir mamlakat tomonidan boshqa bir mamlakatga (davlatga yuridik va jismoniy shaxslarga) qisqa va o'rta uzog muddatga foydalanishga beriladigan kredit shaklidir.

Bugungi kunda xalqaro bank kreditining biri bu eksport

161

TASHQI AUDIT

Korxonaning tashqi foydalannuvchilari, aksiyadorlar, investorlar, banklar, sheriklar uchun korxonaning moliyaviy holatiga xolisona xulosa tayyorlashdir.

TASHQI (MAJBURIY) MOLLYAVIY NAZORAT

Amaldagi qonunchilikka muvofiq yuridik va jismoniy shaxslarning moliyaviy faoliyati muayyan muddatlarda auditor firmalari va soliq organlari tomonidan amalga oshirilib boriladi.

TASHQI QARZ

Muayyan bir davlatning xorijiy mamlakattar hukumatlari, bank va moliya muassasalaridan kredit olishi natijasida paydo bo'lgan qarzi.

TEKSHIRISH

Tekshirish deganda, nazorat obyekti muayyan faoliyat qismidagi holatini o'rganish, nazoratning haqiqiy natijasi bilan hisob hujjat va registrlarda aks ettirilgan ma'lumotlar (soliq, hisobot, balans, chiqim) bilan solishtirish ko'tinishidagi aytm olingan nazorat jarayoni tushuniladi.

TRANSFERT

(lot. transference - ing. transfer; rus. переводит, переносит; o'zb. o'tkazish, olib o'tish)

1. Chet el valyutasi yoki oltini bir mamlakatdan ikkinchisiga olib o'tkazish.

HISOB

To'lov uchun chek mavjud bo'lgan holatda, ikkinchi hisob raqamidan birinchi hisob raqamiga pullarni avtomatik tarzda ko'chirish imkonini beruvchi, foiz keltiruvchi jamg'arma hisob raqamlari va tijorat banklarining chek hisobi kombinatsiyasi.

TREST

— korxonalar, firmalar birlashmasi bo'lib, uning

TRANSFERT

(lot. transference - ing. transfer; rus. переводит, переносит; o'zb. o'tkazish, olib o'tish)

HISOB

To'lov uchun chek mavjud bo'lgan holatda, ikkinchi hisob raqamidan birinchi hisob raqamiga pullarni avtomatik tarzda ko'chirish imkonini beruvchi, foiz keltiruvchi jamg'arma hisob raqamlari va tijorat banklarining chek hisobi kombinatsiyasi.

TREST

— korxonalar, firmalar birlashmasi bo'lib, uning

TRANSFERT

(lot. transference - ing. transfer; rus. переводит, переносит; o'zb. o'tkazish, olib o'tish)

HISOB

To'lov uchun chek mavjud bo'lgan holatda, ikkinchi hisob raqamidan birinchi hisob raqamiga pullarni avtomatik tarzda ko'chirish imkonini beruvchi, foiz keltiruvchi jamg'arma hisob raqamlari va tijorat banklarining chek hisobi kombinatsiyasi.

TREST

— korxonalar, firmalar birlashmasi bo'lib, uning

TRANSFERT

(lot. transference - ing. transfer; rus. переводит, переносит; o'zb. o'tkazish, olib o'tish)

HISOB

To'lov uchun chek mavjud bo'lgan holatda, ikkinchi hisob raqamidan birinchi hisob raqamiga pullarni avtomatik tarzda ko'chirish imkonini beruvchi, foiz keltiruvchi jamg'arma hisob raqamlari va tijorat banklarining chek hisobi kombinatsiyasi.

TREST

— korxonalar, firmalar birlashmasi bo'lib, uning

faoliyatining ba'zi bir masalari yoki buxgalleriya hisobining bo'limlari tekshiriladi.

TANLOV TEKSHIRISH

Xo'jalik yurituvchi subyektlarning moliyaviy-xo'jalik faoliyatining ba'zi bir masalari yoki buxgalleriya hisobining bo'limlari tekshiriladi.

TANGA

Metaldan yasalgan pul birligi, muomala va to'lov vositasi.

TAHLILCHI (ANALITIK)

Korxonaga yoki bankning iqtisodiy tahlil metodikasiga ega bo'lgan va uni o'tkazuvchi mutaxassis, ishchisi.

TANGA

Metaldan yasalgan pul birligi, muomala va to'lov vositasi.

O'rta Osiyoda tangalar mloddan avvalgi III asrda muomalaga chiqarilgan. Amir Temur tomonidan XIV asrning 80-yillarida o'tkazilgan pul islohotida to'la qiymatli kumush tangalar zarf qilingan.

TANLOV TEKSHIRISH

Xo'jalik yurituvchi subyektlarning moliyaviy-xo'jalik faoliyatining ba'zi bir masalari yoki buxgalleriya hisobining bo'limlari tekshiriladi.

TAFTISH

Xo'jalik va moliyaviy operatsiyalarining qonuniyligi, maqsadga muvofiqligi va samaralligini tekshirish jarayoni, shuningdek tekshirilayotgan tashkilot, korxonaga va muassasalar mas'ul xodimlarining harakatlari qonuniyligi va to'g'riligini tekshirish bo'yicha o'tkaziladigan majburiy nazorat harakatlari tizimidir.

T

TARMOQLAR MOLIYAVIY REJALARI TIZIMI

Vazirlklar, kompaniyalar, korporatsiyalar, ishlab chiqarish sohasi tarmoqlari uyushmalarining daromadlari va xarajatlari balanslari, shuningdek noishlab chiqarish tarmoqlari vazirliklari yig'ma smetalarini o'z ichiga oladi.

TARRAQIYOT BUDJETI

Davlat va mahalliy boshqaruvi organlarining sarmoyaviy faoliyatlarini amalga oshirish uchun shakllanadigan pul-moliya mablag'lari.

TARTIBGA SOLIB TURUVCHI MOLIYA MEXANIZMI

Tartibga solib turuvchi moliya mexanizmi davlat manfaatlariga to'g'ridan-to'g'ri ta'sir etmaydigan moliya munosabatlarining aniq segmentida faoliyatni tartibga solib turadi.

TARTIBGA SOLUVCHI DAROMADLAR

Bu biriktirilgan daromadlardan oshgan xarajatlarini qoplash uchun budjet tizimining yuqori bo'g'inidan quyi bo'g'iniga o'tkazib beriladigan mablag'lardir.

TARMOQ MOLIYA NAZORATI

Iqtisodiyotning ma'lum tarmoq miqyosidagi (vazirlik, konsern, kompaniya, xolding) nazoratini o'z ichiga oladi.

Ushbu nazorat muayyan tarmoq boshqaruvida tashkil etilgan maxsus moliya boshqarmasi tomonidan amalga oshiriladi.

Bu boshqarma tarmoq tarkibiga kiruvchi xo'jalik subyektlarining amaldagi budjet-soliq qonunchiligiga va ichki me'yoriy nizomlarga rioya etilganligini nazorat qilib boradi.

TAQIQ TARIFLARI

— tashqi bozorni aniq bir chet el tovarlarini (mollarini) olib kelib kiritishdan ehtiyotlash maqsadida qo'yiladigan bojxona pul jarimalarining yuqori stavkalari.

U mustaqil tarzda tekshirish yoki kompleks (majmuaviy) tekshirishning asosiy qismi bo'lishi mumkin. Tanlov tekshirish natijalari ba'zi bir yig'ma hujjatlarda aks ettirilishi yoki majmuaviy (kompleks) tekshirishning yig'ma hujjatlarning jamlanmasiga kiritishi mumkin.

TARMOQLAR MOLIYAVIY REJALARI TIZIMI

Vazirlklar, kompaniyalar, korporatsiyalar, ishlab chiqarish sohasi tarmoqlari uyushmalarining daromadlari va xarajatlari balanslari, shuningdek noishlab chiqarish tarmoqlari vazirliklari yig'ma smetalarini o'z ichiga oladi.

TARRAQIYOT BUDJETI

Davlat va mahalliy boshqaruvi organlarining sarmoyaviy faoliyatlarini amalga oshirish uchun shakllanadigan pul-moliya mablag'lari.

TARTIBGA SOLIB TURUVCHI MOLIYA MEXANIZMI

Tartibga solib turuvchi moliya mexanizmi davlat manfaatlariga to'g'ridan-to'g'ri ta'sir etmaydigan moliya munosabatlarining aniq segmentida faoliyatni tartibga solib turadi.

TARTIBGA SOLUVCHI DAROMADLAR

Bu biriktirilgan daromadlardan oshgan xarajatlarini qoplash uchun budjet tizimining yuqori bo'g'inidan quyi bo'g'iniga o'tkazib beriladigan mablag'lardir.

TARMOQ MOLIYA NAZORATI

Iqtisodiyotning ma'lum tarmoq miqyosidagi (vazirlik, konsern, kompaniya, xolding) nazoratini o'z ichiga oladi.

Ushbu nazorat muayyan tarmoq boshqaruvida tashkil etilgan maxsus moliya boshqarmasi tomonidan amalga oshiriladi. Bu boshqarma tarmoq tarkibiga kiruvchi xo'jalik subyektlarining amaldagi budjet-soliq qonunchiligiga va ichki me'yoriy nizomlarga rioya etilganligini nazorat qilib boradi.

TAQIQ TARIFLARI — tashqi bozorni aniq bir chet el tovarlarini (mollarini) olib kelib kiritishdan ehtiyotlash maqsadida qo'yiladigan bojxona pul jarimalarining yuqori stavkalari.

XALQ DEPUTATLARI KENGASHLARI VA HOKI-MIYATLAR

O'z vakolatlari doirasida tegishli ma'muriy-hududiy birliklar moliyasiga rahbarlik qilinishini ta'minlaydi. Ushbu organlar, xususan, mahalliy budjetlar loyihalarini ishlab chiqadi, ularni tasdiqlaydi va jiro etadi, shuningdek mazkur budjetlar jirosi to'g'risidagi hisobotlarni tasdiqlaydi, qonunchilikka muvofiq ravishda mahalliy budjetga kelib tushadigan mahalliy soliqlar, yig'imlar va to'lovlar miqdori va ular bo'yicha imtiyozlarni belgilaydi. Bundan tashqari, Xalq deputatlari kengashlari o'zlarining olib qo'yilmaydigan hamda tegishli Kengashlar va hokimiyatlarining qarorlari bo'yicha sarflanadigan budjetdan tashqari jamg'armalarini tashkil etishlari mumkin. Amaldagi qonunchilikka muvofiq Xalq deputatlari kengashlari valyuta jamg'armalarini ham tashkil etishlari mumkin, ammo budjetdan tashqari jamg'armalardan farqliravishda, faqat tegishli Kengashlarning ruxsati bilanгина ularidan foydalanishlari mumkin.

XARAJAT VA NATIJALAR TAHLILI

Asosiy turdagi iqtisodiy mahsulotlarning ishlab chiqarilishiga sarflangan xarajatlar va mahsulot hajmi ko'rinishidagi natijalar qayd qilingan va hisob-kitob qilingan balans jadvallaridan foydalanish. Bunday tahlil mahsulotni ishlab chiqarish uchun sarflangan umumiy xarajatlar darajasini aniqlash, iqtisodiyotning turli sektor va tarmoqlararo aloqalarini o'rnatish imkonini beradi. Bu kabi tahlil loyihalarni rejalashtirishda, hisob-kitoblarda tadqiqot quroli sifatida qo'llanadi.

XARAJATLAR SMETASI

Tashkilotlarni saqlashga hamda xo'jalik va madaniy qurilish bo'yicha markazlashtirilgan tadbirlarni amalga oshirishga budjetdan beriladigan mablag'larning hajmini, maqsadli yo'nalishini va choraklar bo'yicha taqsimotini belgilovchi asosiy reja hujjati hisoblanadi.

- dehqon xo'jaligi
 - devalvatsiya
 - devizlar
 - delta
 - diler
 - diler bank
 - dilerlik krediti
 - dilerlik firmasi
 - dinor
 - dirxam, diram
 - diskont
 - diskretsion markazlar
 - diskontli kredit
 - diskont (foiz) siyosati
 - demo bozori
 - dividentlar
 - direktiv moliya mexanizmi
 - donor
 - datatsiya
 - do'stona veksellar
- E**
- egasining nomi yozilgan qimmatli qog'ozlar
 - elektron pullar
 - "Elektron hukumat" tizimi
 - emissiyaviy qimmatli qog'ozlar
 - emissiyaviy qimmatli qog'ozlar chiqarilishlarining yagona davlat recstri
 - emitent
 - emitentning opsiioni
- F**
- faktoring
 - faktoring kompaniyasi
 - fandraying
 - fidutslar
 - firma

- antitrust qonunchiligi
- antitsipatsiya
- antreprenerlik (tadbirkorlik)
- an'anaviy deposit institutlari
- aparseriya
- applatsiya
- aporlar
- aprobatziya
- aralash tadbirkorlik
- arbitrar
- arbitraj
- arbitraj komissiyalari hayatlari
- artel
- assortiment
- assortiment siyosati
- asosiy vositalar
- asosiy ma'lumotlar
- asosiy vositalarning eskirtishi
- asosiy fondler
- assortiment siyosati
- atmosfera muhit
- audit
- auditor tekshiruvi
- audit
- auditor tekshiruvi
- auditing maqsadi
- auditor
- auditorlik faoliyati
- auditorlik tashkiloti
- auditorlik tashkilotlari
- auditorlik tekshiruvi
- auditorlik hulosasi
- auditorlik hisoboti
- auktsion
- autsayder
- autsorsing
- aval

- alpari (muvozanat)
- alternat
- alternativlik (mugobillik)
- alternativ (mugobill) baho
- alternativ narx
- alyans (ittifoq)
- amalgamatsiya
- amanko
- amballaj (sinonimi qadoqlash) (ushlab olish)
- amerika depozitar tikxati (adr-amerikan dypozitori resyepits)
- amortizatsiya
- amortizatsiya fondi (falg'armasi)
- amortizatsiyalanadigan qiymat
- amortizatsiya chegirmalari
- ampliatziya
- amvol
- analiz (tahlil)
- analitik schyotlar
- analitik hisob
- anarxiya (bosh-boshdoqlik) –anarxizm
- anderaing
- anderrayter
- anderrayting
- anketa (so'rovnomma)
- anklav
- annuitet
- annulyatsiya (bekor qilish)
- anomal o'tish
- anons
- antidatalash (antisanalash)
- antidumping boji
- antimonopol (monopoliyaga qarshi) qonunchilik
- antimonopoly qo'mitalar
- antipatiya (tavakkalga qarshi)

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT SOLIQ QO'MITASI

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 1994-yil 14-yanvardagi "O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qoshidagi Davlat bosh soliq boshqarmasini O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasiga aylantirish to'g'risida" gi Farmoni va O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1994-yil 18-martda "O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasini tashkil etish va faoliyat ko'rsatish masalalari to'g'risida" gi 114-sonli Qaroriga muvofiq tashkil etilgan. Mazkur Qo'mita mamlakatimizda soliq va bojxona siyosatini amalga oshirish hamda davlatning iqtisodiy manfaatlarini va mulkiy huquqlari himoyasini ta'minlash sohasidagi davlatning vakolatli organidir.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MARKAZIY BANKI

Davlat moliyaviy faoliyatini amalga oshiruvchi maxsus vakolatga ega bo'lgan organlardan biri O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankidir. O'zbekiston Respublikasining "O'zbekiston Respublikasining Markaziy banki to'g'risida" 1995-yil 21-dekabrda qonuni bilan belgilangan huquqiy maqomida ikki vakolat birlashadi: u davlat boshqaruv organi va yuridik shaxs sifatida namoyon bo'ladi.

Birinchi holda Markaziy bank hokimiyat vakolatlari bilan yagona markazlashtirilgan boshqaruv tizimidan iboratdir.

U banklarni ro'yxatga oladi va bank operatsiyalarini amalga oshirish uchun ularga litsenziyalar beradi, banklarni davlat ro'yxatidan o'tkazadi.

Markaziy bank banklar uchun majburiy bo'lgan bank operatsiyalarini amalga oshirish, buxgalteriya hisobi va bank statistik hisobotini yuritish, yillik hisobotlarni tuzish qoidalarini belgilaydi, bank nazorati va banklar faoliyatini tartibga solishni amalga oshiradi, valyutani tartibga solish va nazorat qilish organi hisoblanadi.

Bank faoliyati sohasida davlat boshqaruv funksiyalarini

- aylanma mablag'lar
- akkreditiv
- akkreditasiya guvohnomasi
- aksioner (aksioner bank)
- aksiz
- aksiya
- aksoyador
- aksiyadorlik banklari
- aksiyadorlik jamiyati
- aksiyadorlik kapitali
- aksiyadorlik sertifikat
- aksiyalar likvidligi
- aksiyalarning bonusli emissias
- aksept
- akseptlangan veksel
- akseptlangan tratta
- akseptlanmagan tratta
- akseptlangan chek
- akseptlash
- akseptli kredit
- aksept uyi
- akseptchi
- akvizitor
- akt
- aktiv
- aktiv balans
- aktiv operatsiyalari (banklarning)
- aksiz
- akturiat
- akt qog'ozi
- algaritm
- alendi
- alienatsiya
- allegri
- allonj
- almenda

- avalist
- avans
- avanslangan vositalar
- avanslangan kapital
- avanslash
- avans to'lovi
- avans hisoboti
- avantaj
- averaj
- averaj muddati
- avers
- aviaipoteka
- avlod
- avizo
- avista
- avtarkiya
- autsayder
- avtokratiya
- avtomatlashtirish
- avtomatlashtirilgan boshqaruv sistemas
- avtomatlashtirilgan information sistemaslari
- avtomatlashtirilgan ish o'rinlari
- avtomatik stabilizatorlar
- avtomobil solig'i
- avtomobil solig'i
- avtomobil ta'rifi
- avtonom byudjetlar
- avtonomiya
- avtonom kapital sarmoyalar
- avtonom ta'rif
- avtoritar kapitalizm
- avuarlar
- axborot izlash
- axborotlar ba'zasi
- axborotlar massivi
- axborot ta'minoti

bajartish uchun Markaziy bank tegishli xizmatlar va muassasalarni tashkil etadi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi poytaxti, viloyatlar markazlari va Toshkent shahrida Markaziy bankning hududiy bosh boshqarmalari faoliyat ko'rsatmoqda.

Ular muayyan hududda pul muomalasi, kredit va valyutani tartibga solish sohalarida yagona siyosat yuritilishi, hisob-kitoblarning samarali tizimi tashkil etilishini ta'minlaydi hamda tijorat banklari va ularning filiallari faoliyati ustidan nazoratni amalga oshiradi. Markaziy bank yuridik shaxs sifatida ustav kapitaliga, zaxira jamg'armasi va boshqa maqsadli jamg'armalariga ega bo'lib, o'z ish faoliyati natijasida foyda oladi.

Foydaning zaxira jamg'armasi va boshqa maqsadli jamg'armalarni belgilangan tartibda to'ldirishdan qolgan qismini respublika budjeti daromadiga yo'naltiriladi.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MOLIVA VAZIRLIGI

Moliva tizimining muhim bo'g'ini. Moliva vazirligi nafaqat moliva siyosatini ishlab chiqib, uni amalga oshiradi, balki o'z vaqtida davlat jiroiya organlari tomonidan bajarilishini bevosita nazorat etadi. Molivani boshqarishda Moliva vazirligiga amaldagi qonunchilikka asosan quyidagi vazifalarni bajarish yuklatilgan:

- manfaatdor vazirliklar va idoralar bilan birgalikda milliy iqtisodiyotni rivojlantirish yuzasidan qisqa hamda uzoq muddatli reja-taxminlarni ishlab chiqishda ishtirok etadi;

- mamlakat oliy jiroiya organlari bilan birgalikda davlatning markazlashgan pul mablag'lari resurslariga bo'lgan ehtiyojni aniqlaydi va uni davlat va mahalliy budjetlar o'rtasida taqsimlash yuzasidan takliflar ishlab chiqishda ishtirok etadi;

- davlat budjetining loyahasini tayyorlash yuzasidan ishni tashkil etadi, mahalliy budjetlar uchun umumdavlat solig'laridan ajratmalari me'yorlari loyahasini ishlab chiqadi,

- davlat moliyaviy siyosati
- davlat moliyaviy faoliyati tamoyillari
- davlat monopoliyasi
- davlat soliqlari
- davlat statistika tashkiloti
- davlat tashqi qarzi
- davlat tomonidan ichki mablag'ni jalb qilish
- dotatsiya
- do'stona vekselar
- davlat tomonidan xorijdan mablag' jalb qilish
- davlat qarzi
- davlat qimmatli qog'ozlari
- davriy moliyaviy nazorat
- daromat
- daromadlar kontingenti
- dastlabki moliyaviy nazorat
- dasturti-maqsadli budjetlashtirish
- debet
- debitor
- debitor qarz
- debet memorandum
- debet nota
- defitsit turlari
- depo
- deponent
- depozit
- depozit banki
- depozit indosamenti
- depozit operatsiyalari
- depozit muassasi
- depozit multiplikatori
- depozit sertifikat
- depozitariy
- depozitariy bank
- denominatsiya
- deflyatsiya

- aylanma kassa mablag'i me'vori
- ajiotaj
- ajoy-konto
- ajoy
- adveyzer
- adresat
- adresant
- administrator
- addendum
- adaptatsiya
- agrobiznes
- agressiv qimmatbaho qog'ozlar
- agressiv portfel
- agent operatsiyalari
- agent mukofoti
- agentliklar
- agentlik bitimi
- agent
- agent
- absratsiya
- absorbsiya
- absolyut (mutloq) miqdorlar
- absentizm
- abekor
- abonent qarzdorlik
- abonent
- abonement to'lovi
- abonement
- ab ovo
- abandon

- axborot agentligi
- aholi pul jamg'armalari
- aksioner bank
- aksiz
- aksiya
- aksiyador
- aksiyadorlik banklari
- aksiyadorlik jamiyati
- aksiyadorlik kapitali
- aksiyadorlik sertifikat
- aksiyalar
- aksiyalar likvidligi
- aksiyalarning bonusli emissiyasi
- aksept
- akseptlangan veksel
- akseptlangan tratta
- akseptlangan chek
- akseptlash
- akseptli kredit
- aksept uyi
- akseptchi
- akt
- aktiv
- aktiv balans
- aktiv operatsiyalari (banklarning)
- akturiat
- akt qog'oz
- algoritim
- alendi
- alienatsiya
- allegri
- allonj
- almenda
- alpari (muvozanat)
- antidemping boji

IZOHI KELLTIRILGAN TERMIN VA IBORALAR

A

- budjet subvensiyasi
- budjet so'rovi
- budjet tasnifi
- budjet tashkiloti
- budjet taqchilligi
- budjet tasnifi
- budjet vakolatlari
- budjet tizimining asosiy prinsiplari
- budjet transferti
- budjet tuzilmasi
- budjet yoyilmasi (rospis)

D

- daromad
- davlat banki
- davlat budjeti
- davlat budjeti daromadlarining tasnifi
- davlat budjetining daromadlari
- davlat budjetining xarajatlari
- davlat budjeti taqchilligini moliyalashtirish
- davlat budjeti taqchilligini moliyalashtirish manbalari tasnifi
- davlat budjeti xarajatlarining tasnifi
- davlat budjeti xarajatlarining vazifa jihatidan tasnifi
- davlat budjeti xarajatlarining tashkiliy tasnifi
- davlat budjeti xarajatlarining iqtisodiy tasnifi
- davlat ichki qarzlari
- davlat qisqa muddatli obligatsiyalari
- davlat qimmatli qog'ozlari
- davlat krediti
- davlat maqsadli budjetdan tashqari jamg'armalari
- davlat maqsadli budjetdan tashqari ijtimoiy jamg'armalari
- davlat maqsadli budjetdan tashqari iqtisodiy jamg'armalari
- davlat maqsadli jamg'armalari

ajratiladigan subvensiya hamda dotatsiyalarning miqdorini belgilaydi;

- davlat budjeti va budjetdan tashqari jamg'armalarning ijrosini ta'minlaydi;
 - Davlat Soliq Qo'mitasi bilan birgalikda soliq tizimi va soliq siyosatini takomillashtirish yuzasidan takliflar ishlab chiqishda ishtirok etadi;
 - manfaatdor vazirliklar, idoralar, kompaniyalar bilan birgalikda narx-navo siyosatini (tariflar, imtiyozlar) aniqlashda ishtirok etadi;
 - davlatning qisqa hamda uzoq muddatli obligatsiyalarini muomalaga chiqarish va ularni joylashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqadi;
 - milliy qimmatli qog'ozlar bozorini shakllantirish va uning faoliyatini takomillashtirish yuzasidan takliflar ishlab chiqadi;
 - mamlakatda sug'urta faoliyatini takomillashtirish yuzasidan olib boriladigan ishlarda ishtirok etadi va nazorat qiladi;
 - Vazirlar Mahkamasi topshirig'i va vakolati bo'yicha xalqaro moliya tashkilotlari (Xalqaro Valyuta fondi, Xalqaro Tiklanish va Taraqqiyot Banki va boshq.) bilan hamkorlikni amalga oshiradi;
 - O'zbekiston Respublikasining tashqi davlat qarzdorligi yuzasidan dasturlar loyihasini ishlab chiqadi va boshqalar.
- O'zbekiston Respublikasi Moliya Vazirligi o'ziga yuklatilgan vazifalarni o'zining tarkibiy bo'g'inlari orqali amalga oshiradi.
- O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi va uning joylardagi bo'g'inlari o'z faoliyatini "Budjet tizimi to'g'risida"gi Qonunga asosan tashkil etadi hamda amalga oshiradi.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY MAJLISI

Davlat budjetini qabul qiladi, soliqlar va boshqa majburiy

Ushbu organga asosan davlat budjeti va budjettan tashqari olish huquqini beruvchi emissiyaviy qimmatli qog'ozlar.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI HISOB PALATASI

MAJBURIYATLARI

Emissiyaviy qimmatli qog'ozlar egalari O'zbekiston Respublikasining Davlat budjetiga pul mablag'lari kiritganliklarini tasdiqlovchi va bu qimmatli qog'ozlarga egalik qilishning butun muddati mobaynida qat'iy belgilangan daromad olish huquqini beruvchi emissiyaviy qimmatli qog'ozlar.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QISQA MUDDATLI DAVLAT OBLIGATSİYALARI

O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi obligatsiyalarning emitenti hisoblanadi. Obligatsiyalarni navbatdagi chiqarish to'g'risidagi qaror O'zbekiston Respublikasining Markaziy banki bilan birligida Moliya vazirligi tomonidan qabul qilinadi, ular obligatsiya chiqarishning cheklangan hajmini, tarqatish sanasini va potentsial egalik qiluvchilar uchun cheklashlarni belgilaydilar.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING DAVLAT O'RTA MUDDATLI PUL MAJBURIYATLARI

Davlat qimmatli qog'ozlari hisoblanadi, O'zbekiston Respublikasi Hukumati nomidan O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi tomonidan qog'ozsiz shaklda chiqariladi va O'zbekiston Respublikasi qimmatli qog'ozlar bozorida qonun hujjatlariga muvofiq muomalada bo'ladi.

CHET EL BANKI

Chet el bankining o'z faoliyatini O'zbekiston Respublikasi hududida amalga oshiradigan sho'ba banki bo'lib, uning ustav kapitalining hammasi chet el banki tomonidan to'lanadi.

CHET EL VALYUTASI

Muomalada bo'lib turgan hamda xorijiy davlat qonuniy to'lov vositasi hisoblangan banknotlar, xazina biletlari va tangalar ko'rinishidagi chet belgilari, muomaladan chiqarilgan yoki chiqarilayotgan hamda xuddi shu xorijiy davlatlarning pul belgilariga almashtirilishi lozim bo'lgan chet el pul belgilari, shuningdek hisobvaraqlarda va omonatlarda bo'lgan xorijiy davlatning pul birliklaridagi hamda xalqaro pul yoki hisob-kitob birliklaridagi mablag'lar.

CHET EL BANKI VAKOLATXONASI

Bank faoliyatini amalga oshirmagan holda bankning manfaatlarini ko'zlab ish yurituvchi alohida bo'linmadir.

CHET EL VALYUTASI

Muomalada bo'lib turgan hamda xorijiy davlat qonuniy to'lov vositasi hisoblangan banknotlar, xazina biletlari va tangalar ko'rinishidagi chet belgilari, muomaladan chiqarilgan yoki chiqarilayotgan hamda xuddi shu xorijiy davlatlarning pul belgilariga almashtirilishi lozim bo'lgan chet el pul belgilari, shuningdek hisobvaraqlarda va omonatlarda bo'lgan xorijiy davlatning pul birliklaridagi hamda xalqaro pul yoki hisob-kitob birliklaridagi mablag'lar.

- antimonopol (monopoliyaga qarshi) qonunchilik
- antimonopol qo'mitalar
- antipatiya (tavakkalga qarshi), ya'ni tavakkalchilikni yoqfirmaslik
- antitrest qonunchiligi
- anfitsipatsiya
- antreprenor (tadbirkor)
- antreprenorlik (tadbirkorlik)
- an'anaviy depozit institutlari
- aparseriya (ijara)
- apellyatsiya
- aporlar
- aprobatziya (tajriba-sinov)
- aralash tadbirkorlik
- arbitr
- arbitraj
- arbitrajlash
- arbitraj komissiyalari (hay'atlari)
- asosiy vositalar
- asosiy vositalarning eskirishi
- audit
- auditning maqsadi
- auditor
- auditorlik faoliyati
- auditorlik tashkiloti
- auditorlik tashkilotlari
- auditorlik tekshiruvi
- auditorlik faoliyati
- auditorlik xulosasi
- auditorlik hisoboti
- auktsion (inglizcha)
- avtomatlashirilgan boshqaruv sistemasi
- avtomatlashirilgan informatsion sistemalar
- avtomatlashirilgan ish o'rni.
- avtomatik stabilizatorlar
- avtomobil solig'i

- buxgalter
- buxgalteriya balansi
- buxgalteriya hisobi
- buxgalteriya hisobining obyektleri
- buxgalteriya hisobining subyektlari
- buxgalteriya hisobining registrlari
- buxgalteriya jurnali
- buxgalteriya nazorati
- budjet
- budjetdan mablag' ajratish
- banklarning chet ellardagi filiallari va vakolatxonalari
- banklar auditi
- banklar faoliyatini litsenziyalash
- banklar inspeksiyasi
- bankning boshqaruv organlari
- bankning foiz stavkasi
- bankning ustav kapitali
- bankni tugatish
- bankomatlar
- bank kapitali
- bank kafolati
- bank kliringi
- bank krediti
- bank menejmenti
- bank monopoliyalari
- bank muassislari
- bank operatsiyalari
- bank resurslari
- bank siri
- bank ssudasi
- bank statistikasining o'rganish obyekti
- bank tizimining bosh maqsadi
- bank ustavi
- bank vekseli
- bank xatar siyosati
- barter bitimi

jamg'armalar mablag'larining harakatini maqsadli nazorat qilish yuklatilgan. Bundan tashqari qabul qilingan qonunlarni moliyaviy nuqtayi nazardan ekspertiza qilishni amalga oshiradi.

O'RTA MUDDATLI BUDJETNI REJALASHTIRISHGA O'TISH

Budjet daromadlari prognozlarini va xarajatlarini 3 yillik davrga, ilmiy asoslangan uslublarni, makroiqtisodiy jarayonlarni, va davlatning ijtimoiy-iqtisodiy siyosatini inobatga olgan holda rejalashtirish.

G'

G'AZNACHILIK

Davlat budjetining g'azna ijrosi qonun hujjatlarida belgilab qo'yiladigan maxsus vakolatli moliya organi hamda uning Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar, tumanlar, shaharlardagi hududiy bo'linmalari.

G'AZNACHILIKNING BANK HISOBVARAQLARI

Yagona g'azna hisobvarag'i G'aznachilik tomonidan boshqariladigan maxsus bank hisobvarag'i bo'lib, bu hisobvaraqqa Davlat budjeti mablag'lari hamda budjet tashkilotlarining budjetdan tashqari mablag'lari kiritiladi. Yagona g'azna hisobvarag'idan Davlat budjetida mablag'lar nazarda tutilgan yuridik va jismoniy shaxslarning xarajatlari to'lanadi, shuningdek davlat maqsadli jamg'armalarining xarajatlari amalga oshiriladi.

G'AZNACHILIKNING VAZIFALARI

Davlat budjetining kassa ijrosi;
Davlat budjeti mablag'larining tushumi va sarfi ustidan nazoratni amalga oshirish;
Davlat budjeti mablag'larini boshqarish, yagona g'azna hisobvarag'ini va hududiy g'azna hisobvaraqlarini yuritish;

shartnomaga muvofiq, yoxud boshqacha tarzda mazkur jamiyat tomonidan qabul qilinadigan qarorlarni belgilash imkoniyatiga ega bo'lsa, ushbu xo'jalik jamiyati sho'ba jamiyati deb tan olinadi.

SHUBHALI KREDIT

Substandart kreditiga xos bo'lgan belgilarga ega. Qo'shimcha xususiyati – qarzning yomon ta'minlanganligidir. Zarar ko'rishi ehtimoli juda ham katta hisoblanadi. Lekin kelgusida izga solinishi mumkin bo'lgan ba'zi bir omillarning mavjudligi qarzlarni qaytarilishiga ishonchni bir qadar qo'llab tutadi. 180 kundan ortiq muddatda harakatsiz bo'lgan aktivlar va to'lanmagan foizlar shubhali qarzga kiritiladi. Ularning 50 foizi undirilmay qoladi deb hisoblanadi.

SHARTLI KONSIGNATSIVADAGI AKSIVALAR

Ingliz-amerika ifodasi bo'lib, birjada kotirovkalanuvchi, ammo hali ishlab chiqarilmagan aksiyalarni ifodalaydi.

Ch

CHARTER (VAQTINCHA) (ing. charter)

1. Ma'lum muddatga kemani yoki uning bir qismini ijara berishda egasi bilan kirakash o'rtasidagi shartnoma;

2. Davlat tomonidan moliya-kredit yoki boshqa faoliyat bilan shug'ullanish huquqini beradigan hujjat.

CHEK

Omonatchining tijorat yoki markaziy banka yozib beradigan o'tkazma vekselining bir turidir. Chek joriy hisobvaraqqasining banka chekni tutib turuvchiga muayyan summadagi pullarni to'lash yoki bunday summani boshqa joriy hisobvaraqqaga o'tkazish haqidagi yozma buyrug'idir. Cheklar birinchi marta 1683-yilda Angliyada paydo bo'lgan.

CHEKLANGAN OVOZ HUQUQLI AKSIYA

Cheklolarga ega aksiya bo'lib, ovoz huquqiga

B

- avtomobil tarifi
- avtonom budjetlar
- avtonomiya
- avtonom kapital sarmoyalar
- avtonom tarif
- avtoritar kapitalizm
- avuarlar
- axborotlar bazasi
- badal
- baho
- baholash
- balans
- balans aktivlari
- bak
- banderol
- bank
- bank hujjatlari
- banko
- banknot
- banknota
- banklarga vasiylik qilish
- bank aksiyadori
- bank akkreditivi
- bank aksepti
- bank amaliyoti
- bank binefisiar
- bank boshqaruvi
- bank depoziti
- bank diskonti
- bank faoliyatining subyektlari
- bank filiali
- bank hisobvarag'i
- bank intsiator (tashabbuskor bank)
- bank ishtirokidagi qiymatli qog'ozlar komissiyasi

- vorislik huquqi
- vorts
- veksel portfeli
- vekselni akseptlash
- veksel
- vaucherlar
- vasiyning vakolatlari
- vasiylikni tayinlash
- vasiqa
- varrantli zayom
- varrant
- valyuta hisob-kitoblar
- valyutani sotib olish kursi
- valyutani sotish kursi
- valyuta munosabati
- valyuta operatsiyalari
- valyuta izohi
- valyuta kotirovkasi
- valyuta devalvasiyasi
- valyuta brokeri
- valyuta bozori
- valyuta
- uzantssiya
- uzura
- uydagi zahiralarni tavrish qilish
- ulgurji savdo
- ulgurji tavar partiyasini qayta taqsimlash
- umumiy maxsulot
- universal birja
- universal tavar kodi
- uniya
- uorant
- ustuaor va oshkora iste'mol
- uyali aloqa orqali reklama

V

- transfert xizmatlarining avtomatik hisobi
- tartibga soluvchi daromadlar
- tranzit komission bitimlar
- tranzaksiya
- tratta
- to'rtinchi bozor
- tijorat topshiriqnomasi
- tijorat krediti
- tijorat banki
- tiyora untsiyasi
- trest
- transfer xizmatlarining avtomatik hisobi
- tekshirish
- tashqi qarz
- tashqi moliyaviy nazorat
- tashqi audit
- taktik ta'riflar
- tarmoq moliya nazorat
- tartibga soluvchi daromadlar
- tartibga solib turuvchi moliya mexanizmi
- tarraqiyot budjeti
- tarmoqlar moliyaviy rejaları hizmi
- tanlov tekshirish
- tanga
- tahlilchi (analitik)
- tafish

T

U

- umumdavlat nazorati
- umumdavlat moliya nazorati
- umumiy tashqi qarz
- umumiqhisodiy vaziyat
- ustlav fondi
- ustlav kapitali
- uyushitilmagan jamg'armalar

Saodat Muhamedova, Yekaterina Shirinova
Sevara Xudoyberdiyeva

BANK-MOLIYA TERMINLARINING O'ZBEK TILIDAGI IZOHLI LUG'ATI

Muharrir **H. Kabirova**
Sahifalovchi **M. Zoyitova**

Nashriyot litsenziyasi AI №023, 27.10.2018.
 Bosishga 15.12.2021. da ruxsat etildi. Bichimi 60x84^{1/16}.
 Ofset bosma usulida bosildi. Shartli bosma tabog i 14,5.
 Nashr bosma tabog i 14,75. Adadi 1 000 nusxa.

“MMM BUSINESS PRINT” MChJ matbaa bo'limida chop etildi.
 Manzil: Toshkent shahri, Istiroxat ko'chasi, 1-uy.

- firma faoliyati strategiyalari
- firmaning jamoatchilik bilan munosabatlari
- firma nomi
- firma stili
- foiz
- foiz svopi
- fond birjasi
- formulyar
- foyda
- foydali tadbirkor
- foizli marja
- forvard shartnomasi
- forfeiting
- franchayzer
- franchayzi
- fyuchers
- fyuchers shartnomasi (bitimi)
- fyuchers foiz stavkalari (foiz fyuchersi)

G

- garov
- global iste'molchilar
- global mahsulot
- gamogen mahsulotlar
- gof makler
- grant
- gudvill
- gumonli kreditlar
- guruhlarga ajratish

H

- hamkorlikdagi banklar
- hududiy moliyaviy rejalar
- hujjatli nazorat

- imidjme'yer
- import bitimi
- ifara beruvch
- iftimoiy zaruriy vaqt
- ikki yoqlama yozuv usuli
- imtiyozli aksiyalar
- indeks
- indeksatsiya
- indeksatsiya qilinadigan depozit
- indeksatsiya qilingan qarz
- indossament
- indossant
- indossat
- inflyatsiya
- inkasso
- inkasso topshiriqnomasi
- intervensiya
- inventarizatsiya
- investitsiya
- investitsiya aktivlari
- investitsiya portfeli
- investitsiya puli
- investitsiyalarni diversifikatsiya qilish
- investor
- individual moliyaviy-huquqiy hujjatlar
- inkasso bo'yicha hisob-kitoblar
- institutsionallashtirish
- ipoteka
- ipoteka banki
- ipoteka krediti
- iste'mol fondlari
- iste'mol krediti
- ixtiyoriy to'lovlar
- ish haqi
- ichki audit
- ichki moliyaviy nazorat

A.....	3	B.....	185
B.....	5	D.....	190
C.....	35	E.....	192
D.....	62	F.....	192
E.....	77	G.....	193
F.....	78	H.....	193
G.....	82	I.....	194
H.....	84	J.....	194
I.....	84	K.....	195
J.....	84	L.....	195
K.....	91	M.....	196
L.....	91	N.....	196
M.....	93	O.....	197
N.....	99	P.....	199
O.....	101	Q.....	200
P.....	122	R.....	200
Q.....	127	S.....	201
R.....	129	T.....	203
S.....	136	U.....	203
T.....	143	V.....	203
U.....	146	W.....	204
V.....	146	X.....	204
W.....	150	Y.....	205
X.....	154	Z.....	205
Y.....	157	AA.....	206
Z.....	161	BB.....	206
AA.....	165	CC.....	207
BB.....	166	DD.....	207
CC.....	173	EE.....	207
DD.....	173	FF.....	207
EE.....	175	GG.....	207
FF.....	175	HH.....	207
GG.....	176	II.....	207
HH.....	176	JJ.....	207
II.....	178	KK.....	207
JJ.....	178	LL.....	207
KK.....	178	MM.....	207
LL.....	178	NN.....	207
MM.....	178	OO.....	207
NN.....	178	PP.....	207
OO.....	178	QQ.....	207
PP.....	178	RR.....	207
QQ.....	178	SS.....	207
RR.....	178	TT.....	207
SS.....	178	UU.....	207
TT.....	178	VV.....	207
UU.....	178	WW.....	207
VV.....	178	XX.....	207
WW.....	178	YY.....	207
XX.....	178	ZZ.....	207
YY.....	178	AAA.....	207
ZZ.....	178	BBB.....	207
AAA.....	178	CCC.....	207
BBB.....	178	DDD.....	207
CCC.....	178	EEE.....	207
DDD.....	178	FFF.....	207
EEE.....	178	GGG.....	207
FFF.....	178	HHH.....	207
GGG.....	178	III.....	207
HHH.....	178	JJJ.....	207
III.....	178	KKK.....	207
JJJ.....	178	LLL.....	207
KKK.....	178	MMM.....	207
LLL.....	178	NNN.....	207
MMM.....	178	OOO.....	207
NNN.....	178	PPP.....	207
OOO.....	178	QQQ.....	207
PPP.....	178	RRR.....	207
QQQ.....	178	SSS.....	207
RRR.....	178	TTT.....	207
SSS.....	178	UUU.....	207
TTT.....	178	VVV.....	207
UUU.....	178	WWW.....	207
VVV.....	178	XXX.....	207
WWW.....	178	YYY.....	207
XXX.....	178	ZZZ.....	207
YYY.....	178	AAA.....	207
ZZZ.....	178	BBB.....	207
AAA.....	178	CCC.....	207
BBB.....	178	DDD.....	207
CCC.....	178	EEE.....	207
DDD.....	178	FFF.....	207
EEE.....	178	GGG.....	207
FFF.....	178	HHH.....	207
GGG.....	178	III.....	207
HHH.....	178	JJJ.....	207
III.....	178	KKK.....	207
JJJ.....	178	LLL.....	207
KKK.....	178	MMM.....	207
LLL.....	178	NNN.....	207
MMM.....	178	OOO.....	207
NNN.....	178	PPP.....	207
OOO.....	178	QQQ.....	207
PPP.....	178	RRR.....	207
QQQ.....	178	SSS.....	207
RRR.....	178	TTT.....	207
SSS.....	178	UUU.....	207
TTT.....	178	VVV.....	207
UUU.....	178	WWW.....	207
VVV.....	178	XXX.....	207
WWW.....	178	YYY.....	207
XXX.....	178	ZZZ.....	207
YYY.....	178	AAA.....	207
ZZZ.....	178	BBB.....	207
AAA.....	178	CCC.....	207
BBB.....	178	DDD.....	207
CCC.....	178	EEE.....	207
DDD.....	178	FFF.....	207
EEE.....	178	GGG.....	207
FFF.....	178	HHH.....	207
GGG.....	178	III.....	207
HHH.....	178	JJJ.....	207
III.....	178	KKK.....	207
JJJ.....	178	LLL.....	207
KKK.....	178	MMM.....	207
LLL.....	178	NNN.....	207
MMM.....	178	OOO.....	207
NNN.....	178	PPP.....	207
OOO.....	178	QQQ.....	207
PPP.....	178	RRR.....	207
QQQ.....	178	SSS.....	207
RRR.....	178	TTT.....	207
SSS.....	178	UUU.....	207
TTT.....	178	VVV.....	207
UUU.....	178	WWW.....	207
VVV.....	178	XXX.....	207
WWW.....	178	YYY.....	207
XXX.....	178	ZZZ.....	207
YYY.....	178	AAA.....	207
ZZZ.....	178	BBB.....	207
AAA.....	178	CCC.....	207
BBB.....	178	DDD.....	207
CCC.....	178	EEE.....	207
DDD.....	178	FFF.....	207
EEE.....	178	GGG.....	207
FFF.....	178	HHH.....	207
GGG.....	178	III.....	207
HHH.....	178	JJJ.....	207
III.....	178	KKK.....	207
JJJ.....	178	LLL.....	207
KKK.....	178	MMM.....	207
LLL.....	178	NNN.....	207
MMM.....	178	OOO.....	207
NNN.....	178	PPP.....	207
OOO.....	178	QQQ.....	207
PPP.....	178	RRR.....	207
QQQ.....	178	SSS.....	207
RRR.....	178	TTT.....	207
SSS.....	178	UUU.....	207
TTT.....	178	VVV.....	207
UUU.....	178	WWW.....	207
VVV.....	178	XXX.....	207
WWW.....	178	YYY.....	207
XXX.....	178	ZZZ.....	207
YYY.....	178	AAA.....	207
ZZZ.....	178	BBB.....	207
AAA.....	178	CCC.....	207
BBB.....	178	DDD.....	207
CCC.....	178	EEE.....	207
DDD.....	178	FFF.....	207
EEE.....	178	GGG.....	207
FFF.....	178	HHH.....	207
GGG.....	178	III.....	207
HHH.....	178	JJJ.....	207
III.....	178	KKK.....	207
JJJ.....	178	LLL.....	207
KKK.....	178	MMM.....	207
LLL.....	178	NNN.....	207
MMM.....	178	OOO.....	207
NNN.....	178	PPP.....	207
OOO.....	178	QQQ.....	207
PPP.....	178	RRR.....	207
QQQ.....	178	SSS.....	207
RRR.....	178	TTT.....	207
SSS.....	178	UUU.....	207
TTT.....	178	VVV.....	207
UUU.....	178	WWW.....	207
VVV.....	178	XXX.....	207
WWW.....	178	YYY.....	207
XXX.....	178	ZZZ.....	207
YYY.....	178	AAA.....	207
ZZZ.....	178	BBB.....	207
AAA.....	178	CCC.....	207
BBB.....	178	DDD.....	207
CCC.....	178	EEE.....	207
DDD.....	178	FFF.....	207
EEE.....	178	GGG.....	207
FFF.....	178	HHH.....	207
GGG.....	178	III.....	207
HHH.....	178	JJJ.....	207
III.....	178	KKK.....	207
JJJ.....	178	LLL.....	207
KKK.....	178	MMM.....	207
LLL.....	178	NNN.....	207
MMM.....	178	OOO.....	207
NNN.....	178	PPP.....	207
OOO.....	178	QQQ.....	207
PPP.....	178	RRR.....	207
QQQ.....	178	SSS.....	207
RRR.....	178	TTT.....	207
SSS.....	178	UUU.....	207
TTT.....	178	VVV.....	207
UUU.....	178	WWW.....	207
VVV.....	178	XXX.....	207
WWW.....	178	YYY.....	207
XXX.....	178	ZZZ.....	207
YYY.....	178	AAA.....	207
ZZZ.....	178	BBB.....	207
AAA.....	178	CCC.....	207
BBB.....	178	DDD.....	207
CCC.....	178	EEE.....	207
DDD.....	178	FFF.....	207
EEE.....	178	GGG.....	207
FFF.....	178	HHH.....	207
GGG.....	178	III.....	207
HHH.....	178	JJJ.....	207
III.....	178	KKK.....	207
JJJ.....	178	LLL.....	207
KKK.....	178	MMM.....	207
LLL.....	178	NNN.....	207
MMM.....	178	OOO.....	207
NNN.....	178	PPP.....	207
OOO.....	178	QQQ.....	207
PPP.....	178	RRR.....	207
QQQ.....	178	SSS.....	207
RRR.....	178	TTT.....	207
SSS.....	178	UUU.....	207
TTT.....	178	VVV.....	207
UUU.....	178	WWW.....	207
VVV.....	178	XXX.....	207
WWW.....	178	YYY.....	207
XXX.....	178	ZZZ.....	207
YYY.....	178	AAA.....	207
ZZZ.....	178	BBB.....	207
AAA.....	178	CCC.....	207
BBB.....	178	DDD.....	207
CCC.....	178	EEE.....	207
DDD.....	178	FFF.....	207
EEE.....	178	GGG.....	207
FFF.....	178	HHH.....	207
GGG.....	178	III.....	207
HHH.....	178	JJJ.....	207
III.....	178	KKK.....	207
JJJ.....	178	LLL.....	207
KKK.....	178	MMM.....	207
LLL.....	178	NNN.....	207
MMM.....	178	OOO.....	207
NNN.....	178	PPP.....	207
OOO.....	178	QQQ.....	207
PPP.....	178	RRR.....	207
QQQ.....	178	SSS.....	207
RRR.....	178	TTT.....	207
SSS.....	178	UUU.....	207
TTT.....	178	VVV.....	207
UUU.....	178	WWW.....	207
VVV.....	178	XXX.....	207
WWW.....	178	YYY.....	207
XXX.....	178	ZZZ.....	207
YYY.....	178	AAA.....	207
ZZZ.....	178	BBB.....	207
AAA.....	178	CCC.....	207
BBB.....	178	DDD.....	207
CCC.....	178	EEE.....	207
DDD.....	178	FFF.....	207
EEE.....	178	GGG.....	207
FFF.....	178	HHH.....	207
GGG.....	178	III.....	207
HHH.....	178	JJJ.....	207
III.....	178	KKK.....	207
JJJ.....	178	LLL.....	207
KKK.....	178	MMM.....	207
LLL.....	178	NNN.....	207
MMM.....	178	OOO.....	207
NNN.....	178	PPP.....	207
OOO.....	178	QQQ.....	207
PPP.....	178	RRR.....	207
QQQ.....	178	SSS.....	207
RRR.....	178	TTT.....	207
SSS.....	178	UUU.....	207
TTT.....	178	VVV.....	207
UUU.....	178	WWW.....	207
VVV.....	178	XXX.....	207
WWW.....	178	YYY.....	207
XXX.....	178		

- kiritim kassa hujjatlari
- konsolidatsiyalashgan budjet
- kompleks (majmuaviy) tekshirish
- korporativ obligatsiyalar
- korporativ plastik kartochka
- korxonona
- kredit
- kredit berruvchi
- kreditga qobillilik
- kreditga lavoqatlilik
- kredit qiymati
- kreditlash
- kreditlashning 5 "c"lar goidasi
- kredit muassasalari statistikasi
- kredit pullar
- kredit kartochkalari
- kredit obyeki
- kredit qiymati
- kredit siyosati
- kredit siyosatining ichki omillari
- kredit siyosatining maqsadi
- kredit siyosatining tashqi omillari
- kredit siyosatining vazifasi
- kredit subyektlari
- kredit summasi
- kredit tamoyillari
- kredit shakllari
- kunlik balans

L

- leffer egrisi
- likvid aktivlar
- likvid aktivlarni diversifikatsiya qilish
- likvidlar
- likvidlik
- likvidat
- limit

- prinsipal
- pul
- pul agregati
- pul aylanishi
- pul birligi
- pul emissiyasi
- pullar
- "pullarni yuvish"
- pul mablag'lari jamg'armalarini tashkil etish
- pul massasi
- pul muomalasi
- pul muomalasi qonuni
- pul muomalasi statistikasi
- pulning qiymati
- pulning metallistik nazariyasi
- pulning nazariyalari
- pulning nominalistik nazariyasi
- pulning miqdoriy nazariyasi
- pul taklifi
- pul tizimi
- pul vositalari akkumulyatsiyasi
- pul-to'lov aylanishi
- portal

Q

- qarz
- qarz varaqasi
- qarzdorlik
- qarz majburiyatlari
- qarz, buyurtma, sharnomani bekor qilish, yo'q qilish, yopish
- qarz oluvchi
- qayta moliyalash siyosati
- qayta sanash kassasi
- qaytarilmas qarz
- qimmatli qog'ozlar

- Respublikasi Hukumatining qarorlar to'plami. 3-son, 1997-y. 10-m.
41. Yuridik shaxslar tomonidan kassa operatsiyalarini yuritish qoidalari // O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvi tomonidan 1998-yil 24-yanvarda 376-sonli qarori bilan tasdiqlangan. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida 1998-yil 17-dekabrda 565-raqam bilan ro'yxatga olingan.
42. Xo'jalik yurituvchi subyektlar molliya-xo'jalik faoliyatini tekshirish va tafish qilishni o'tkazish Tartibi // O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1998-yil 27-noyabrda 496-son qaroriga ilova.
43. Budjet oldida boqimandasi bor xo'jalik yurituvchi subyektlarning budjet oldidagi qarzlarni undirish va soliq to'lovchilarning mablag'i bo'lmagan holatda ularning debitor qarzi orqali budjet oldidagi qarzini undirish to'g'risidagi tartib // O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida ro'yxatga olingan 19.01.2000-y. - №874, tasdiqlangan O'zbekiston Respublikasi 20.12.1999-y. - №96, O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi 17.09.1999-y. - №99-116, O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki bilan kelishilgan 17.09.1999-y. - №145-v.
44. O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi to'g'risida Nizom // O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2000-yil 5-maydagi 180-son qaroriga 1-ilova.
45. Budjetdan tashqari Pensiya jamg'armasiga Davlat ijtimoiy sug'urtasi bo'yicha majburiy badallar va afatmalarni hisoblash va to'lash tartibi to'g'risidagi Yo'riqnomoma // Mazkur Yo'riqnomoma O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan 16.03.2001-yilda - №1018 ro'yxatga olingan.
46. Naqd pul tushimini yashitishga yo'l qo'ygan korxonalar va tashkilotlarga nisbatan jazo jarimalarini qo'llash tartibi to'g'risidagi Nizom // O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida 28.09.2001-y. 1070-son bilan ro'yxatga olingan O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi va Davlat soliq qo'mitasi qarori bilan tasdiqlangan.

BANK-MOLIY SOHASIGA DOIR MUHIM QONUNLAR, QARORLAR, FARMONLAR, KODEKSLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. 1992-yil 12-dekabrda qabul qilingan. Konstitutsiyaga qayta qaratilgan muvofiq o'zgartirishlar kiritilgan O'zbekiston Respublikasi 28.12.1993-y. 989-XII-son Qonuni, O'zbekiston Respublikasi 24.04.2003-y. 470-II-son Qonuni.
2. O'zbekiston Respublikasining Qonuni "Banklar va bank faoliyati to'g'risida" (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining axborotnomasi, 1996-y., 5-6-son, 54-modda; 1997-y., 2-son, 56-modda, 9-son, 241-modda; 1999-y., 5-son, 124-modda, 9-son, 229-modda; O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2006-y., 37-38-son, 368-modda, 41-son, 405-modda; 2008-y., 52-son, 513-modda; 2009-y., 15-son, 176-modda, 39-son, 423-modda; 2012-y., 15-son, 163-modda; 2013-y., 18-son, 233-modda). - Toshkent, 1996-yil 25-aprel, 216-1-son.
3. O'zbekiston Respublikasining Soliq kodeksi // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1997. 4-5-songa ilova. Keyingi o'zgartish va qo'shimchalar bilan birgalikda.
4. O'zbekiston Respublikasining Xo'jalik protsessual kodeksi // O'zbekiston Respublikasining Axborotnomasi, 1997. - № 9, 234-m. Keyingi o'zgartish va o'shimchalar bilan birgalikda.
5. O'zbekiston Respublikasining Bojxona kodeksi // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1998. - № 2, 36-m. Keyingi o'zgartish va qo'shimchalar bilan birgalikda.
6. O'zbekiston Respublikasining "Muddatida to'lanmagan soliqlar va boshqa majburiy to'lovlarni undirib olish to'g'risida" gi 1995-yil 22-dekabr Qonuni // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1995. - № 12, 267-m. Keyingi o'zgartish va qo'shimchalar bilan birgalikda
7. O'zbekiston Respublikasining "Buxgalleriya hisobi to'g'risida" gi 1996-yil 30 avgust Qonuni // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1996. - № 9, 142-m.
8. O'zbekiston Respublikasining "Davlat soliq xizmati

- nominallar
- nomli aksiya
- nomli aksiya
- nomoddiy aktivlar
- nomulkiy huquq
- norezidentlar
- norezident bank
- normal kredit
- normativ moliyaviy-huquqiy hujjatlar

O

- obligatsiya
- oddiy aksiyalar
- oddiy hujjatlar
- oddiy ssuda hisobvarag'i
- oltinning denominallashuvi
- omonat
- omonatchi
- operativ hisob
- operativ lizing
- opsiyon
- overdraft
- overdraft hisobvarag'i
- ochiq bozordagi operatsiyalar
- ochiq faktoring operatsiyalari
- ochiq turdagi aksiya

P

- partet
- passiv
- passiv operatsiyalari
- passiv pul obrovi
- pagament
- plastik kartochkalar
- plyural aksiya

- litsenziya
- lizing
- lizing obyekt
- lombard ssudasi
- toj
- majburiy to'lovlar
- mahak toshi
- mahalliy budjet
- majburiyat
- majburiy zahiralari siyosati
- mangonizatsiya
- marja
- marjali ssudalar
- markaziy bank
- markaziy bank mijozlari
- markaziy bankning oliy organi
- markaziy bankning ochiq bozordagi siyosati
- markaziy bank raisi
- markazlashgan moliya
- markazlashgan pul mablag'lari resurslarining shakllari
- markazlashgan pul fondlari
- markazlashmagan pul fondlari
- marketing
- makrologistika
- mavzuli (maqsadli) tekshirish
- mahsus (oltin) aksiya
- mahsus kassa
- mahsus ssuda hisobvarag'i
- ma'lumotlar bazasi
- ma'lumotlar banki
- maqsad va yoki yakuniy natijalar
- memorial order
- memorial hujjatlar
- mijoz

M

- to'g'risida" gi 1997-yil 29-avgust Qonuni // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1997. - № 9, 232-m. Keyingi o'zgartish va qo'shimchalar bilan birgalikda.
9. O'zbekiston Respublikasining "Chet ellik investorlar huquqlarining kafolatlari va ularni himoya qilish choralari to'g'risida" gi 1998-yil 30-aprel Qonuni // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1998. - №5-6, 93-m.; 2004. - №1-2, 18-m.; 2005. - №6, 2-m.
10. O'zbekiston Respublikasining "Xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatini davlat tomonidan nazorat qilish to'g'risida" gi 1998-yil 24-dekabr Qonuni // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1999. - №1, 8-m.; 2000. - №5-6, 153-m.; 2001. - №1-2, 23-m.; 2004. - №5, 90-m.; 2004. - №7, 44-m.
11. O'zbekiston Respublikasining 2000-yil 25-maydagi "Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to'g'risida" gi Qonuni // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2000. - №5-6, 140-moddasi; 2001. - №5, 89-m.; 2003. - №5, 67-m.; 2004. - №1-2, 18-m.; - №5, 90-m.; 2004. - №7, 45-m.
12. O'zbekiston Respublikasining 2000-yil 25-maydagi "Faoliyatning ayrim turlarini litsenziyalash to'g'risida" gi Qonuni // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2000. - №5-6, 142-m.; 2002. - №2, 24-m.
13. O'zbekiston Respublikasining 2000-yil 26-maydagi "Auditorlik faoliyati to'g'risida" gi Qonuni // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2000. - №5-6, 149-m.
14. O'zbekiston Respublikasining 2000-yil 14-dekabrda "Budget tizimi to'g'risida" gi Qonuni // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2001. - №1-2, 6-m.; 2005. - №2, 7-m.
15. O'zbekiston Respublikasining 2000-yil 14-dekabrda "Sudlar to'g'risida" gi Qonuni // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2001. - №1-2, 10-m.; 2002. - №1, 20-m.; 2004. - №2, 47-m.
16. O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgust "Proko'ratura to'g'risida" gi Qonuni // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2001. - №9-10, 168-m.
17. O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustda "Sud hujjatlari va boshqa organlar hujjatlarini ijtiro etish to'g'risida" gi
33. O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustda "Sud hujjatlari va boshqa organlar hujjatlarini ijtiro etish to'g'risida" gi Qonuni // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2001. - №9-10, 168-m.
34. O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustda "Sud hujjatlari va boshqa organlar hujjatlarini ijtiro etish to'g'risida" gi Qonuni // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2001. - №9-10, 168-m.
35. O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustda "Sud hujjatlari va boshqa organlar hujjatlarini ijtiro etish to'g'risida" gi Qonuni // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2001. - №9-10, 168-m.
36. O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustda "Sud hujjatlari va boshqa organlar hujjatlarini ijtiro etish to'g'risida" gi Qonuni // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2001. - №9-10, 168-m.
37. O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustda "Sud hujjatlari va boshqa organlar hujjatlarini ijtiro etish to'g'risida" gi Qonuni // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2001. - №9-10, 168-m.
38. Soliqlar va budgetga majburiy to'lovlar bo'yicha muddatida to'lanmagan soliqlarni korxonalar va tashkilotlar mol-mulki hisobidan undirib olish tartibi to'g'risida Nizom // O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1996-yil 8-noyabrda 387-son Qarori bilan tasdiqlangan.
39. Yuridik va jismoniy shaxslar tomonidan foyda (daromad) ni qasddan yashirish va soliq to'lashdan bosh tortishning belgilari // O'zbekiston Respublikasi Hukumatining qarorlar to'plami, 1997. - №10, 35-m.
40. O'zbekiston Respublikasida soliq to'lovchilarning identifikatsiya raqamlarini berish va qo'llash tizimi to'g'risidagi Nizom // O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1997-yil 11-martda 130-sonli qarori bilan tasdiqlangan. O'zbekiston

- mijozning master fayli
- mikrofirma
- milliy valyuta tizimi
- milliy daromad
- moliya
- moliya apparati
- moliya bozori
- moliya funksiyalari
- moliyaviy hisob
- moliyaviy – iqtisodiy nazorat
- moliyaviy lizing
- moliyaviy natija
- moliyaviy nazorat
- moliyaviy nazorat subyekti
- moliyaviy rejalashtirish
- moliyaviy faoliyat shakllari
- moliyaviy-huquqiy hujjatlar
- moliya yili
- moliyalashtirish
- moliya mexanizmi
- moliya munosabatlari
- moliyani boshqarish tizimi
- moliyaning nazorat funksiyasi
- moliyaning taritbga solib turish funksiyasi
- moliyaning taqsimlash va qayta taqsimlash funksiyasi
- moliya siyosati
- moliya tizimi
- monetar siyosat
- monopoliyaga qarshi qoidalar
- mualliflik bitimi
- mualliflik guvohnomasi
- mualliflik nazorati
- mualliflik huquqi

25. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 1998-yil 4-fevraldagi "Hisob-kitob mexanizmini takomillashtirish hamda respublika budjeti va mahalliy budjetlarga to'lovlar tushishini rag'batlantirish choralarini to'g'risida"gi PF-1923-sonli Farmoni.
26. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 1998-yil 19-noyabrda "Xo'jalik yurituvchi subyektlarni tekshirishni tashkil qilishni tartibga solish to'g'risida"gi PF-2114 Farmoni.
27. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2002-yil 30-martdagi "Pul massasi o'sishini cheklash va moliya intizomiga rioya etish mas'uliyatini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-3047 Farmoni.
28. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2005-yil 14-iyundagi "Bozor islohotlarini chuqurlashtirish va iqtisodiyotni yanada erkinlashtirish sohasidagi ustuvor yo'nalishlar amalga oshirilishini jadalashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-3618-sonli Farmoni / O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2005-yil, 23-24-son, 166-m.
29. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2005-yil 14-iyundagi "Tadbirkorlik subyektlari huquqlarini himoya qilishi tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-3619-sonli Farmoni // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2005-yil, 23-24-son, 167-m.
30. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2005-yil 15-iyundagi "Tadbirkorlik subyektlari tomonidan taqdim etiladigan hisobot tizimini takomillashtirish va uni noqonuniy talab eiganlik uchun javobgarlikni kuchaytirish to'g'risida"gi PQ-100-sonli Qarori // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2005-yil, 23-24-son, 168-m.
31. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2005-yil 24-iyundagi "Tadbirkorlik subyektlarining xo'jalik sohasidagi huquqbuzartliklari uchun moliyaviy javobgarligini erkinlashtirish to'g'risida"gi PF-3622-sonli Farmoni // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2005-yil, 25-26-son, 178-m.
32. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2005-yil 5-oktabrdagi "Tadbirkorlik subyektlarini tekshirishni yanada qisqartirish va uning tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-3665-sonli Farmoni // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2005. 40-son, 303-m.

- muddatli kreditlar
- muddati kechiktirilgan kreditlar
- muddati o'tgan ssudalar
- muddatli depozit hisobvarag'i
- muddatli jamg'armalar
- muddatli marja
- muddatli omonatlar
- muddatsiz jamg'armalar
- mulk
- mulkdor
- mulk obyektlari
- mulk subyektlari
- mulkiy munosabatlar
- mulkiy huquq
- muomala
- murosasiz o'yin
- mustaqil (auditorlik) moliya nazorati

N

- naqd pulli hisob-kitoblar
- naqd pul muomalasi
- naqd pulsiz hisob-kitoblar
- naqd pulsiz hisob-kitoblar statistikasi
- naqd pulsiz oborot
- narx
- narx tayinlash taktikasi
- narxga nisbatan sezgirlik
- narxdagi siylovlar
- narxlardan tashqari siyoat
- natlarni pasaytirish
- narxlar masshtabi
- natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish
- nilsen chakana indeksi
- noemissiyaviy qimmatli qog'ozlar
- nollikvid aktivlar

18. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 1994-yil 18-martdagi "O'zbekiston Respublikasi Soliq va Bojxona to'g'risidagi qonunlariga rioya etilishi ustidan nazoratni kuchaytirish borasidagi chora-tadbirlar haqida"gi PF-795-son Farmoni.
21. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 1995-yil 12-maydagi "Xalq xo'jaligida hisob-kitoblar o'z vaqtida o'tkazilishi uchun korxonalar va tashkilotlar rahbarlarining mas'uliyatini oshirish borasidagi chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-1154 Farmoni // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami 1999 -yil, 7-son, 168-m.
22. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 1996-yil 8-avgustdagi "Tekshirishlarni tartibga solish va nazorat qiluvchi organlar faoliyatini muvofiqlashtirishni takomillashtirish to'g'risida"gi PF-1503-sonli Farmoni.
23. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 1996-yil 9-avgustdagi "Budjet bilan hisob-kitoblar uchun xo'jalik yurituvchi subyektlarning mas'uliyatini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-1504 Farmoni // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami 1999-yil, 8-son, 103-m.
24. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 1997-yil 9-iyuldagi "Aylanma mablag'larning saqlanishi va o'z vaqtida to'ldirilishi uchun javobgarlikni oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-1816-sonli Farmoni.